

Täysistunto

Keskiviikko 2.6.2021 klo 14.00—19.30

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 19.30.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (14.00—15.57 ja 17.59—19.30) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (15.57—17.59).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Välikysymys sosiaali- ja terveystalvelujen uudistuksesta

Välikysymys VK 3/2021 vp

Pöytäkirjan liite Epäluottamusehdotus 1.6.2021 Liite 1A

Ainoa käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Nyt tehdään päätös edustaja Anna-Kaisa Ikosen ym. välikysymyksestä sosiaali- ja terveystalvelujen uudistuksesta. Keskustelu asiasta päättyi 1.6.2021 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Anna-Kaisa Ikonen Arja Juvosen kannattamana tehnyt ehdotuksen epäluottamuslauseen antamisesta valtioneuvostolle. Ehdotus on monistettuna jaettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 2A)

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt äänestetään siitä, nauttiiko valtioneuvosto eduskunnan luottamusta.

Luottamuslause valtioneuvostolle ”jaa”, Anna-Kaisa Ikosen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 103, ei 75; poissa 21 (äänestys 1).

Eduskunta päätti, että valtioneuvosto nauttii eduskunnan luottamusta. Asian käsittely päättyi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt siirrymme suppeaan äänestykseen, joten pyydän niitä edustajia, jotka eivät ole tässä suppeassa äänestysjoukkueessa mukana, poistumaan vaivihkaa täältä salista.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 4/2021 vp

Lakialoite LA 1, 2/2019 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 6/2021 vp

Toinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Keskustelu asiasta päättyi 1.6.2021 pidetyssä täysistunnossa

Keskustelussa on Rami Lehto Jukka Mäkysen kannattamana tehnyt vastalauseen 1 muokauksen lausumaehdotuksen.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 4/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteisiin LA 1 ja 2/2019 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, Rami Lehdon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 43, ei 14; poissa 142 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät kaksi lausumaehdotusta. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2021 kolmanneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 95/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 2 tuntia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.07 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Tämän vuoden kolmas lisätalousarvio on edelleen — ja samalla täytyy sanoa ”valitettavasti” — koronavuoden lisätalousarvio. Vaikka tämän lisätalousarvion yhteinen nimittäjä on korona ja sen aiheuttamat lisämenotarpeet, uskallan sanoa, että tällä rakennetaan jo koronan jälkeistä aikaa. Lisätalousarviolla lievennetään ko-

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

ronan aiheuttamia haittoja yrityksille sekä lapsille ja nuorille. Sillä vauhditetaan kasvua ja aikaistetaan investointeja. Tärkein väline kasvun vauhdittamiseen ovat EU:n elpymisvälineen eli Suomen kestävän kasvun ohjelman mukaiset uudistukset, jotka nyt käynnistyvät.

Arvoisa puhemies! Vuoden kolmannessa lisätalousarvioesityksessä täydennettiin tämän vuoden talouspolitiikan linjauksia koronapandemian valitettavasti edelleen jatkuessa. Kun viime syksynä hallitus valmistautui tämän vuoden talouden raameihin, ajatuksena oli, että koronatilanne olisi saatu jo tämän kevään aikana hallintaan. Siksi hallitus varasi — jälkikäteen sanottuna hieman optimistisestikin — tälle vuodelle lisätalousarvioihin vain ylimääräisen 500 miljoonan euron kehysvarauksen käytettäväksi kertaluonteisiin ja finanssi-poliittisesti pakollisiin, koronavirustilanteesta aiheutuviin menotarpeisiin. Sanon ”optimistisesti” sen vuoksi, että viime vuoden osalta suunnitellut kehysmenot ylitettiin koronakriisin ollessa päällä noin 8 miljardilla eurolla. Toisaalta tuolloin näköpiirissä oli, vastaavasti kuin nytkin, että kriisin helpottaessa Suomen talous kääntyy ainakin hetkellisesti vahvaan kasvuun kulutuskysynnän ja viennin vetämänä.

Koronavirustilanteen jatkuminen kevään aikana vaikeana ja siihen liittyneet rajoitus- ja tukitoimet ovat johtaneet tilanteeseen, jossa viime syksynä linjattu kehysvaraus on osoittautunut liian pieneksi. Siksi sitä korotetaan nyt 1,35 miljardilla eli yhteensä 1,85 miljardin euron tasolle. Kalliiksi korona siis valtiontaloudelle tulee, siitä ei mihinkään pääse.

Tämä kehysvarauksen korotus ei ole kuitenkaan käytettävissä muihin menoihin. Jos menoja aiheutuu vähemmän, erotusta ei siis käytetä muiden menojen lisäämiseen. Lisäksi koronaan liittyvät välittömät terveysturvallisuuden kustannukset eli käytännössä testaaminen ja rokotukset katetaan kehyksen ulkopuolisina menoina, kuten viime syksynä päätettiin. Ja tuosta koronakorotuksesta 650 miljoonaa euroa on varattu siirtoon Valtiontakuurahastolle Finnvera Oyj:n vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan pääomittamista varten. Myöskään tämä ei ole käytettävissä muihin menoihin.

Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarvioesityksessä määrärahoja esitetään kaikkiaan lisättäväksi yhteensä 2 miljardilla 172 miljoonalla eurolla. Tässä on mukana sekä kehykseen kuuluvia menoja että kehyksen ulkopuolisia menoja ja myös välittömästi koronaan liittyviä terveysmenoja. Tuloarviota alennetaan yhteensä 185 miljoonalla eurolla. Verotulojen arviota niin ikään valitettavasti alennetaan 235 miljoonalla eurolla, taustalla huojenetun maksujärjestelyn jatko — eli koronasyiden vuoksi sekin — ja vastaavasti sekalaisen tulojen arviota korotetaan 50 miljoonalla. Yhteenvetona totean, arvoisat kollegat, että valtion nettolainanoton tarve kasvaa noin 2 miljardilla 357 miljoonalla ja kuluvan vuoden nettolainanotoksi arvioidaan nyt yhteensä noin 14,4 miljardia euroa.

Arvoisa puhemies! Velkaantuminen huolettaa minua yhtä paljon kuin kansalaisia ja tätä koko eduskuntaa. Kaikki nämä menoerät, joita nyt kuitenkin tässä esittelen, ovat kertaluonteisia, ja tarpeet poistuvat, kun pääsemme koronasta eroon. Onneksi olemme pärjänneet paljon paremmin kuin moni muu maa. Velan maksamiseen me tarvitsemme menokuria, hiukkasen veronkiristyksiäkin, mutta ennen kaikkea kasvua vauhdittavia uudistuksia ja ennen kaikkea parempaa työllisyyttä. Hallituksen menoleikkauksista olemme jo täällä keskustelleetkin, ja veroratkaisut selviävät syksyllä. Monin verroin niitä tärkeämpiä kuitenkin ovat työllisyyttä kohentavat uudistukset, joita jo valmistellaan, yritysten investointikyvyistä ja kilpailukykyisestä investointiympäristöstä huolehtiminen sekä tuottavuuden ja osaaavan työvoiman tarjonnan lisäämisen toimet, joihin kuuluu myös työ- ja koulutusperäinen maahanmuutto.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Aion omassa työskentelyssäni valtiovarainministerinä keskittyä siihen, että pääsemme kiinni koronan jälkeiseen vahvaan kasvuun. Siihen tarvitaan päättäjiltä ja etujärjestöiltä rohkeutta uudistua, yrityksille ja omistajille lupaa vaurastua ja sen myötä kykyä investoida sekä nuorille luottamusta myös perheellistyä. Siksi, arvoisa puhemies, nostan esiin tästä kokonaisuudesta, että lisätalousarviossa laitetaan käyntiin EU-rahoitteinen Suomen kestävä kasvun ohjelma. Uudistuksia ja investointeja käynnistetään nyt niin sanotusti ennakorahoitusosuuden verran. Nostan näistä esille erityisesti tutkimukseen ja kehitykseen osoitettavan 45 miljoonan lisäyksen Suomen Akatemialle. Ihmisten arjen kannalta taas nostan esiin öljylämmityksen vaihtamisen uusiutuviin lämmönlähteisiin perustuvaksi sekä sähkö- ja biokaasuautojen lataus- ja jakelupisteiden rakentamisen tuen. Liikkeelle lähtee myös sote-uudistusta tukeva hoitojonojen purkutyö alueilla. Hallitushan lähetti Suomen lopullisen elpymis- ja palautumisohjelman komissiolle aivan toukokuun lopulla muutama päivä sitten, ja odotamme sieltä hyväksyntää parin kuukauden sisällä.

Moni on voinut julkisen keskustelun perusteella päätellä, että EU lähettää eri maihin miljardeja ja kukin sitten käyttää rahoja kuten parhaaksi katsoo. Näin ei asia ole. Suosittelemme vilkaisemaan 500-sivuista suunnitelmaamme, joka komissiolle lähetettiin. Se sisältää tarkat raportit siitä, mihin rahaa käytetään ja mitä uudistuksilla tavoitellaan, sekä mittarit välitavoitteille ja lopullisille tavoitteille. Rahoitus tulee kaikille jäsenmaille niiden omien tavoitteiden saavuttamisen jälkeen. Jos tavoitteita ei saavuteta, investoinnit jäävät rasittamaan meidän omaa velanottoamme ja samoin muiden maiden omaa velanottoa. Siksi tässä on onnistuttava.

Arvoisa puhemies! Koronan jälkeisessä ajassa on totta kai muitakin tärkeitä asioita kuin talouden kestävä kasvu. Myös sosiaalista kestävyyttä on vaalittava. Tätä lisätalousarviossa edistää 111 miljoonan euron panostus koronarajoituksiin, niiden jälkeisessä todellisuudessa lapsille ja nuorille aiheutuneiden haittojen ja niiden vahinkojen minimoimiseen. Ongelmat ovat moninaisia. On syntynyt oppimisvajetta ja syvää yksinäisyyttä. On syntynyt palveluvelkaa mielenterveys- ja lastensuojelupalveluissa. Näitä on korjattava ja samalla lisättävä ennalta ehkäisevää tukea niin perheille kuin vanhemmille, joiden omat ongelmat — vanhempien omat ongelmat — voivat lasten hyvää elämää horjuttaa. Koronan vaikutuksissa on myös paljon alueellisia eroja, ja suurimmat tarpeet ovat siellä, missä etäopetus ja harrastusten rajoitukset ovat olleet pitkäaikaisimpia ja toistuvimpia. Tämä lisärahoitus, reilut 100 miljoonaa, suunnataan kunnille opetus- ja kulttuuriministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön valtionavustusten kautta.

Kunnista puheen ollen, arvoisa puhemies, on syytä muistaa, että kunnat ovat saaneet myös yleistä tukea viime vuoden aikana nimenomaan koronaongelmien hoitamiseen. Se on tarkoitettu myös lasten, nuorten ja perheiden asioiden hoitamiseen. On aivan välttämättöntä räätälöidä tukea kunkin kunnan omiin tarpeisiin ja perheiden tilanteisiin. Kuntien ei tarvitse odotella tätäkään uutta lisärahoitusta ryhtyäkseen toimimaan. Pidän välttämättömänä, että eri tahojen yhteistyötä seurataan ja arvioidaan nyt tämän liikkeelle laitettavan rahoituksen vaikuttavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

Arvoisa puhemies! Tämä vuoden 2021 kolmas lisätalousarvio on mittaluokaltaan koronavuoden lisätalousarvio, ja toivon todella, että tämä jää viimeiseksi tässä mittaluokassa. Rokotusten edistyminen sekä talousennusteisiin sisältyvä vahva kasvukäänne maailmantaloudessa ja Suomessa antavat voimakasta tukea ja lupauksen siitä, että myös talouspolitiikassa katse voidaan suunnata koronaelvytyksestä koronan jälkeisen ajan uudistuksiin. Koronan jälkeen niitä uudistuksia tarvitaan tulevaisuutta ja tulevaa sukupolvea varten.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Uusi aika tarjoaa meille tilaisuuden tarttua maailman meidän eteemme avaamiin mahdollisuuksiin. Se vaatii meiltä tehokkaita toimia talouden kasvun, työllisyyden, investointien ja tuottavuuden edistämiseksi. Koronan jälkeen talouden voimavarat pitää saada nostettua tasolle, joka on sopusoinnussa yhteiskunnan kestävä kehityksen ja hyvinvointiyhteiskunnan rahoitustarpeiden mutta myös vakaan julkisen taloudenpidon kanssa. — Kiitoksia. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Anu Vehviläinen: En anna vielä tässä vaiheessa vastauspuheenvuoroja, vaan otetaan kaksi puheenvuoroa, jotka on pyydetty etukäteen. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.18 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät ministerit! Rakas Krista Kiuru, meidän on taas juteltava. Sanoitte aikanaan — tai itse asiassa mietinnöt ja säädökset sanovat — että rajoituksista on luovuttava heti, kun ne eivät ole välttämättömiä. Näin ei ole tehty. Lähes 80 000 ravintola-alalla työskentelevää ihmistä perheineen odottaa, että säännöistä pidetään kiinni. Kuka niistä pitää kiinni, ellei ministeri? Kyllä, kyllä, ymmärrämme hyvin, että mennään terveys edellä, mutta nyt tuntuu, ettei kysymys ole enää siitä. Tartunnat ovat vähentyneet ripeästi, joten ripeyttä tarvitaan myös säädösten purkamisessa. Sanotte, että tartunnat ovat vähentyneet rajoitustoimienne ansiosta, mutta olisiko kuitenkin niin, että tartuntojen vähenemiseen olisi enemmän syynä ihmisissä tapahtunut käyttäytymisen muutos kuin ravintola-alan kuritus?

Ja mitä jos ravintola ei olekaan ongelma vaan ratkaisu? Mitä jos tilanne onkin se, että valvotuissa tiloissa syöminen ja juominen olisikin parempi idea kuin puistoissa juhliminen? Jos esimerkiksi viidessä tiukimmin rajoitetussa maakunnassa sallittaisiin anniskelu kello 22:een ja sulkeminen kello 23:een asti, voitaisiin heti kutsua takaisin töihin 10 000 työntekijää. Kesä olisi monille perheille erilainen, kun isä ja äiti voisivat palata pitkän tauon jälkeen töihin. Perheiden kärsimys loppuisi.

Samasta asiasta puhuu ja samaan lopputulokseen tulee myös PAMin puheenjohtaja Annika Rönni-Sällinen blogissaan: ”Ravintolatyön estämisestä näyttää tulleen uusi normaa-li.”

”Faktat ovat selkeät. Haluammekin uskoa, että muutos tapahtuu nyt todella nopeasti; että suomalaisille saadaan parempi kesä. Toivomme, ettei kyse ole periaatteesta. Eihän?” Näin kirjoittavat yrittäjä, ravintoloitsija Jyrki Sukula, pääluottamusmies Tapio Ojanen työntekijöiden puolesta, lukuisa määrä ravintoloitsijoita, yrittäjiä, tarjoilijoita ja baarimestareita.

Kuuletteko te, arvoisa hallitus, mikä hätä ravintola- ja matkailualalla on?

Tässä lisätalousarviossa vähennetään tuloja 185 miljoonaa euroa. Valtion nettolainanotto kasvaa tämän vuoden osalta noin 2,4 miljardia euroa, jolloin valtion lisälainanottomäärä tälle vuodelle on 14,4 miljardia euroa. Valtionvelan arvioidaan olevan noin 139,3 miljardia euroa tämän vuoden lopussa, mikä on noin 56 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteen. Koronaviruksen aiheuttamia menolisäyksiä tässä esityksessä on noin 600 miljoonaa — eli koronaan 600 miljoonaa, muu muuta.

Yritysten kustannustuen neljäs hakukierros on tässä myös esillä. Sain tuossa yhteydenoton elokuva-alalta. Itse asiassa Suomen suosituin kulttuuritarjonta ovat elokuvateatterit. No, te päätitte, arvon hallitus, että elokuva-alalle Suomessa pidetään 1,8 miljoonan tukikatto. EU:han muutti jo tuota tukikattoa 3 miljoonaan ja lopulta joulukuussa 10 miljoo-

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

naan. No, mitä Suomessa tehtiin? Pidättäydyttiin siinä 1,8:ssa, ja se tarkoittaa, että Finnkinon ja Bio Rex eli 80 prosenttia Suomen elokuvateattereista rajattiin näistä tuista ulos käytännössä lähes kokonaan. Onko sama raja myös kustannustuki nelosessa? Tämä tarkoittaa sitä, että Seinäjoella, Kajaanissa, Rovaniemellä ja Riihimäellä pienet elokuvateatterit, jotka ovat osa isompaa yritystä, eivät pysty jatkamaan.

Sitten, kun katsoo matkustusrajoituksia, STM:n valmisteleva lakiesitys matkustusrajoituksista sai erittäin kovaa kritiikkiä, eikä se ole myöskään linjassa EU:n suositusten kanssa. Lakiesitys keräsi 81 lausuntoa, joista iso osa on hyvin kriittisiä. Tässä mennään siis paljon pidemmälle kuin EU:n muissa suosituksissa. Myös oikeusministeriö on suhtautunut hyvin kriittisesti tähän esitykseen.

Arvoisa puhemies, olivatko puheenvuorot 5 minuuttia vai 10 minuuttia? [Puhemies: 7!]
— No niin, sitten en kiirehdi, kerran asiaahan tässä kirjassa riittää.

Niin, arvoisa puhemies, tämä teidän tekemänne esitys matkailun ja matkustamisen rajoittamisesta itse asiassa tarkoittaisi nyt sitä, että matkustusrajoitukset tiukkenisivat ja turhaan pidentyisivät, vaikka lain tarkoituksena on ollut helpottaa matkailua. Lain voimassaolon ulottaminen kevääseen 22 eli yli vuoden päähän on ylimitoitettua, myös se, että lapset edellytetään tässä testattaviksi.

Esimerkiksi Turun kaupunki totesi omassa lausunnossaan, että rajatestauksen lisääntyminen voi vaarantaa muun koronaepidemiaan liittyvän näytteenoton. No, me olemme kokouksessa pitäneet esillä, että koronapassi, koronatodistus, olisi se tie, jolla päästäisiin tänne. Nyt tässä tehdään järjestelmää, joka itse asiassa vaarantaa meidän koko matkailun alan. Niin kuin totesin, oikeusministeriö on jopa kyseenalaistanut sen, onko oikeasuhtaista ja välttämätöntä rajoittaa myös vihreistä maista saapuvien EU-kansalaisten vapaata liikkuvuutta, [Välihuutoja] eli tätä kannattaa pohtia.

No, miten tämä liittyy lisätalousarvioon? Arvoisat edustajat, tämä liittyy sillä tavalla, että näillä toimenpiteillä velanotto tulee kasvamaan entisestään. Valtiovarainministeri Säärikko totesi, että kalliiksi tämä korona on tullut, ja tällä politiikalla, mitä te nyt teette — kurruttamalla suomalaista matkailua, ravintola-alaa, yrittäjiä — ei tämä teidän velkarallinne edes jää tähän. Ei ole enää edustaja Viitanen heilutellut velkapiirakkaa täällä, [Pia Viitanen välihuuto] sillä näyttää siltä, että sosiaalidemokraatit ovat ylivoimaisesti kovin velanottajapuolue tässä maassa. [Pia Viitanen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Piirainen.

14.25 Raimo Piirainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Ensiksi haluan kiitellä ministeriä tästä esittelystä. Vaikka täällä edustaja Heinonen kyseenalaisti tämän, on erittäin tärkeistä asioista kysymys tässä lisätalousarviossa: siellä ovat yrittäjät saamassa tukea ja lisäksi kaikki muut. [Timo Heinosen välihuuto] — Kyseenalaistitte tämän lisätalousarvion.

Kiitokset ministerille lisätalousarvion esittelystä! Kysymyksessä on todella jyhkeä paketti, millä pyritään korjaamaan koronan aiheuttamia negatiivisia vaikutuksia yhteiskunnan toimintaan sekä myös edistämään vientiä ja yleistä taloudellista kasvua. Myös liikenneinfraan panostetaan, ja näin luodaan edellytyksiä elinkeinoelämän toiminnan kehittämiseksi. Koronan vaikutukset ovat näkyneet ja näkyvät edelleen yhteiskunnan toiminnassa. Siksi on syytä korostaa lisätalousarvioesityksen merkitystä ja kiittää hallitusta ja ministeriä lisätalousarvion tuomisesta eduskunnan käsittelyyn, jotta pystymme korjaamaan koronan aiheuttamia ongelmia ja luomaan polkua talouskasvussa paremmalle uralle.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Arvoisa puhemies! Kolmas lisätalousarvio on euromäärältään kaikkiaan 2,2 miljardia euroa. Valtion nettolainanotto vuonna 2021 on noin 14,4 miljardia, jolloin vuoden lopussa valtionvelan arvioidaan olevan 139,3 miljardia ja noin 56 prosenttia bruttokansantuotteesta, eli isosta velkamäärästä on todellakin kysymys. Nyt annettavassa 2,2 miljardin lisätalousarviossa suuri osa on kehyksen ulkopuolisia menoja.

Vuoden 2021 talousarvioesityksen yhteydessä hallitus linjasi koronaviruspandemiasta johtuen, että tilanteen epävarmuuden takia vuodelle 21 varataan ylimääräinen 500 miljoonan euron kehysvaraus käytettäväksi kertaluonteisiin ja finanssipoliittisesti pakollisiin koronavirustilanteesta aiheutuviin menotarpeisiin, niin kuin täällä aikaisemmin ministerikin totesi.

Arvoisa puhemies! Koronavirustilanteen jatkuminen vaikeana ja muun muassa siihen liittyneet rajoitus- ja tukitoimet ovat johtaneet tilanteeseen, jossa edellä mainittu kehysvaraus on osoittautunut liian pieneksi. Kehysvarausta korotetaan nyt 1 350 miljoonalla eurola yhteensä 1 850 miljoonan euron tasolle. Tästä 1 350 miljoonan euron korotuksesta 650 miljoonaa euroa on varattu siirtoon Valtiontakuurahastolle Finnvera Oyj:n vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan pääomittamista varten. Ja niin kuin ministerikin totesi, ellei tätä rahaa tarvitse kokonaan käyttää, niin sitä ei käytetä mihinkään muuhun.

Lisätalousarviossa on noin 590 miljoonaa suoraan koronaviruksesta aiheutuvia lisämenoja. Merkittävistä lisäyksistä luettelen tässä muutamia: lasten ja nuorten kokonaisuuteen 111 miljoonaa euroa, sitten on pääomituksia, jotka liittyvät muun muassa viennin rahoituksen, sitten on koronaan liittyvät menot ja sitten Rajavartioston ulkovartiolaivojen tilausvaltuus 120 miljardia, elpymis- ja palautumistukivälineen ensimmäinen erä 100 miljoonaa euroa.

Koronan lapsille ja nuorille aiheuttamien haittojen lievitys: Koronavirustilanteesta aiheutuneiden vaikutusten lieventämiseksi osana lasten ja nuorten hyvinvoinnin pakettia opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle ehdotetaan 64 miljoonaa euroa. Rahoituksella pyritään tasoittamaan koronavirustilanteesta johtuvia vaikutuksia, kuten oppimisvajeen kasvua sekä opiskelijoiden hyvinvoinnin heikentymistä. Esi- ja perusopetukseen sekä varhaiskasvatukseen esitetään 40 miljoonaa euroa, lukiokoulutukseen 15 miljoonaa, ammatilliseen koulutukseen 5 miljoonaa euroa ja lisäksi korkeakoulujen rahoitukseen 4 miljoonaa euroa. Merkittävää on panostus myös vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitämiseksi, eli sinne lisätään 5 miljoonaa. Päihdepalveluiden saatavuuden parantamiseen 23 miljoonaa — tässäkin on koronavirusaika nostanut kustannuksia tai palvelujen tarvetta — mielenterveyspalvelujen parantamiseen 16 miljoonaa euroa ja poliisin ennalta ehkäisevän toiminnan kokonaisuuteen 3 miljoonaa euroa. Elikkä yhteensä 111 miljoonaa.

Arvoisa puhemies! Elpymispakettiin, mistä täällä on puhuttu ja keskusteltu paljon, on nyt tullut ensimmäinen panostus, ja se sai määrärahana 17 miljoonaa.

Työllisyyttä ja osaamista edistäviin uudistuksiin ehdotetaan yhteensä 134,9 miljoonaa euroa, josta vuoden 2021 määräraha vaikutus on reilut 30 miljoonaa euroa.

Sote-kokonaisuuden hoitotakuuta edistetään. Sinne lisätään digitalisaatio ja palvelu- ja hoitovelan purkua yhteensä 45 miljoonaa euroa tälle kuluvalle vuodelle.

VR:n henkilöjunaliikenteen ostoihin 11 miljoonaa euroa, ja siinäkin on koronasta aiheutuneet syyt. Sitten esitetään uusien liikennehankkeiden, Digiradan ja Laurila—Tornio—Haaparanta-yhteysvälin sähköistykseen yhteensä 268 miljoonan euron valtuutta. VR:lle yhden yöjunarungon vaunukalustohankintaan varataan 40 miljoonan euron valtuus, ja tällä paketilla VR on sitten varmasti valmis tilaamaan myös niitä vaunuja meillä Kajaanissa

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

toimivalta yritykseltä, Transtechiltä, ja tälle toivomme tietenkin hyvää menestystä. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Täällä oli havaittavissa innokkuutta debattiin, joten pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää debatissa vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta käyttäen puheenvuoropyynnön. — Debatin aloittaa edustaja Lindtman.

14.32 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarvio on todella tarpeen — täällä on tärkeitä, erittäin tarpeellisia tukia elinkeinoelämään, mutta ennen kaikkea lapsien ja nuorten hyvinvointiin — koska se, miten tässä onnistumme, vaikuttaa siihen, kuinka isot kustannukset kunnille ja yhteiskunnalle jatkossa tulevat. Sen takia on pakko palata talouspolitiikan isoon kuvaan.

Arvoisa puhemies! Kaksi viikkoa sitten puheenjohtaja Orpo tässä salissa lupasi, että kun kokoomus vaatii ensi vuodelle miljardin euron — miljardin euron — leikkausta, niin te toimitatte oman vaihtoehdon leikkauslistaksi eduskuntakäsittelyssä. Nyt teillä on yli kuukausi ollut aikaa tätä jo tehdä, missä se viipyy? Kuntavaalit ovat puolentoista viikon päästä, yli 600 000 ihmistä on jo äänestänyt. Puheenjohtaja Orpo, aiotteko te kuntavaalien yli piilotella suomalaisilta teidän vaihtoehtonne ja teidän leikkauksianne [Puhemies koputtaa] terveydenhuoltoon, päivähoitoon, koulutukseen, vanhusten hoivaan? [Puhemies: Aika!] Missä se viipyy? [Timo Heinonen: Eikö hallitus leikannut tieteestä?]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Orpo.

14.33 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin lyhyesti Lindtmanille: Tämä on kaikkien aikojen vanhin poliittinen temppu, mitä tässä yritätte, eli kiinnittää huomion pois siitä, että hallitus ottaa tolkkottomasti velkaa. Tämä teidän virityksenne on nyt vähän sen kaltainen, että te hallituspuolueet olette jakaneet kymmenelle lapselle karkkipussit velalla. Sitten te huomaatte, että raha ei riitä, ja sitten te huudatte kokoomuksen paikalle nimeämään ne kolme lasta, joille ei annetakaan karkkipussia. Tämä on naurettava yritys. [Antti Lindtman pyytää vastauspuheenvuoroa]

Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko: Tämä oli hukattu mahdollisuus jälleen kerran. Te puhutte vastuullisesta talouspolitiikasta, ja varmaan on niin, että tässä on paljon perusteltuja, koronasta johtuvia menoja — mutta kun ne tulot. Tästä puuttuvat ne työllisyystoimet jälleen. Taas siitä kehysriihestä on kulunut aikaa. Ei ole työllisyystoimia, todellisia rakenteellisia uudistuksia, mitkä loisivat pysyvää kasvua. Niitä rakenteellisia uudistuksia, joista jokaisesta ei tarvitsisi maksaa jotain. [Puhemies koputtaa] Tässä on paljon tukia elinkeinoelämälle. Koska hallitus tuo tulopohjaa lisäävää, velkaantumisen kuriin saavaa [Puhemies: Aika!] työllisyyspolitiikkaa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koskela.

14.34 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Ensinnä haluaisin kysyä, kun siellä on elinkeinoministeri paikalla: onko tässä turvetuotannon alasajosta johtuvassa, 20 miljoonan turvetuotantokoneiden romutukseen tarkoitetussa avustuksessa nyt romutuspalkkiosta kysymys?

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Sitten tärkeämpi kysymys on, että kun meillä nyt olisi syytä pohtia tarkasti, paljonko valtio... Eli käytännössä veronmaksajien hartioille laitetaan erilaisia vastuuta: me takaamme jo nyt lukuisia eurotukupaketteja ja tiedämme, että lisää on varmasti tulossa, ja meillä on jo nyt yli 100 miljardin piilotetut eurooppalaiset vastuut. Suomen vastuut ovat yhdet Euroopan suurimmista. Nyt olisi tehtävä selvitys näistä kaikista vastuista ja niihin sisältyvistä riskeistä. Jossain on oltava raja. Ja onko täällä zombiyrityksessä... Tarkoitan nyt tässäkin yhteydessä tätä, kun Finnveralle laitetaan 650 miljoonaa lisää. Olisi kiva tietää vähän tarkemmin, missä ne vastuut ovat, koska meillä todella on suuret vastuut täällä Suomessa tällä hetkellä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pirttilahti.

14.36 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Mikrofonin ei ole teillä päällä.

No niin. — Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia valtiovarainministerille hyvästä esittelystä. Todellakin tässä paketissa on varautumiseen noin yksi kolmasosa eli 38 prosenttia, ja juurikin Finnveran vientitakuisiin, mutta myös Gasumin kaasuverkkokuvioon tai Kaasuverkko Oy:lle, ja tähän on järkevää, tämä kaasuverkkolainoitus, niin saadaan halvemmalla rahoitusta, mutta Finnverankin vientitakuu on tärkeä, jos markkinat muuttuvat, ja toivottavasti sitä ei koskaan tarvitsisi käyttää.

Nämä muut, esimerkiksi kustannustuki 220 miljoonaa, ovat todella tärkeitä meidän yrityksille, ja kyllä täytyy sanoa, että nuorista huolen pitämiseksi tämä 110 miljoonaa on todella tärkeä nuorten osalta. Kaikkinensa tässä budjetissa on hyvin paljon niitä elementtejä, millä haetaan uuteen kasvuun ja nousuun oleviakin asioita ja ehkä vanhojen korjausta. Otan tämän turvealan paketin: tämä on erinomainen, kun siitä saadaan vielä sisäiset tarkemmat selvitykset, mihinkä kohteisiin se menee. Siellä on kova huoli yritysten kanssa. Mutta toki on sitten toinen puoli, että myös laitetaan akkuklusterin tki:hin eli tulevaan energiaan 40 miljoonaa. [Puhemies koputtaa] Tämä on mielestäni hyvin tasapainoinen esitys.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen.

14.37 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko, onnittelut valtiovarainministerin pestistä. Edeltäjänne Matti Vanhanen sanoi viime syksynä välikysymyskeskustelussa näin: ”Hallituksen pitää kuitenkin jatkuvasti ponnistella sen eteen, että luottamus Suomeen säilyy vahvana. Luottamusta lisää ensinnäkin se, että valtion budjetoinnissa palataan ensi vuonna kehysmenettelyyn.” Siis näin hän sanoi viime syksynä. No, näin ei tapahtunut, koska te puheenjohtajat sovitte toisin. Vanhasen esitys kehysbudjetiksi hylättiin. Nyt tämä lisätalousarvio noudattaa minusta tätä samaa kaavaa, että te hyväksytte vasemmiston paineessa menolisäykset asettamatta niiden ehdoksi niitä työllisyysuudistuksia, joilla ne Sipilän, Rinteen hallitusohjelman sopimuksessa oli tarkoitus hoitaa. Siinä luki, että pysyviä menolisäyksiä ei tehdä ennen kuin tehdään päätökset pysyvistä työllisyystoimista. No, millä se miljardi tullaan alas, mihin Lindtman viittasi? Me olemme kyllä laskeneet tämän. Meidän vaihtoehtobudjetista 735 miljoonaa euroa suoraan

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

kehysvaikutteisia menosäästöjä plus ensi vuodelle soten perumisesta [Puhemies koputtaa] 242 ja sitä seuraavalle 107. Näin päästään kehyksiin teidänkin kehyksissänne, vaikka me [Puhemies: Aika!] tekisimme tietysti kaiken toisin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koskinen.

14.38 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus puhuu täällä tolkkuttomasta velkaantumisesta. Siinä tulee samalla leimatuksi vaikkapa brittien konservatiivit Boris Johnsonin johdolla tai Angela Merkelin johdolla Saksan kristillisdemokraatit, jotka omissa maissaan ovat vielä tolkkuttomampaa, teidän termiä käyttääksemme, velkapolitiikkaa harrastaneet. Tosiasiassahan tällainen uuskeynesiläisyys on nyt vallannut Euroopan maat, että katsotaan, että on järkevää satsata pyörien pyörimässä pitämiseen ja sitten tähdätä nopeaan, ripeään kasvuun, jolla pystytään nämä menetykset paikkaamaan. Ministeri Saarikko aivan oikein painotti tätä, että nyt täytyy tavoitella todella reipasta talouskasvua ja työllisyyden ja työllisyysasteen kohoamista, ja se on se reitti, millä Suomi selviää tästä. Samaan aikaan täytyy kiinnittää huomiota siihen, että otetaan riittävän pitkäaikaista valtionvelkaa nykyisillä ehdoilla, jolloinka tasataan tämän velan [Puhemies koputtaa] takaisinmaksumahdollisuudet pitkälle aikavälille.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ranne.

14.39 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtio on elvyttänyt kaksikin käsin jo kymmenen vuotta saamatta tätä kestävyysvajetta lainkaan kiinni. Kun edustaja Koskinen tässä hehkutti sitä, että muualla menee huominkin kuin meillä, niin muutama luku: Valtionvelka on kymmenessä vuodessa lähes tuplaantunut vuoden 19 loppuun mennessä, 106 miljardia, ja tämä oli siis ennen koronaa. No, sitten nyt 2021 nettolainanottoa oli yhteensä 33 miljardia nostaen sen velan suunnilleen 140 miljardiin.

Suomen ongelma on se, että tähän kriisiin tultiin ja siitä yritetään muka uloskin jauhaa sitä samaa vanhaa asiaa, että nyt kun kylvetään julkista rahaa, niin kyllä, kuulkaa, se kasvu sieltä kohta tulee ja kohta käynnistyy ja se hoitaa sen kestävyysvajeen pois. Näinhän tämä ei tule tapahtumaan.

Onko teillä siis todellisia keinoja, ministeri Saarikko, miten tämä julkinen talous saadaan tasapainoon? Toki me ymmärrämme, että koronan takia täytyy tiettyjä asioita korjata ja paikata nyt, mutta tämä tilannehan on katastrofaalinen [Puhemies koputtaa] Suomen talouden kannalta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kari, Emma.

14.40 **Emma Kari vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan myös kiittää ministeriä tämän paketin tuomisesta tänne saliin. Tämä vuosi on ollut todella monelle tässä maassa raskas. Erityisesti lapset ja nuoret ovat joutuneet kantamaan aivan koftuuttoman suuren taakan koronapandemian seurauksista, ja lapset ja nuoret voivat nyt huominkin kuin ennen kriisiä. Koronapandemia on jo jättänyt jälkensä. Tämän paketin avulla on mahdollista torjua ongelmia ennen kuin ne kasvavat liian suuriksi.

Täällä on puhuttu paljon luottamuksesta. Itse ajattelen, että luottamusta lisää nimenomaan juuri se, että kaikilla meillä on edessä selkeä vaihtoehto siitä, mitä aidosti esitetään,

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

ja, samalla tavalla kuin edustaja Lindtmanille, itselleni on jäänyt hieman epäselväksi, mikä se vaihtoehto on. Meiltä on vaadittu täällä lähes miljardin euron leikkauslistoja, ja kokoomus on luvannut oman listansa tänne tuoda. [Timo Heinosen välihuuto] Ymmärrämmekö nyt kokoomuksen vastauksista, että tätä leikkauslistaa ei olla tuomassa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Viitanen.

14.41 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvin tärkeää, että tämä hallitus tässä lisätalousarviossa panostaa muun muassa lasten ja nuorten hyvinvointiin. Mutta se, puhemies, mistä nyt olen todella huolissani, on se, että kuntavaalit lähestyvät ja vaikka me olemme täällä hyvin asiallisesti kysyneet kokoomukselta, kun he ovat meiltä edellyttäneet miljardin säästöjä, että mikä tämä lista on — jo kaksi viikkoa sitten olin tässä salissa ja kysyin tätä yhdessä monen muun edustajan kanssa — niin me emme ole saaneet vastausta. Mutta, edustaja Orpo, te lupasitte. Te lupasitte kaksi viikkoa sitten, [Timo Heinonen: Kuuntelitteko te äsken?] että kokoomukselta tulee lista. Ja nyt tämä lista, mitä siellä heilutellaan — hienoa, että heilutellaan — on tämän vuoden vaihtoehtobudjetia koskeva, joka ei suinkaan ole sama asia kuin ensi vuoden kehysmenosäästö miljardilla. Ne ovat kaksi eri asiaa. Ja siksi, jos teillä näyttää olevan noin selkeät sävelet, minä edellytän — ettehan te voi, puheenjohtaja Orpo, [Puhemies koputtaa] kiemurrella pois — että tuokaa se lista meille, [Puhemies: Aika!] ja katsotaan, mikä se on.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Orpo.

14.43 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taitaa olla ensimmäinen kerta, kun salin vasen laita epäilee, ettei kokoomus pysty tekemään leikkauslistoja. [Naurua] Jo on aikoihin eletty.

Kokoomus jos joku on tehnyt vastuullista talouspolitiikkaa [Antti Lindtman: Missä se viipyy?] ja pystynyt vaikeinakin aikoina pitämään huolta siitä, että veronmaksajien rahoista pidetään huolta, ei oteta ylimääräistä velkaa. Kuten ryhmäpuheenjohtaja Mykkänen kertoi, meidän listamme on valmis. Ei sitä ollut ongelmallista tehdä, mutta se juttu on se... [Antti Lindtman: Milloin se julkistetaan?] — Älkääkään kääntäkö tätä keskustelua pois siitä, että täällä puhutaan hallituksen talouspolitiikasta, hallituksen työllisyystoimista ja siitä, että te tällä hetkellä viette Suomea tällä politiikalla vesille, joilla merikarttoja ei ole. Kuukaan ei tiedä, mihin tämä niin sanottu uuskeynesiläinen talouspolitiikka, jossa nousukautena otetaan surutta velkaa, johtaa. Ettekö te ole ollenkaan huolissanne siitä, mitä meidän lapset ja tulevat sukupolvet kohtaavat? Eikö teitä pelota?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiviranta.

14.44 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuluttajille on pandemia-aikana kertynyt säästöjä, joista osa purkautuu nopeassa tahdissa kulutukseen. Vienti ja investoinnit elpyvät maailmantalouden kasvunäkymien ansiosta. Myös tähän tilanteeseen sopivaan mittavaan lisätalousarvioon sisältyy lukuisia talouskasvua tukevia toimenpiteitä. Varoja ohjataan muun muassa koronavirustilanteen johdosta tarvittaviin tukitoimiin osaamisvajaiden paikkaamiseksi, jatkuvan oppimisen kokonaisuuteen, Suomen Akatemian rahoitukseen ja Business Finlandin myöntämisvaltuuden kasvattamiseen avai-

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

nalojen vauhdittamiseksi. Tärkeää on myös turvetuottajien, turveyrittäjien tukeminen, jolla edesautetaan turvealan sopeutumista muutokseen. Varoja ohjataan muun muassa turveyrittäjien uudelleen kouluttautumisen tukemiseen ja turvetuotantoalueiden jatkokäyttöä koskevaan selvitykseen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Östman.

14.45 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin moni kollega tässä on sanonut, tämän vuoden lisätalousarvion myötä valtionvelka kasvaa 15 miljardilla ja nousee vuoden lopussa melkein 140 miljardiin. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä peräänkuuluttaa vastuullista ja kestävästä talouspolitiikkaa, ja julkisen talouden vahvistamiseksi hallitukselta odotetaan todellisia työllisyystoimia, siis todellisia työllisyystoimia. Ensinnäkin vientiyritysten kilpailukykyä tulisi pitää huolta paremmin kuin nyt. Toiseksi työnteon kannustimia pitää parantaa niin, että työn vastaanottaminen on aina kannattavaa. Ja työmarkkinoille tarvitaan lisää joustoa ja paikallista sopimista. Arvoisa valtiovarainministeri ja arvoisa hallitus, missä viipyvät nämä toimet?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lohikoski.

14.46 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio näyttää jo unohtaneen koronan, me emme. Tärkeintä on nyt torjua koronakriisistä aiheutunutta sosiaalista kärsimystä ja varmistaa talouden elpymisen. Siksi tämän hallituksen lisätalousarvio tarttuu koronan lapsille ja nuorille aiheuttamaan oppimisvelkaan. Koronan vaikutuksia lievennetään lasten ja nuorten yhteensä yli 100 miljoonan euron tukipaketilla, josta suurin osuus kohdistuu varhaiskasvatukseen ja kouluihin. Vasemmisto on koko koronakriisin ajan korostanut sitä, että 90-luvun laman virheitä ei saa toistaa, ja on erittäin tärkeää, että hallitus nyt määrätietoisesti purkaa koronan jättämää hoivavelkaa, mielenterveysvelkaa ja oppimisvelkaa. Ihmisten hyvinvointi on myös edellytys talouden elpymiselle ja pidemmän aikavälin kestävyydelle ja myös työllisyydelle, jota te oppositiossa peräänkuulutatte. Nyt tehdään myös ensimmäiset [Puhemies koputtaa] panostukset EU:n elpymisvälineestä, ja se luo myös työtä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkelä.

14.47 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko on nyt kyllä ymmärtänyt jotain ihan väärin: sen, että jos Suomi kirjoittaa monta sataa sivua EU:lle siitä, mihin haluaa käyttää niitä elvytysrahoja, niin se jollain tavalla vaikeuttaisi muiden maiden elvytysrahojen käyttöä ja rajoittaisi sitä. Ei, kyllä se rajoittaa Suomen rahojen käyttöä eikä kenenkään muun.

Tosiasia kuitenkin on se, että jos me emme tähän elvytyspakettiin olisi lähteneet, voisimme saman tien kertoa kolmella kaikkia nuo summat, mitä tuohon elvytykseen käytetään, ja voisimme käyttää rahat aivan niin kuin itse haluamme. Tässä paketissa me maksamme kilpailijamaidemme elvytystä.

Öljylämmityksestä luopumiseen ei tarvittaisi tukea, ellei hallitus ideologista syistä olisi ajamassa alas öljylämmitystä. Sama koskee turvetuotantoa: ei turvetuotannon lopettamiseen tukea tarvittaisi, ellei hallitus keskustan tuella olisi päättänyt ajaa alas turpeen ener-

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

giakäyttöä. Eivät yrittäjät halua mitään tukea, he haluavat tehdä työtä. Te olette viemässä sen työn heiltä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Adlercreutz.

14.48 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Puhuttiin siitä, että taloudellinen tilanne on katastrofaalinen. Sitä väitettä vastaan pitää ehkä kuitenkin muistaa, että meidän talous on pärjännyt ehkä parhaiten Euroopassa. Jos tämä on katastrofaalinen — ja se on tosi hankala, se on vaikea — niin pitää kuitenkin muistaa, että suhteessa muihin olemme pärjänneet hyvin.

Kehys ylitetään. Se ei ole ikinä hyvä asia. Mutta kyllä sopii kyseenalaistaa tässä tilanteessa kokoomuksen lääkkeitä, joihin kuuluu muun muassa 335 miljoonan leikkaus vanhuspalveluista sekä tällä hetkellä työttöminä olevien tulevista eläkkeistä leikkaaminen — tuskin sekään on nyt kovin oikeasuhtaista tässäkään tilanteessa.

Työllisyystoimia on tehty. Se, että vain jotkut ovat keppiluonteisia, jotkut porkkana-luonteisia, on toki arvovalinta. [Puhemies koputtaa] Pitää sekä tukea työllistymistä [Puhemies koputtaa] että kehottaa työhön. Ja jos tämä ei teille käy, [Puhemies: Aika!] niin pidän sitä valitettavana.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa myönnän kaksi ministeripuheenvuoroa. Ministereistä muutkin voivat saada puheenvuoroja, mutta en anna kerralla liian monta, vaan ministeri Saarikko, 2 minuuttia, ja Lintilä, 2 minuuttia, ja sen jälkeen jälleen edustajat.

14.50 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko:** Arvoisa puhemies! Tartun puheenvuorossani ennen kaikkea edustaja Mykkäsen esiin nostamaan huomioon luottamuksesta ja siitä, millä tavoin sitä Suomen talouteen kohdistetaan. Kysymys on aivan oikea. Sen lisäksi, että me olemme vastuussa ensisijaisesti omille kansalaisillemme järkevästä veroeurojen käytöstä, me olemme myös osa kansainvälistä taloutta ja rahoitusmarkkinoiden todellisuutta, ja meidän pitää säilyä jatkossakin luotettavana toimijana. Siksi listaan teille, edustaja Mykkänen, viisi kohtaa, jotka minusta lisäävät luottamusta suomalaiseen taloudenpiitoon ja tämän hallituksen talouspolitiikkaan.

Ensinnäkin, kohtana 1, me säilytään näilläkin ratkaisulla, jotka pitävät sisällään ikään kuin tulevan kaksivuotiskauden suunnitelmat tämän hallituksen loppuvaiheille, EU:n 3 prosentin alijäämäkriteerien puitteissa.

Kohtana 2 sote-uudistus on merkittävin rakenteellinen uudistus, joka tulee vaikuttamaan myös talouteen pitkällä aikavälillä.

Kohdassa 3 totean teille, edustaja Mykkänen ja muut hyvät kollegat, että hyvin hoidettu korona on ollut myös hyvää talouspolitiikkaa. [Ben Zyskowicz: Kyllä!]

Korostan, että kehyksiin tehtävä ylitys on tilapäinen, mikä koskee tätä ja tulevia vuosia. Meillä on siis uskottava suunnitelma paluusta normaaliin aikaan. [Ben Zyskowicz: Seuraavan hallituksen ongelma!]

Ja viidentenä nostan esiin sen, että velan suhde bruttokansantuotteeseen vakautuu jo vuosikymmenen puoliväliin mennessä, ei vasta vuosikymmenen loppupuolella, kuten pahimmillaan pelättiin.

Nämä seikat nostan esiin siksi, että kyllä, joka ikisen yksittäisenkin lisätalousarvion kohdalla on pohdittava, millaisen yleiskuvan se antaa talouspolitiikastamme. Tämä on ko-

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

ronakorotuksia sisältävä poikkeusaikojen lisätalousarvio, ja tarkoitin, kun sanoin, että toivottavasti se sellaiseksi viimeiseksi luonteeltaan jää.

Haluan nostaa esiin edustaja Mäkelälle sen, että aivan samoin kuin Suomi tekee tarkan suunnitelman rahojen käytöstä, sitä edellytetään myös muilta EU:n jäsenmailta. [Puhemies koputtaa]

Ja viimeiseksi, hyvä kokoomus, teidän säästölistoillanne, joita ei vielääkään täällä ole näytetty, [Puhemies koputtaa] on myös soteen liittyviä toimia, muutuskustannusten perumisia, [Puhemies koputtaa] jotka olisivat edessä silloinkin, jos tämä tehtäisiin teidän suunnittelemaillanne tavalla [Puhemies: Aika!] vapaaehtois pohjalta. [Ben Zyskowicz: Seuraava hallitus saa palata kehyksiin!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Lintilä, 2 minuuttia.

14.52 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on syytetty, että hallitus kylvää rahaa. Varmaan joudun sitten nostamaan käden pystyyn merkinä. Laskeskelin, että omalle salkulleni tulee tästä kokonaisuudesta noin 1,2 miljardia. Mutta sitten, kun käy tätä läpi, siellä on elpymis-, palautumisväline 96 miljoonaa, Business Finlandin tki-rahoitus 62 miljoonaa. Sitten on täälläkin mainittu Finnvera 650 miljoonaa, joka on siis varautuminen. Ei se ole konkreettinen rahanmeno, vaan se on varautuminen, että Finnvera pystyy toimimaan. Tällä turvataan suomalainen telakkateollisuus. Siellä on tällä hetkellä 7 miljardin tilauskanta, ja tällä se turvataan. Turveyrittäjien tukeminen 60 miljoonaa, se 20 on kalustoihin; kustannustuki neloseen 200 miljoonaa; akkualan rahoitus, jolla saadaan esimerkiksi Vaasan rahoitusosuus, 40 miljoonaa; yöjunaliikenne, joka tuli esille täällä, erittäin iso vaikutus meidän Otanmäen tehtaan osalle; laivanrakennuksen innovaatiotuki. Näistä tulee noin 1,2 miljardia tästä lisäbudjetista.

Minä en olisi valmis ottamaan täältä mitään pois. Näillä kaikilla on suomalaista yrittäjyyttä, teollisuutta ja työpaikkoja tukeva vaikutus.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Heinonen.

14.54 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hieman surullista ja hämmäntävää, että ensin sosiaalidemokraatit jakavat miljardeja ja sitten he huutavat täällä, että leikkauksia koulutukseen, päivähoitoon ja vanhustenhoitoon. Te otatte velkaa tässä lisää 2,4 miljardia ja yhteensä tänä vuonna jo 14,4 miljardia.

Yhden kohteen te löysitte, mistä leikkaatte. Leikkaatte ministeri Kurvisen sektorilta, tie-teestä. Se oli ainoa, mistä te keksitte, että voisi leikata.

Terapiatakuu — ei löytynyt sitä rahaa tähänkään. Viime viikolla eduskunta äänesti terapiatakuusta: äänin 88—62 terapiatakuuta ei tullut. Jos, ministeri Ohisalo, vihreät olisivat äänestäneet terapiatakuun puolesta, meillä olisi tässä maassa terapiatakuu nyt jo tulossa ja pian voimassa ja me saisimme autettua näitä nuoria, jotka ovat kärsineet kaikista eniten koronasta. [Puhemies koputtaa] Miksi te vastustatte terapiatakuuta?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindtman.

14.55 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puheenjohtaja Orpo kysyi, epäileekö joku, osaako kokoomus tehdä leikkauslistoja. Kun kuuntelin ryhmänjoh-

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

taja Mykkäsen puheenvuoroa, niin kyllä vielä enemmän epäilen. Siis nyt te sanotte, että katsokaa sinne viime vuoden vaihtoehtobudjettiin tai tämän vuoden. Ensinnäkin se on tälle vuodelle, mutta jos unohdetaan se, te otatte sieltä vain säästöt. Entä ne esittämämme lisämenot, se terapiatakuu, edustaja Heinonen? Entä satojen miljoonien korotukset koulutukseen tai tutkimukseen, tuotekehitykseen, vanhustenhoitoon — oletteko te luopuneet niistä? Oletteko te luopuneet terapiatakuusta, edustaja Heinonen? Ja jos tämäkin vielä unohdetaan, arvoisat kokoomuslaiset, puolet noista teidän niin sanotuista säästöistänne perustuu hoivamenojen alenemiseen kotitalousvähennystä korottamalla. Edustaja Mykkänen, onkohan se nyt VM:n laskelma?

Arvoisat kokoomuslaiset, vähintä, mitä voisitte tehdä, olisi se, että julkaisisitte nyt [Puhemies koputtaa] tuon teidän ns. säästölistanne, että sitä päästäisiin arvioimaan. Vai ettekö te uskalla?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen.

14.56 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti voitte seuraavan kerran myös kutsua meidät niihin neuvotteluihin mukaan, niin voidaan sitten saada säästöt tehtyä, kun kerran se ainoastaan meidän avullamme on mahdollista.

Näistä meillä on 11 kohtaa meidän vaihtoehtobudjetistamme sellaisia kehysvaikutteisia menoja, jotka ovat voimassa myös seuraavina vuosina teidän kehyksissänne. Siellä ei ole hoivamenojen kotitalousvähennykseen liittyvää säästöä. Siinä ei ole ansiosidonnaisen eläkekertymää, koska se ei ole kehysvaikutteinen meno. Mutta nämä ovat sellaisia, jotka ovat teidän pohjissanne, ja niitä säästämällä saadaan 735 miljoonaa euroa kehystasoa alemmas, ja silloin teidän ensi vuoden ylityksestänne jäisi enää parisataa miljoonaa, jotka hoituvat ottamalla osan sote-muutuskustannuksista pois. Ministeri Saarikko, ne vuoden 2023 sote-muutuskustannukset voitaisiin vaikka pitää siellä, ja silti tällä meidän listallamme päästäisiin teidän Vanhasen esittämään kehystasoon.

Mutta nyt tietysti se isoin juttu on se, että totta kai me tekisimme budjetissa paljon muutakin, kuten julkaistussa vaihtoehtobudjetissa teimme. Silloin me saisimme tuloja [Puhemies koputtaa] niihin asioihin, terapiatakuuseen ja muuhun, ja saisimme työpaikkoja. Mutta myös tässä teidän maailmassanne kyllä me ne säästöt tarvittaessa tekisimme.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kulmuni.

14.57 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin käyttää vähän laajemman finanssipoliittisen puheenvuoron.

Täällä on viitattu Keynesiin ja jälkikeynesiläisyyteen, ja hänkään ei varmaan ole tarkoittanut missään vaiheessa sitä, että elvytetään niin laskukaudella kuin nousukaudella, ja vähän se on nyt vaarana, että kun maailmantalous lähtee liikkeelle, niin edelleenkin elvytetään, ja silloin perinteisen keynesiläisen näkemyksen mukaan kai pitäisi kiristää finanssipoliittikkaa. Tänäänkin uutisoitiin — olkoon keynesiläisyyttä tai uuskeynesiläisyyttä, mutta hänen teorioihinsa pohjautuen — myös Suomen mediassa siitä, että Yhdysvalloissa inflaatio on noussut 4 prosenttiin ja euroalueella 2 prosenttiin, ja on siis jonkin verran huolta siitä, elvytetäänkö nyt jo liikaa. Mikä on hallituksen käsitys siitä, että jos inflaatio lähtee nousemaan, kuinka siihen reagoidaan, ja onko pelkoa siitä, että finanssipoliittikka olisi liian kevyttä? [Markku Eestilä: Se oli kokoomuslainen puheenvuoro!]

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hopsu.

14.58 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä taas haluan palata hieman syvemmälle tähän lisätalousarvioon. Puolet lukiolaisista sanovat tutkimuksissa, että eivät pärjää ilman tukea. Yksi kolmasosa on niitä, joiden määrä on kasvanut nuorisopoliklinikoiden jonossa, ja esimerkiksi Espoossa nuorisopoliklinikoista apua hakeneiden määrä on kasvanut 40 prosentilla. Tämä lisätalousarvio ja nimenomaan panostukset lapsiin ja nuoriin ovat äärimmäisen tarpeellisia ja tärkeitä ja kiireellisiä tässä kohtaa, niin että ne ehtivät syksyllä kuntien käyttöön.

Haluaisin kysyä kokoomukselta, nämä panostukset lapsiin ja nuoriin ja koulutukseenko ovat niitä, joita ette tue, koska kunnissa tuntuu olevan yllättäviä haasteita saada kohdennettua näitä rahoja, joita valtion taholta tulee, juuri näihin toimenpiteisiin. Toivon, että nämä siellä kuntataloudessa sitten lopulta päätyvät [Puhemies koputtaa] tähän tarkoitettuun käyttöön.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sankelo.

14.59 **Janne Sankelo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan muutama sana tästä lisätalousarviosta on välillä paikallaan. Niin kuin tässä jo tuli esille, energiaturpeen käyttö on vähenemässä voimakkaasti ja samoin tietysti tuotanto. Tässä esityksessä lisätalousarvioksi on rahoitusta turvetuotantokoneiden romutukseen ja turvetuotannosta luopuvien avustuksiin. Esityksen mukaan tämä rahoitus on per yrittäjä 200 000 euroa. Kysyisinkin ministeriltä, mistä tämä luku on otettu. Onko se vedetty niin sanotusti hatusta? Koska tuotanto on varsin laajamittaista, joidenkin mielestä tällainen summa voi tuntua isolta, mutta ottaen huomioon sen toimialan luonteen tämä on riittämätön. Kysyisin myös: onko hallituksella suunnitelma, miten yli miljoonan suomalaisen lämmitys hoidetaan talvella 2023? Vaikka turpeen käyttö vähenee, niin sitä tullaan merkittävästi tarvitsemaan, [Puhemies koputtaa] ja vuoden 2023 jälkeen sitä [Puhemies koputtaa] ei ole riittävästi käytössä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Malm.

15.01 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aika on ollut todella vaikea, ja perheillä on ollut vaikeaa. On stressiä, yksinäisyyttä, työttömyyttä, lomautuksia sekä mielenterveysongelmia, ja vanhemmuuden ja parisuhteen ongelmat ovat nostaneet päätään. Nuorten ja lasten perusterveydenhuollon palvelujen toiminta on vaikeutunut neuvoloissa, kouluterveydenhuollossa ja opiskelijahuollossa, koska resursseja on jouduttu siirtämään toisaalle. Nuorisotilat ovat olleet kiinni, harrastuksissa on ollut taukoa, ja kaverien kanssa hengailu on ollut todella vaikeaa, kun kouluunkaan ei aina ole päässyt. Tässä valossa on siis erinomaista, että hallitus panostaa nuoriin ja lapsiin 111 miljoonan paketin, josta 16 miljoonaa on mielenterveyteen ja 23 miljoonaa muun muassa päihdepalveluihin.

Nyt kun täällä on näitä säästöjä tivattu, niin vaikka näistäkö kokoomus olisi sitten valmis säästämään? [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Zyskiewicz.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

15.02 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vielä muutama kuukausi sitten pääministeri ja valtiovarainministeri lupasivat eduskunnalle, että ensi vuonna mennään kehyksiin. Sitä ennen tämä sama hallitus oli nostanut kehysmenojen tasoa 1 400 miljoonaa euroa vuodessa. Silti te ette päässeet kehyksiin vaan ylittitte ne reippaasti. No, se ylitys, noin puolitoista miljardia, on tietysti aika pieni summa verrattuna siihen koko velkamäärään, joka tämän hallituskauden aikana on jouduttu ottamaan osin koronan takia. Mutta kehysten ylittäminen on kuvaavaa sen takia, että se kertoo, että tämä hallitus ei pysty laittamaan asioita tärkeysjärjestykseen. On niin paljon helpompi laittaa rahaa kaikkeen hyvään. Ja kun täällä nyt tivataan, mistä kokoomus sitten olisi säästännyt, ja tarvitaan koulutusta, mielenterveyttä ja muuta, niin mainitsen esimerkkinä, että viimeisen kymmenen vuoden aikana asumistukimenot ovat lisääntyneet noin miljardilla ja nämä rahat [Puhemies koputtaa] menevät asuntosijoittajille. [Välihuutoja vasemmalta] Löytyisi-köhän [Puhemies koputtaa] sieltä pikkasen asioiden uudelleen arvioimisen varaa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Aika. — Edelleen muistetaan, että minuutti on minuutti. — Ja sitten Edustaja Hoskonen.

15.03 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että Finnveraa pääomitetään, koska silleen pitää varautua siihen tilanteeseen, että kuitenkin markkinoilla on riskejä ja ne on pystyttävä vastaanottamaan silloin, kun ne tulevat. Tärkeää on myös, että meidän vienti lähtee vetämään. Metsäteollisuuden investoinnit rohkaisevat.

Mutta, arvoisa puhemies, haluaisin nostaa, kun ministerit ovat paikalla — valitettavasti ei liikenneministeri itse: Olemme törmänneet tuolla Itä-Suomessa ilmiöön, joka on äärimmäisen haitallinen. Alemman tieverkon kunto on mennyt sellaiseksi, että ystävältäni, joka on rekkaurakoitsija ja joka ajaa puuta tehtaille, meni samalla viikolla neljästä rekasta jousipakat, à 1 000 euroa. Elikkä hän sanoi minulle suoraan, henkilökohtaisesti tavattuani hänet, että heidän liiketoimintansa loppuu kahden viikon kuluttua, jos tämä jatkuu. Syynä on alemman tieverkon huono kunto, koska siellä ei ole tiehöyliä otettu käyttöön. Siitä on tehty tutkimus, se systeemi toimii. Takaan ja alleviivaan, että jos me teemme sen niin kuin Esa Halttunen, kiteeläinen yrittäjä, on sen esittänyt ja se on koestettu, niin me emme tarvitse lisärahaa alemmille sorateille, [Puhemies koputtaa] vaan tämä on yksinkertainen keino, [Puhemies koputtaa] ja se toimii. Jos näin ei toimita, niin suomalaisen metsäteollisuuden [Puhemies: Aika!] kuljetukset loppuvat.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ranne.

15.04 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Saarikko täällä peräänkuulutti järkevää veroeurojen käyttöä. Ja nyt täytyy ihan kysyä teiltä, onko teidän mielestänne järkevää tehdä nyt sellainen sote, joka lisää kustannuksia, olla mukana siinä EU-elvytyspaketissa, joka lisää veroja ja velkaa ja josta on tulossa pysyvä — katsokaa, mitä Italiassa keskustellaan tällä hetkellä. Entä onko järkevää pistää ilmastohankkeisiin rahaa, minkä seurauksena sitten taas ollaan lisää veroja ottamassa ja lisää velkaa ottamassa? Eli tämä koko paketti. Onko teillä edes tarkoituksena tasapainottaa julkista taloutta? Onko teillä edes tämmöistä tavoitetta, vai onko teillä nyt vain tämä rahankylvämismieninki tässä käynnissä?

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Anneli.

15.05 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kokoomus on täällä useissa puheenvuoroissa todennut ja sanonut, että hallitus leikkaa lapsilta ja nuorilta. Tämä on todella hämmentävää, kun muistamme, että viime kaudella kokoomuksen johdolla leikattiin koulutuksesta, varhaiskasvatuksesta, lapsilta ja nuorilta.

Nyt tämä hallitus on muuttanut suunnan, ja nyt se suunta jatkuu edelleen linjakkaasti. Elikkä Marinin hallitus panostaa tänäänkin tässä lisätalousarviossa 111 miljoonaa euroa lasten ja nuorten koronasta aiheutuneiden tilanteiden helpottamiseksi, muun muassa varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetukseen, lukio- ja ammatilliseen koulutukseen sekä mielenterveys- ja päihdepalveluiden parantamiseen.

Ja samanaikaisesti, kun hallitus selkeästi panostaa lapsiperheisiin, te edelleen peräätte hallitukselta miljardin euron leikkauksia. Olette itse tuoneet esityksen siitä, että te olisitte valmiit leikkaamaan asumistuesta. Kuitenkin eilen julkaistu Sosiaalibarometri 2021 toteaa, että selvä enemmistö sote-johtajista, [Puhemies koputtaa] Kelan esihenkilöistä ja sosiaalityöntekijöistä kannattaa nykyistä [Puhemies koputtaa] korkeampaa asumistuen tasoa, jotta toimeentulotuen tarve vähenisi. [Puhemies: Aika!] Elikkä alan ammattilaiset ja tutkijat ovat teidän kansanne [Puhemies: Aika!] täysin eri mieltä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Vetoan todellakin siihen, että katsotte sitä kelloa, että yritätte saada sanottavanne minuuttiin. — Seuraavaksi edustaja Eestilä näyttää esimerkin.

15.06 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Tai ainakin yrittää näyttää. — Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tässä tulee kyllä erittäin vahva déjà-vu-kokemus, koska aikanaan, kun parikymmentä vuotta sitten Iisalmen kaupunki sai valtion rytmihäiriön takia ison rahasäkin, kaikki rahat menivät kuin ammuttuna budjettiin, eikä niitä saanut sieltä vuosien mittaan takaisin. Nyt te teette vähän saman, kun katsoo näitä jaostojen kaikkia momenteja.

Minä kysynkin, arvoisa valtiovarainministeri, jos keskitytte tähän kysymykseen. Arvoisa valtiovarainministeri, minulla olisi kysymys! [Naurua] Kun edellinen, ilman koronaa tehty budjettiesitys oli 57,7 miljardia, niin mikä teidän arvionne on siitä, mikä se on parin vuoden kuluttua? Nousevatko valtion kulut 10 vai 15 prosenttia tällä tavalla? Kun te joka paikkaan ammutte rahaa nyt, niin siellä on osa pysyviä kuluja, valitettavasti.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkinen.

15.07 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Talouspolitiikasta pari sanaa. Tämä linja, jota kokoomus ja edustaja Orpo täällä nyt peräänkuuluttavat — me tiedämme täsmälleen, mihin se johti edellisen finanssikriisin jäljiltä Euroopassa, maailmassa ja myös meillä täällä Suomessa. Meidän kasvumme viivästy merkittävästi, ja edelleen maksamme sitä velkaa, mitä syntyneestä pahoinvoinnista aiheutui. Oleellista on varmasti se, että nyt meidän ei pidä tehdä näitä virheitä. Finanssipolitiikan kiristäminen liian aikaisin on yksi tällainen. Olen varma siitä, että hallitus tätä tilannetta seuraa.

Täällä on puhuttu myös syntyneestä velasta ja alijäämästä. On pakko todeta, että perussuomalaiset ja erityisesti kokoomus ovat kuluneen kymmenen vuoden aikana olleet keskeisessä roolissa tätä alijäämää ja velkaa lisäämässä. Olen aivan varma siitä, että kasvun,

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

työllisyyden ja viennin edistäminen ei tapahdu ilmaiseksi ja ilman panostuksia. Ja olen varma siitä, että myös kokoomus tämän tietää ja ymmärtää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkelä.

15.09 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla on epäily, että ei vasemmistohallitus halua asuntosijoittajilta kyllä mitään leikata, koska asuntosijoittajien kautta tulee niin hyvin rahaa heidän järjestökenttensä toimintaan ja vaalibudjetteihin, että eihän sieltä pysty mitään ottamaan.

Mitä tulee kehyksessä pysymiseen, niin perussuomalaiset antoivat kyllä aivan selvän ratkaisun siihen, miten kehyksessä saadaan pysyttyä. Ei tarvitsisi leikata kuin puolet kehitysavusta, ja oltaisiin jo tehty kaksi kolmasosaa siitä, että voitaisiin löytää ne muut säästöt varsin helpolla.

Mitä tulee näihin muiden maiden elpymissuunnitelmiin, mistä ministeri Saarikko sanoi, niin kyllähän sieltä löytyy kansalaispalkkaa, lapsilisän korottamista, perinteisen teollisuuden tukemista, verojen alentamista sun muuta, kun Suomessa tuhataan rahat vihreisiin siirtymiin ja ilmastohumppaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lohikoski.

15.09 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Täytyy vastata edelliselle puhujalle, että ei taida tästä salista löytyä yhtään muuta puoluetta, joka on oikeasti tehnyt esityksiä asuntosijoittajien voittojen suitsimiseksi, esittänyt keskustelun-avauksia vuokratosta. En ole kuullut sellaisia avauksia miltään muulta puolueelta kuin Vasemmistoliitolta. Te ette halua todellisuudessa käydä sijoittajien voittoihin millään tavalla käsiksi myöskään sillä laidalla salia. Tämä on keskustelu, jota täällä voitaisiin käydä ehkä joskus toiste paremminkin.

Mutta nyt kun keskustellaan tästä lisätalousarviosta, niin haluan sanoa, että kun täällä on vähätelty tätä elvytysvaroilla käynnistettävää vihreää kasvua, niin sieltä sitä työllisyyttä meillä on Suomessakin toivon mukaan tulossa.

Tämä vähähiiliseen yhteiskuntaan siirtyminen, panostaminen myöskin jatkuvaan oppimiseen ja hoitojonojen purkamiseen — nämä ovat kaikki hyvää koronan elvytyksen jälkeistä politiikkaa. [Puhemies koputtaa] En ymmärrä, mitä kritisoitavaa teillä siinä on.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa kaksi ministeripuheenvuoroa: ministeri Kurvinen, 2 minuuttia, ja hänen jälkeensä ministeri Saarikko, 2 minuuttia.

15.11 Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen: Arvoisa rouva puhemies! Ensin kommentoin hieman edustaja Heinosen, kun hän täällä puhui tiedeleikkauksista, tutkimusleikkauksista. Totean tiiviisti sen, että tällä vaalikaudella ja hallituskaudella jäädään voimakkaasti plussalle tutkimukseen ja korkeakoulutukseen panostamisessa, vaikka nyt joudutaankin tekemään ikäviä säästöjä loppukaudelle. Kutsun kokoomuksen ja kaikki muutkin oppositiopuolueet mukaan parlamentaariseen työhön niin, että tki-rahoituksessa saadaan yli vaalikausien menevä yhteisymmärrys.

Arvoisa puhemies! Täällä on hyvin muun muassa edustaja Kiljusen ja edustaja Hopsun puheenvuoroissa kuvattu sitä, mitä tämä koronakriisi on aiheuttanut lapsille ja nuorille,

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

kun he ovat olleet kotonaan poissa normaalista opetuksesta ja harrastukset ovat olleet tauolla. Me aikuiset jaksamme koronaa vuoden pari, mutta lapsuudessa, nuoruudessa se vuosi tai kaksi vuotta on todella pitkä aika. Kysymys on tietenkin inhimillisyydestä, inhimillisistä arvoista, mutta myös talouspolitiikasta. Jokainen hukattu, syrjäytynyt lapsi ja nuori on valtava kustannuserä tälle yhteiskunnalle. Meillä ei ole varaa hukata yhtään lasta tai nuorta, ja siksi toivon, että oppositiokin ymmärtää ne panostukset, joita tässä lisätalousarviossa tehdään lasten ja nuorten eteen.

Opetusministeriön sektorilta — kun ministeri Saramo ei ole paikalla — kerron tiiviisti panostuksista. Tähän niin sanottuun lapsi- ja nuorisopakettiin ollaan satsaamassa 65 miljoonaa euroa aina esiopetuksesta ja varhaiskasvatuksesta alkaen sitten toiselle asteelle asti. 40 miljoonaa sinne varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetukseen, 15 miljoonaa lukiokoulutukseen, 5 miljoonaa ammatilliseen ja 5 miljoonaa vapaaseen sivistystyöhön.

Sen lisäksi omalta sektoriltani kerron korkeakouluopiskelijoiden auttamisesta. Myös heillä on ollut erittäin raskas vuosi ja jaksamisongelmat ovat lisääntyneet. Siellä on 6 miljoonan paketti korkeakouluopiskelijoiden jaksamiseen: 4 miljoonaa lisätalousarviosta, 2 miljoonaa muista määrärahoista. [Puhemies koputtaa] Tulen kutsumaan korkeakouluopiskelijoiden järjestöt koolle vielä tänä vuonna miettimään, [Puhemies koputtaa] miten korkeakouluopiskelijoiden jaksamista parannetaan tämän kriisin jälkeen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko, 2 minuuttia.

15.13 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Erityisesti edustaja Eestilä, tämä lisätalousarvio pitää sisällään kertaluonteisia menoja. Kaikkineen totean, että korona tulee vaikuttamaan vielä pitkään, mutta tässä mittakaavassa toivomme varmasti kaikki, että lisätalousarviot ovat tässä, koska se on viesti myös siitä, että tautitilanne niin meillä kuin maailmalla saadaan hallintaan.

Aivan oikein, edustaja Kulmuni ikään kuin kyseli myös isomman, kansainvälisen talouspolitiikan trendin perään ja huolesta inflaatiosta. Sitä seurataan valtiovarainministeriössä tarkkaan. Pieni Suomi ei yksin näihin globaaleihin suhdanteisiin pysty juurikaan vaikuttamaan, vaan tämä inflaatioon vaikuttaminen on ensisijaisesti EKP:n ja rahapolitiikan tehtävä, mutta kyllä, minusta asiaan on syytä suhtautua varauksella ja huolella.

Mutta kaikkineen tämä lisätalousarvio haluaa viestiä kasvusta, ikään kuin ovenraossa olemisesta uuden ajan kynnyksellä, kasvuun mukaan kiinni pääsemisestä. Ministeri Lintilän vastuualueeseen, työ- ja elinkeinoministeriöön, kohdistuu tässä erittäin merkittäviä toimia, jotka vahvistavat kasvua ja työllisyyttä. On toimia, joista toivomme, että niitä takausnäkökulmasta ei tarvita, mutta lähtökohtaisesti nämä kaikki asiat haluavat varmistaa kasvun liikkeelle laittamisen.

On vähän sääli perussuomalaisten eduskuntaryhmän osalta — vartenotettava joukko on paikalla — ja laajamittaisesti olen pohdiskellut sitä, että olette esittäneet julkisuuteen viikonvaihteessa esimerkiksi näkemyksenne siitä, että asettaisimme euromääräisen palkkarajan ikään kuin kunnolliselle työperäiselle maahanmuutolle. Se on yksi kasvun este, jos me emme onnistu työperäisessä maahanmuutossa. Me tarvitsemme osaavaa työvoimaa, ja me tarvitsemme myös muualta tulevia osaajia, huippuosaajia kansainvälisiin yhteyksiin, osaksi korkeakoulujemme todellisuutta, mutta myös maataloille, mansikkamaille, sotesektorille ja liikennesektorille. Ei tämä Suomi pyöri ilman näitä ihmisiä. Siksi tästäkin olisi ollut tässä keskustelussa mielenkiintoista kuulla lisää.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Marttinen.

15.15 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä valtiovarainministeri Saarikko edellisessä puheenvuorossaan ennen tätä edellistä puheenvuoroa toi ehkä minusta hieman turhan ruusuisen kuvan Suomen julkisen talouden tilasta. Hän totesi, että tämän hallituksen politiikalla velkasuhde suhteessa bruttokansantuotteen tasaantuu. Niin, näin käy ehkä yhden vuoden ajaksi, mutta sen jälkeen velkasuhde jatkaa rajua kasvuaan aina 2050-luvulle saakka. Minusta olisi tärkeää, että täällä salissa puhutaan aidosti siitä, että Suomen julkinen talous on tällä hetkellä vapaassa pudotuksessa, ja siitä kantaa vastuun tämän maan hallitus, ei oppositio.

Nyt kysyn teiltä, arvoisa ministeri, kun tiedämme, että nimenomaan nämä tuloloja lisäävät päätökset, työllisyyspäätökset, uupuvat: [Vastauspuheenvuoropyyntöjä sosiaalidemokraattien ryhmästä] koska teidän hallituksenne tekee mittavat työllisyyspäätökset, joilla tämä teidän hallituksenne tavoite tullaan saavuttamaan, [Puhemies koputtaa] ja julkista taloutta ryhdytään laittamaan kuntoon?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koskinen.

15.16 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt täytyy edustaja Marttiselle huomauttaa: Olemme valtiovarainvaliokunnassa yhdessäkin kuulleet hyvin isoa joukkoa asiantuntijoita, ja kukaan ei ole todennut, että Suomen talous tai velkaantumiskehitys olisi vapaassa pudotuksessa. Tiedetään, että tämä on hankala tilanne, mutta toisaalta nämä massiiviset EKP:n ja muiden tukitoimet tietävät sitä, että korkotaso on sellainen, että pystymme hoitamaan tämän velan. Kun yhdessä viisaasti rakennamme sen vahvan kasvun pohjaa ja se kestää sitten pitkään, niin sillä me pystymme tästä selviämään. Tuo antaa kyllä kansalaisillekin kovin väärän kuvan, jos puhutaan, että tässä tilanteessa oltiin vapaassa pudotuksessa kohti tuhon teitä. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Meri.

15.17 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Mitä tulee tuohon ministeri Saarikon esitykseen, niin esimerkiksi kausityön osalta meidän esitimme, perussuomalainen eduskuntaryhmä, viime vuonna sitä, että suomalaiset työttömät olisivat voineet pitää työttömyyskorvauksensa sen lisäksi, että olisivat menneet kausitöihin. Tietysti se olisi yksi semmoinen keino, jolla voisi kohdata. Meidän näkemys on se, että julkiselle taloudelle on terveellistä, että henkilö pystyy elättämään itse itsensä silloin, kun hän erityisesti jää pidemmäksi aikaa maahan. On myös tutkimustuloksia siitä, että henkilöt, jotka tänne tulevat töihin, jossakin aika pikaisessakin vaiheessa saattavat jäädä työttömiksi, kun huomaavat, kuinka antelias meidän sosiaaliturvamme on. Kysymys on julkisen talouden kokonaisuudesta.

Vielä muistuttaisin, että esimerkiksi Ruotsissa myös kokoomus on samanlaisilla linjoilla. Toki se on teidän kanssanne eri puolue, mutta myös siellä nähdään tämä julkisen talouden näkökulma. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pitko.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

15.18 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliitiikka ja talous ovat aina arvovalintoja. Täällä kokoomuksen edustajat kehuskelevat sillä, että kyllä he osaavat tehdä leikkauslistoja, samalla kun käsittelemme asiakohtaa, jossa teemme merkittävää pakettia lasten ja nuorten pelastamiseksi ja oppimisvelan kuromiseksi umpeen. Haluan kysyä: Kannatatteko te näitä lapsiin ja nuoriin tehtäviä panostuksia? Entä koronan aiheuttamien päihde- ja mielenterveysongelmien korjaamiseksi tehtäviä panostuksia? Kukaan ei ole teistä täällä niitä kannattanut ääneen.

Tässä lisätalousarviossa on kyse kertaluonteisista panostuksista koronapandemian aiheuttaman kriisin jälkihuoltoon. Me tarvitsemme totta kai myös talouden rakennemuutosta ja työllisyystoimia, mutta tämän kestävyysvajeen ja pandemian maksajiksi ei voida laittaa lapsia. Lapset ja nuoret ansaitsevat tämän yli 100 miljoonan euron pelastuspaketin, jonka me heille nyt tässä esitämme, [Puhemies koputtaa] koska jokainen lapsi ja nuori tarvitsee sen avun.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kopra.

15.19 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edelliselle puhujalle ja muillekin huomautan, että ei täällä minun käsittääkseni yhdessäkään kokoomuksen puheenvuorossa ole arvosteltu sitä, mihin te tässä lisätalousarviossa tätä rahaa laittatte. [Riitta Mäkinen: Vaan sitä, että sitä laitetaan!] Ei ole arvosteltu sitä, vaan sitä...

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt teillä ei ole mikrofoni päällä siellä.

Jaha, kyllä täällä näyttäisi olevan, [Puhemies: Okei, anteeksi!] mutta ajan voi varmaan kuitenkin aloittaa alusta. [Naurua] — Se, mikä tässä hirvittää, on se, että te ette sitä tulo- puolta mieti muuten ollenkaan. Nyt on 2,357 miljardia tämä lisätalousrasite valtiontaloudelle. Kysyn, ministeri Saarikko: Miksi juuri tälle tasolle? Miksi te vedätte velanoton juuri tälle tasolle, [Vastauspuheenvuoropyyntöjä sosiaalidemokraattien ryhmästä] kun te sitten leikkaatte tieteen 35 miljoonaa? Kun te olette käskeneet poliisin tekemään säästöjä, niin miksi te ette nyt heille sitten anna kuitenkaan rahaa? Onko teillä jotain poliisia ja tiedettä vastaan? Tähän haluaisin nyt saada vastauksen ja myös sitten siihen... — Anteeksi, nyt taitaa se aika loppua. Jatkan seuraavassa puheenvuorossa.

Puhemies Anu Vehviläinen: No niin loppui. — Sitten edustaja Ollikainen.

15.21 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ollaan puhuttu paljon tästä lasten ja nuorten paketista, ja se on todella tärkeä. Pitää muistaa, että myös lapsille ja nuorille annettiin rahaa jo aikaisemmin siinä toisessa lisätalousarviossa, jossa oli myös liikuntaan ja urheiluun, tähän drop out -ilmiöön, 15 miljoonaa yhteensä. Elikkä tämän 110 miljoonan lisäksi on myös 15 miljoonaa liikunnan puolella. Elikkä me panostetaan lapsiin ja nuoriin. Siellä on joka tasolla todella suuria haasteita.

Sitten koskien kasvua ja panostuksia työllisyyteen esimerkiksi tämä panostus akkuteollisuuteen kyllä tulee tuottamaan tuhansia työpaikkoja tulevaisuudessa, niin että kyllä tässä lisätalousarviossa myös on työllisyysnäkökulmasta tärkeitä panostuksia.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Då det gäller den här tilläggsbudgeten så finns det nog goda satsningar också på vägsidan, även om det lägre vägnätet nästa gång skulle kunna komma med. — Tack.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Satonen.

15.22 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on huono asia, että hallitus ei pysty priorisoimaan menoja niin, että se pääsisi kehyksiin, mutta vieläkin huonompi asia on se, että ei tehdä edes niitä välttämättömiä työllisyystoimia, joilla päästäisiin pitkässä aikavälissä saamaan talous tasapainoon.

Ja nyt eletään siinä vaiheessa, että kun tätä elvytystä on ympäri maailmaa, niin ne valtiot ja niiden valtioiden yritykset, jotka ovat kaikkein kilpailukykyisimpiä, tulevat tässä kilpailussa nyt pärjäämään. Nyt jos koskaan olisi ollut aika toteuttaa ne paikallisen sopimisen ratkaisut, joita ymmärtääkseni myös keskusta vaati ennen näitä kehysneuvotteluja, ja tehdä ne työttömyysturvan kannustavat uudistukset, [Niina Malm: Eli leikkaukset!] jotka olisivat nopeuttaneet kaikkien tutkimusten mukaan työvoiman saatavuutta ja sitä kautta vahvistaneet työllisyyttä. Ja tulee muistaa, että 1 prosenttiasteen kun työllisyys nousee, niin julkinen talous vahvistuu 900 miljoonaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Olemme käyneet tätä debattia toista tuntia, joten tässä vaiheessa annan enää ministereille loppupuheenvuorot, ja sitten menemme puhujalistaan. [Ben Zyskowiec: Voi, voi, olisi ollut niin paljon vastattavaa!] — Ensin ministeri Lintilä, 2 minuuttia, ja sen päälle ministeri Saarikko, 2 minuuttia. — Olkaa hyvä.

15.23 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Sankelo kysyi tuosta turpeesta, mistä tulee se 200 000. Se tulee de minimis -säännöstä, eli se 200 000 on de minimiksen maksimi. Jos se on sen yli, niin täytyy sitten notifioida. Se tulee siitä suoraan.

Siitä, millä lämmitetään: kyllä jatkossakin turve tulee olemaan roolissa, valitettavasti ehkä pienemmässä kuin näinä päivinä, mutta sitten on ilman muuta hake, jota pyritään lisäämään siihen.

Sitten täällä on tullut keskustelua siitä ja annettu kuva, että tämmöiseen — mikä se oli — vihreän humppan laitetaan rahaa. Ne investoinnit, joita meillä on Suomeen tullut viime aikoina, ovat oikeastaan kaikki investointeja vihreään siirtymään. Kaikki akkuteknologiaan, akkuklusteriin liittyvät ovat puhtaasti vihreää siirtymää. Biotalous puolella olevat hankkeet ovat vihreää siirtymää. Energiaan, tuulivoimaan liittyvät investoinnit ovat vihreää siirtymää. Eli alkää nyt kovin paljon syyllistääkö niitä, koska tämä on kuitenkin se merkittävä osa, joka on sitten Suomelle myös vientivaltti. Maailmalla kiinnostaa suomalainen energiaosaaminen, oikeastaan osaaminen, jota tapahtuu tällä sektorilla, jolla viedään tämmöiseen vihreään siirtymään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko, 2 minuuttia.

15.25 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies ja arvoisa oppositiopuolue kokoomus! Oppivelvollisuus ja sen laajentaminen, työllisyyspalveluiden vahvistaminen, työttömyysturvan lisäpäivien poisto ja muutosturvan vahvistaminen, jatkuvan oppimisen uudistus, työperäisen maahanmuuton lisääminen, työllisyyspalvelujen siirto

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

kuntiin ja siihen liittyvä rahoitusmalli, osatyökykyisten työllisyyttä tukevat toimet — luetelin muutamia seikkoja, jotka vahvistavat työllisyyttä. Ne vahvistavat työllisyyttä ennen kaikkea tavalla, joka on palveluita parantava ja muistuttaa meitä myös siitä, että työn merkitys on muutakin kuin kansantaloudellinen. Se vahvistaa ihmisen kokemusta omasta ja hänen elämänsä merkityksellisyydestä. Tämän lisäksi on sitouduttu siihen, että myös julkisen talouden vaikutuksiltaan 110 miljoonan euron vahvistaviin toimiin ryhdytään tuota pikaa.

Kaikkineen tässä keskustelussa — kiitos ansiokkaista puheenvuoroista, hyvät kollegat — haluan vielä lopuksi painottaa kasvun merkitystä. Se ei synny itsestään. Me pääsemme varmasti kiinni maailman vauhtiin, mutta ei pidä unohtaa omia rakenteellisia ongelmia, joiden äärellä askaroiminen tuottaa paremman tuloksen myös kasvun kannalta. Tuottavuuden vahvistaminen, investointeihin kannustaminen, osaavan työvoiman saatavuus, lupa vaurastua ja aktiivinen väestöpolitiikka, tämä kaikki johtaa siihen, että me onnistumme kasvussa. Toinen tie, aivan kuten, edustaja Marttinen, te toteatte, on veronkorotusten ja leikkausten tie. Me joudumme tekemään sopeutustoimia, ja kyllä, verottajapäätöksiinkin palataan syksyllä, mutta tästä ei tule mitään ilman, että me pääsemme kiinni kasvuun ja vahvistamme oman taloutemme pohjaa yrityksillä, jotka uskaltavat työllistää, yrityksillä, jotka uskaltavat satsata uuteen. Toivon, että tätä linjaa kokoomus ei kyseenalaistaisi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin, ja siirrymme puhujalistaan. — Edustaja Lohikoski.

15.27 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Elämme yhä keskellä maailmanlaajuisesti etenevää pandemiaa, ja täällä kiertää myös rokotesuojaa heikentäviä virusvariantteja. Tässä tilanteessa olisi vastuutonta hidastaa talouden toipumista lähtemällä kiristämään finanssipolitiikkaa. Myös pitkäaikaistyöttömyys on yhä kasvussa. Jos inflaatio kiihtyisi pitkäaikaisesti ja olisi selvästi kysyntäperäistä sekä tilapäisiin pullonkauloihin liittymätöntä, niin silloin finanssipolitiikkaa pitäisi kiristää.

Mutta nyt tällainen tilanne ei ole käsillä, vaan inflaatiovauhti on hädin tuskin EKP:n tavoitteen mukainen poikkeustilanteesta huolimatta. Jos finanssipolitiikkaa kiristetään, tarkoittaa se sitten myös ja ennen kaikkea veronkiristuksia, koska leikkauspolitiikkaan meillä ei ole koronan jälkeisessä jälleenrakennuksessa varaa. Meillä ei ole varaa lähteä pahentamaan pahoinvointia.

Inflaatioon on tietenkin syytä suhtautua vakavasti — siitä on viime aikoina keskusteltu — ja valtioilla pitää olla tarvittaessa valmius kiristää finanssipolitiikkaa. Toisaalta on myös varottava ylireagoimasta tilapäisiin hintojen nousuihin. Maailmantalous elää edelleen keskellä pandemiaa, ja tilanne on hyvin epävarma. Nyt tärkeintä olisi torjua korona-kriisistä aiheutunutta sosiaalista kärsimystä ja varmistaa talouden paluu pitkäaikaiselle kasvu-uralle.

Koronan jälkeinen elvytys, joka nyt tässä lisätalousarviossa käynnistyy, on kauan odotettu ja kaivattu kysyntäpiikki, eikä sen perusteella pidä vetää liian nopeita johtopäätöksiä. Kasvu kun ei ole vielä toden teolla edes käynnistynyt, niin täällä salissa on jo pohdittu, ollaanko elvyttämässä liikaa. No, ei olla. Talousjärjestelmämme rakenteet johtavat kroonisesti hitaaseen kokonaiskysynnän kasvuun, kun yksityisiä reaali-investointeja esimerkiksi juuri Euroopassa ei riittävästi synny — eikä syntynyt edellisen finanssikriisinkään jälkeen.

Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossa tehdään ensimmäiset panostukset EU:n elpymisvälineestä. Elvytysvaroilla vauhditetaan siirtymistä vähähiiliseen yhteiskuntaan ja

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

panostetaan jatkuvaan oppimiseen ja puretaan hoitojonoja. Nämä toimenpiteet myös vauhdittavat tutkimusta, työllisyyttä ja vihreää siirtymää.

Yrittäjien työmarkkinatuen tukioikeuden jatko ja lisäksi työttömyysturvan suojaosan korotuksen jatko sisältyvät tähän lisätalousarvioon. Lisätalousarviossa ehdotetaan myös useita toimenpiteitä, joiden tavoitteena on koronasta yrityksille aiheutuvien haittojen lievittäminen. Näiden kokonaissumma on noin miljardin. Siksi ihmettelen täällä salissa kuulua keskustelua siitä, että työllisyyteen ei tämä hallitus olisi muka satsaamassa.

Lisätalousarviossa on myös noin 590 miljoonaa suoraan koronaviruksesta aiheutuvia menolisäyksiä, kuten rokotehankintoja ja THL:n toimintamenoja ja testauskapasiteetin ylläpitoa. Muita koronaviruksesta suoraan aiheutuvia menoja ovat muun muassa kuntavaalien siirtämisen kustannukset, sisärajavaalvonnan kustannukset ja niin edelleen. Siksi ihmettyttää, että täällä moititaan tätä loppusummaa.

Arvoisa puhemies! Yhteensä 111 miljoonan euron tukipaketti lapsille ja nuorille koronasta aiheutuneiden haitallisten vaikutusten lieventämiseksi pitää sisällään esi- ja perusopetukseen sekä varhaiskasvatukseen 40 miljoonaa, lukiokoulutukseen 15 miljoonaa, ammatilliseen koulutukseen 5 miljoonaa ja vapaaseen sivistystyöhön 5 miljoonaa. Lisäksi rahoitusta suunnataan korkeakouluille, päihdepalveluiden saatavuuden parantamiseen, mielenterveyspalveluiden parantamiseen ja poliisin ennalta ehkäisevään toimintaan. Erittäin tärkeitä asioita nämä kaikki. Siksi on hyvin hämmäntävää kuunnella opposition moitteita tälle lisätalousarviolle.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen lisätalousarvio tarttuu koronan lapsille ja nuorille aiheuttamaan oppimisvelkaan. Tämä lisätalousarvio on hyvä paketti, ja toivon kovasti, että tämän satsauksen, minkä tässä nyt saamme kuntiin liikkeelle muun muassa oppimisvelan pienentämiseen, kunnat todella satsaavat antamalla ylimääräisiä resursseja kouluille eivätkä korvaa sillä jotakin sellaista, mikä olisi muutenkin pitänyt tehdä. Tämä oppimisvelka on ehdottomasti kurottava umpeen. Se on myös tulevaisuuden työllisyyskysymys.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Virta.

15.33 Sofia Virta vihr: Arvoisa puhemies! Meillä ei ole varaa menettää yhtäkään lasta tai nuorta. Meillä ei ole oikeutta tinkiä lasten oikeuksien toteutumisesta vaikeankaan taloustilanteen keskellä. Korona-aika on haastanut lasten oikeuksien toteutumista sekä lasten, nuorten ja perheiden elämää sekä arkea. Vaikka Suomi on hyvin järjestäytynyt yhteiskunta ja kansainvälisestäkin vertaillen olemme menestyneet melko hyvin koronakriisin hoidossa, tulee kriisin jälkihoito jatkumaan vielä pitkään, ehkä pidempään kuin vielä tiedämme.

Mutta sen me tiedämme, että suuri osa suomalaisista lapsista voi hyvin. Samaan aikaan meillä on lapsia ja nuoria, jotka voivat todella huonosti, joiden arki ei ole turvallista tai jotka jäävät yhteiskunnassamme näkymättömiksi. Ja juuri näiden jo valmiiksi kaikkein haavoittuvimmissa asemassa olevien lasten ja nuorten arkeen koronakriisi on vaikuttanut kaikkein haitallisimmin. Me tiedämme, että koronakriisi on lisännyt lasten ja nuorten sekä perheiden tuen tarvetta. Samaan aikaan poikkeustilanteen myötä palveluiden saavutettavuus on heikentynyt. Tästä aiheutuu palveluvajetta ja hyvinvointivelkaa, joka tulee nyt kuroa umpeen, sillä me emme voi sulkea silmiämme yhdeltäkään lapsen hädältä. Ja sen takia tänään käsittelyssä oleva lisätalousarvio on äärettömän tärkeä. Se on osoitus siitä, että tässä

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

yhteiskunnassa lapsista ja nuorista ollaan valmiita pitämään huolta, sillä lasten oikeudet ovat meidän aikuisten velvollisuuksia. Meidän tulee myös muistaa, että lasten sekä nuorten hyvinvointi on aina aikuisväestöä enemmän riippuvainen julkisista palveluista sekä siitä, miten yhteiskunnan voimavaroja päätöksenteon myötä jaetaan.

Arvoisa puhemies! Nyt panostetaan yli 100 miljoonaa euroa lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemiseen sen korjaamiseksi, mitä käsillä ollut koronavirushiiri on rikkonut, sekä sen ennalta ehkäisemiseksi, että ongelmat pääsisivät vielä kasautumaan — meidän kun tulee onnistua varmistamaan, että jokainen lapsi ja jokainen nuori saa apua, kun tarvitsee, että jokaisella lapsella ja nuorella on elämässään vähintään se yksi turvallinen aikuinen, ja siihen me tarvitaan panostuksia vanhemmuuden tukeen ja perheiden arkeen. Me tarvitsemme panostuksia aina sieltä neuvoloista toiselle asteelle saakka siihen korvaamatonta työtä tekevään ammattilaisketjuun, joka lastemme ja nuoremme kanssa arjessa toimii. Sen takia nyt tehtävät päätökset lisätä panostuksia koko polulle aina varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle tulevat tarpeeseen.

Tärkeää on, että nyt panostetaan mielenterveys- ja päihdepalveluihin. Emme voi kuitenkaan jäädä puhumaan vain lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluista, vaan on aina tärkeää ymmärtää, että se lapsuus tapahtuu siellä aikuisten arjessa. Arvioiden mukaan joka neljäs lapsi elää perheessä, jossa vanhemmalla on hoitoa vaativa mielenterveys- tai päihdeongelma. Alle 21-vuotiaista lukion opiskelijoista 3,4 prosenttia ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoista 6,8 prosenttia on päivittäin tai viikoittain hoitovastuussa mielenterveyden tai päihdeongelman kanssa kamppailevasta läheisestään. Ei sen niin pitäisi olla, sillä jokainen, joka ei ole saanut riittävästi tukea kasvaessaan perheessä, jossa läheinen sairastaa psyykkisesti tai käyttää päihteitä väärin, tietää kyllä, minkälaiset jäljet se voi pahimmillaan jättää aina aikuisuuteen saakka. Sen takia meidän tulee onnistua katkaisemaan niitä ylisukupolvisia kierteitä, ja siksi meidän täytyy panostaa niihin aikuisten palveluihin. Ja siellä aikuisten palveluissa meidän tulee kyetä huomioimaan nykyistä paremmin myös aikuisen lähellä olevat lapset ja nuoret, hyvinvoivat aikuiset kun luovat hyvinvoivaa kasvualustaa meidän lapsille ja nuorille. Nyt kohdennettavat lisäpanostukset mielenterveys- ja päihdepalveluihin ovat siis tärkeitä. Yksinään ne eivät kuitenkaan vielä riitä. Meidän tulee saada pysyvästi turvattua kaikenikäisten mielenterveyspalvelut ja onnistua tuomaan mielenterveys- ja päihdepalvelut sisältävä hoitotakuu kokonaisuudessaan mahdollisimman pian eduskunnan käsittelyyn.

Arvoisa puhemies! Yhdenkään lapsen tai nuoren ei tulisi joutua rikoksen uhriksi muttei myöskään tekijäksi. Nyt päätettävät panostukset lisätä poliisin resursseja, jotta kyetään ennalta estämään lapsiin ja nuoriin kohdistuvia rikoksia sekä myös nuorten tekemiä rikoksia, ovat äärettömän tärkeitä. Merkittäviä ovat ne panostukset, joilla kyetään lisäämään resursseja sinne, missä tutkitaan lapsiin kohdistuvia rikoksia ja pyritään niitä torjumaan.

Olen tehnyt töitä sekä rikoksilla oireilevien nuorten että myös rikoksen uhriksi joutuneiden lasten kanssa. Olen kuullut lohduttoman monta kertaa ne sanat, miten millään ei ole enää mitään merkitystä, ja me yhteiskunnassa tiedämme, että ne sanat ja se piste, kun millään ei ole enää mitään väliä, ovat kaikkein vaarallisimpia. Eivät nuoret tyhjästä kaduille putoa päihteillä tai rikoksilla oireilemaan, eivät nuorisopsykiatrian osastot yllättäen täyty. Kyllä meillä on yhteiskuntana peiliin katsomisen paikka siinä, miten näin on päässyt tapahtumaan, pitää miettiä vakavasti sitä, miten onnistutaan nyt puuttumaan lasten ja nuorten pahoinvoinnin taustalla oleviin syihin aikaisempaa paremmin. Eikä meidän sovi unohtaa, että esimerkiksi jokainen rikoksilla oireileva lapsi tai nuori on myös paljon muuta kuin rikok-

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

silla oireileva lapsi tai nuori. Meidän tulisi tehdä kaikkemme, jotta heistä jokainen voi nähdä tulevaisuuden myös lain tällä puolen. Se on sekä heidän etunsa että koko yhteiskuntamme etu.

Meillä on siis paljon työtä tehtävänä, jotta jokaisella lapsella olisi mahdollisuus kasvaa turvassa, jotta jokaisella lapsella olisi mahdollisuus tavoitella tässä yhteiskunnassa unelmiaan riippumatta siitä, missä perheessä kasvaa tai millä alueella asuu. Haluan tässä kohdalla kuitenkin kiittää lämpimästi hallitusta päätöksistä panostaa tämänkin kriisin keskellä ja sen jälkeen siihen kaikkein tärkeimpään eli turvallisen lapsuuden ja ehjän nuoruuden puolestamiseen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Soinikoski.

15.38 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa rouva puhemies! Vuoden 2021 kolmas lisätalousarvio on edeltäjiensä mukaisesti vahvasti elvyttävä. 2,2 miljardin euron määrärahalisäyksillä vauhditetaan kasvua, aikaistetaan investointeja ja lievennetään koronan aiheuttamia haittoja yrityksille. Lisätalousarvio laittaa liikkeelle EU:n elpymisvälineen uudistukset ja investoinnit, joiden turvin vihreän siirtymän toimeenpano alkaa. Tukea suunnataan muun muassa kiertotalouteen, öljystä luopumiseen ja sähköautojen latausinfraan. Talousarviolla vastataan myös koronaviruksen aiheuttamiin lisämenotarpeisiin, kuten on tehty jokaisella lisätalousarviolla tähänkin saakka koronakriisin keskellä. Jatkovalmistelussa määrärahojen tarkoituksenmukainen ja vaikuttava kohdentaminen varmistetaan kuntien ja muiden kentän asiantuntijoiden välisellä yhteistyöllä.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarvion tukipaketti lapsille ja nuorille ansaitsee nyt erityisen kiitoksen. Kriisit osuvat yleensä aina kovimmin juuri nuorempiin ikäpolviin, eikä koronakriisi ole tästä poikkeus. Lapset ja nuoret sekä heidän perheensä tarvitsevat nyt tukea. Lapset eivät saa joutua kantamaan tämän kriisin seurauksia, sillä se on meidän aikuisten tehtävä. Lisätalousarvion yli 100 miljoonan euron lasten ja nuorten tukipaketilla paikataan kertynyttä hyvinvointi- ja oppimisvelkaa, joka tulee olemaan kenties se suurin koronakriisin aiheuttama velka. Rahoitusta kohdennetaan vahvasti nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden saatavuuden parantamiseen, siis matalan kynnyksen palveluihin, kuten kuu- luukin. Tukea on saatava silloin, kun sille on tarve, ei vasta kuukausien päästä. Samalla meidän on huolehdittava, että hallitusohjelmassa jo päätetyt toimet lasten ja nuorten palvelujen ja hyvinvoinnin edistämiseksi etenevät.

Arvoisa puhemies! Muutama sana liikenteestä. Yksityisen latausinfraan lisäksi tukea ohjataan julkiselle liikenteelle. Muun muassa henkilöjunaliikenteen ostoihin, ratasähköistykseen sekä alueelliseen ja paikalliseen joukkoliikenteeseen tehdään nyt lisäpanostuksia. On tärkeää saada joukkoliikenteen matkaosuudet takaisin korona-aikaa edeltäneelle kasvu-uralle.

Kuten todettua, lisätalousarviolla katetaan suoraan koronaviruksesta aiheutuvia menolisiä lähes 600 miljoonalla eurolla. Tämä kattaa niin rokotehankintoja ja testauskapasiteetin ylläpitoa kuin uusien viruskantojen sekvensointia.

Lisätalousarviossa varattu määräraha kehitysyhteistyön kautta tehtäviin rokotelahjoi- tuksiin on tervetullut lisä. Tämä pandemia ei nimittäin ole ohi ennen kuin se on ohi kaik- kialla maailmassa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Viitanen.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

15.41 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Minusta on hyvin tärkeää, että nyt jälleenrakennetaan meidän yhteiskuntaa. Tässä on tämmöinen koronan jälkihoito käynnissä, ja mielestäni hallitus on koko ajan tässä toiminut hyvin ja ajassa. Tällä kertaa meillä on neljäs lisätalousarvio, missä — aivan oikein — on esimerkiksi yli 100 miljoonan panostus lasten ja nuorten hyvinvointiin. Se tulee tarpeeseen, se tulee kouluun, varhaiskasvatukseen, esiopetukseen, lukio-opetukseen, tukitoimiin, joita lapset tässä tilanteessa tarvitsevat, ja se on erittäin tärkeä. Lisäksi tulee myös päihde- ja mielenterveyspalveluihin lisää rahaa, joten minusta tämä on sellainen sydänvalinta, jos näin voi sanoa.

Puhemies! Olen vähän harmissani, kun joudun palaamaan nyt tähän debattiaiheeseen tämän verran, mutta minusta on tärkeää nyt, puhemies, tämä todeta eduskunnan pöytäkirjaan. Nimittäin tässä kävi taas kerran niin, että kokoomus on tunnetusti vaatinut hallitukselta ensi vuoden kehykseen miljardin säästön, ja me olemme kysyneet mielestäni ihan asiallisesti, että silloin kun vaatii kokoomuksen täytyy tietää, mistä sitten tämän leikkauksen sa tekisi. Ja kaksi viikkoa sitten täällä salissa puheenjohtaja Orpo sanoi, että kyllä kokoomus tulee tämän miljardin leikkauksensa esittämään: tämän listauksen, mikä siihen liittyy. No, siitä on kaksi viikkoa kulunut, emmekä ole nähneet näitä toimia. Tänään sitten edustaja Mykkänen kertoi jotakin ns. listaa, mutta emme sitä vielä oikeastaan nähneet. Joten tietenkin tähän kuuluu seuraavaksi kysymys: aikooko kokoomus nyt, kun se lista heidän mielestään on, julkistaa sen? Vaalit ovat tulossa, ja kansalaisilla on oikeus tietää, mitä listaa kokoomus siellä taskussaan pitää. Tätä on mielestäni täysin reilua, täysin asianmukaista heiltä vaatia.

Sen verran listasin tästä, että kun Ben Zyskowicz jätettiin tänne kertomaan, niin hän sanoi yhden konkreettisen asian: asumistuki. Sen sijaan Orpo, Mykkänen ja Heinonen poistuivat salista, me emme heiltä kuulleet lisää, ja siksi tämä lista ilmeisesti julkaistaan hyvin pian. Mutta täällä Mykkänen kertoi, että heillä on 11 kehysmenoa vahvistavaa kohtaa, jotka tekevät noin 700 miljoonaa sitten tätä säästöä. Hyvä — mutta sitten pitää kysyä, että koska nämä säästöt olisivat voimaan jääviä ja pysyviä, niin tarkoittaako se sitten, että kokoomuksen lisämenot, kuten terapiatakuu, päivähoitokustannukset ja muut, [Puhemies koputtaa] ovat vain väliaikaisia ja voimassa vuoden. Että tätä nyt haluaisin seuraavaksi kokoomukselta kysyä, kun ei tästä yhtälöstä muuten miljardia synny.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ranne.

15.44 Lulu Ranne ps: Arvoisa rouva puhemies! Ensiksi totean tässä, että tasapainoinen julkinen talous on jokaisen suomalaisen paras tukija — jokaisen lapsen, jokaisen nuoren, jokaisen mummon ja jokaisen arjen puurtajan. Kysyin tässä aikaisemmin ministeri Saarikolta ja hallitukselta, onko heillä edes tavoitteena tasapainottaa julkista taloutta, ja en saanut siihen vastausta — ilmeisesti ei.

No, sitten hieman perspektiiviä tähän tilanteeseen. Käsitlemme siis tätä kolmatta lisätalousarviota. 16.2.2007 elettiin Matti Vanhasen ensimmäisen hallituksen viimeisiä aikoja. Valtiovarainministeriön silloinen kansantalousosaston ylijohtaja Pekkarinen julkisti laskelman julkisen talouden liikkumavarasta seuraavalle vaalikaudelle. Sen mukaan jakovaraa ei ollut, vaan olisi tullut säästää, jotta julkinen talous saataisiin kestäväälle pohjalle. Valtionvelka oli silloin 56 miljardia. Työllisyysaste oli 69 prosenttia.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Puoluejohtajat eivät moista nielleet. Heidän reaktionsa saivat Helsingin Sanomat otsikoimaan seuraavan päivän kirjoituksensa seuraavasti: "Bensaa liekkeihin." Iltalehdessä: "Meidän jälkeemme vedenpaisumus", alaotsikkona oli "Valtiovarainministeriön varoitusten peilaaminen tuo mieleen 90-luvun lamaa edeltäneen rahankylvön". Käynnissä oli kuuluisa jakovarakeskustelu, jossa muun muassa silloinen pääministeri, nyt tuore ex-valtiovarainministeri Vanhanen oli sitä mieltä, että seuraavalla vaalikaudella on olemassa jopa 5 miljardin euron jakovara. Tuleva valtiovarainministeri Jyrki Katainen esitteli myös myytisen hahmon Sari Sairaanhoidajan, jota nykyinen hoitohenkilöstö varmaan muistelee yhtä suurella lämmöllä kuin eläkeläiset vappusatastaan.

Muiden muassa SDP oli tuolloin rahoittamassa menolisäyksiä VM:n arviota nopeammin työllisyyden kehityksellä. Kuulostaako tutulta? Ja miltä se tilanne silloin näyttikään? VM:n vuosien 2008—2011 kehysmuistion mukaan julkisen talouden kestävyysvaje olisi saatu katetuksi, jos työllisyysaste olisi saatu nousemaan 71,5 prosenttiin vuoteen 2011 mennessä, ja finanssipoliittista liikkumavaraa olisi syntynyt noin 5 miljardia euroa, jos työllisyysaste olisi saatu nousemaan 75 prosenttiin. Kuulostaako tutulta? No, puoluejohtajat tarttuivat silloin jälkimmäiseen lukuun ja alkoivat kylvää rahaa.

Arvoisa rouva puhemies! Ja katso, ei tullut vedenpaisumusta, mutta tuli vähintäänkin jatkuva kaatosade tämän jälkeen. Vuosien 2008—2009 finanssikriisin suhteellisen pienen velkapyrähdyksen jälkeen Suomi jäi pysyvälle velkaantumisuralle. Vuoden 2009 lopusta vuoden 2019 loppuun, siis ennen koronaa, valtio velkaantui keskimäärin yli 4,2 miljardia euroa joka vuosi. Kymmenessä vuodessa velka lähes tuplaantui vuoden 2019 lopun 106,4 miljardiin euroon. Valtio on elvyttänyt kaksin käsin yli kymmenen vuotta saamatta tätä kestävyysvajetta käytännössä lainkaan kiinni. Kaiken jälkeen työllisyys nousi lopulta vuonna 2007 haaveiltuun yli 71 prosenttiin, mutta vasta vuonna 2018.

Ja tulihan se vedenpaisumuskin lopulta. Käsillä olevan kolmannen lisätalousarvion mukaan valtion vuosien 20 ja 21 nettolainanotto on yhteensä yli 33 miljardia euroa nostaen valtionvelan 140 miljardiin euroon. Samoin tässä lisätalousarviossa haaveillaan työllisyyden nousevan ensi vuonna 71,7 prosenttiin. Eli 14 vuotta ja 84 miljardia euroa myöhemmin hallitus toivoo päästävän samaan työllisyyteen kuin silloin 14 vuotta sitten.

Ongelma tässä ei ole se, otetaanko nyt koronan takia velkaa 25 tai 33 tai jotain muuta miljardia euroa, vaan ongelma on se, että tähän kriisiin tultiin ja siitä näytetään lähtevän uloskin jauhaen samaa vanhaa mantraa, että kun nyt kylvämme julkista rahaa ihan joka paikkaan, niin kasvu siitä melkein kohta pian käynnistyy ja hoitaa sen kestävyysvajeen pois. Arvoisa hallitus, olemme loppuun asti väsyneitä tähän samaan vanhaan mantraan, johon liittyen on jo moneen kertaan todistettu, että se ei ole ainoastaan väärä vaan suorastaan vahingollinen Suomelle.

Vuonna 2007 Helsingin Sanomat kirjoitti, että poliitikot kylvävät rahaa nyt, koska neljän vuoden päästä on uudet vaalit ja tehdään uusi hallitus ja sen tehtäväksi jää vastata myöhempiin haasteisiin. Nykyhallitus jakaa rahaa nyt, koska kohta on vaalit ja se tietää sillä olevan enintään kaksi vuotta aikaa sementoida tuhoisia rakenteita. Hallituksen motto ei ole "Meidän jälkeemme vedenpaisumus". Hallituksen motto on "Joskus saavutamme pisteen, jossa joko muutamme tai tuhoamme itsemme". Hallitus ei ole muuttumassa. Se jättää seuraaville hallituksille omaa tuhoaan jauhavan julkisen talouden.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hopsu.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

15.51 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Hienoa, että pääsemme käsittelemään odotettua lisätalousarviesitystä etenkin lasten ja nuorten pahoinvointiin tarvittavien riittävien tukipalveluiden vahvistamiseksi ja oppimisvelkaan vastaamiseksi.

Kaupungit viestivät keväällä aktiivisesti nuorisopoliklinikoiden pahasta ruuhkautumisesta. Esimerkiksi Espoossa viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna nuorisopoliklinikoiden käyntimäärä on kasvanut 39 prosentilla. Myös koulupsykologien jonotusajat siirtyivät, ja aikoja ei keväällä saanut, vaan ne menivät syksylle asti. Helsingin yliopistollisessa sairaalassa oli viime vuonna avohoidossa yhteensä lähes 7 000 potilasta nuorisopoliklinikan puolella, ja vuodesta 2014 kasvua oli 11,5 prosenttia. Myös Oulun yliopistollinen sairaala ja Keski-Suomen sairaanhoitopiiri viestivät noin kolmanneksen kasvusta kymmenen vuoden takaiseen verrattuna, samoin Turku ja Tampere.

Nuorisopsykiatrian osalta osastoilla on ollut enemmän potilaita kuin varsinaisia potilaspaikkoja. Tutkimuksissa todetaan, että selkeimmin vaikuttavia tekijöitä ovat olleet koulujen sulkeminen viime keväänä ja harrastusmahdollisuuksien loppuminen. Avun tarvitsijoita ovat olleet erityisesti ne nuoret, jotka ovat hyötynet koulujen yhteisöllisyydestä ja tuesta, jota koululla on saanut opiskelija- ja kouluterveydenhuollon palveluista.

Espoossa apua tuli enenevässä määrin hakemaan myös sellaisia nuoria, jotka eivät olleet vielä palanneet koulun penkille takaisin. Nuoret kokivat jääneensä yksin ja ilman riittävää tukea, ja samaan aikaan perheissä kamppailtiin korona-ahdistuksen lisäksi työttömyyden ja liiallisen päihteenkäytön kanssa. Työikäisten ja eläkeläisten mielenterveys- ja päihdepalveluissa ei ole ainakaan meillä vastaavaa nousua tapahtunut.

Onkin tärkeää, että lisätalousarvion toimia kohdennetaan juuri nuorille. Voimme olla tyytyväisiä siitä, että nuoret uskaltavat hakea apua. Meidän tehtävämme taas on varmistaa, että sitä on tarjolla. Siksi toivonkin, että lisätalousarviossa sosiaali- ja terveysministeriön osalta budjetoitua rahaa tarkastellaan mahdollisuuksina tukea nuorisopsykiatrian palveluita ja koulujen kuraattori- ja psykologipalveluita. Näitä ei pystytä OKM:n puolelta rahoittamaan.

Myös pienet lapset oireilevat koronatoimien vuoksi. Ruuhkaa on nuoremmissa ikäluokassa eli lastenpsykiatrian puolella. Myös lasten pahoinvointi ja mielenterveyden ongelmat lähtivät kasvuun jo ennen korona-aikaa, ja tähän haasteeseen herättiin vuoden 2015 paikoilla.

Arvoisa puhemies! Nämä lapset ja nuoret kohdataan myös päiväkodeissa ja kouluissa. Samalla vastattavana on tämä kertynyt oppimisvelka. Siksi pidän erittäin tärkeänä, että varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen ohjataan nyt 40 miljoonaa euroa ensi syksyksi. Tärkeää on, että tämä lisäpanostus päättyy kunnissa juuri tähän tarkoitukseen huolimatta siitä, että kuntien taloustilanne on muuten tiukka. Näitä koronatukia ei ole tarkoitettu kuntien tasetta tasapainottamaan.

Tutkimusten mukaan jopa puolet lukiolaisista tarvitsee tukea kuroakseen tietoja ja taitoja, joita etäopetuksessa on ollut haastavaa omaksua. Lukioille kohdennetaan tähän työhön 15 miljoonaa. Ammatillinen koulutus on saanut aiemmissa tukipaketeissa jo jonkun verran rahoitusta. Tässä sitä jatketaan 5 miljoonalla, jotta jokainen nuori saa tarvitsemansa tuen ja ohjauksen ja saa opintonsa päätökseen. Tukea saavat myös korkeakoulut muun muassa opiskelijoiden ohjaukseen ja tukeen sekä opintotuki- ja opintolainahyvitysten määrän kasvu, jonka arvioidaan toteutuvan.

Äskeisessä debatissa ja myös edellisen edustajan puheenvuorossa tentattiin hallitusta kestävyysvajeesta. Itse näen niin, että jos nuoremme voivat huonosti, jos koulutuksemme

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

laatu maassa tipahtaa, jos maahanmuuttajanuoremme eivät kotoudu ja opi hyvin suomen tai ruotsin kieltä, rakennamme myös kestävyysvelkaa — sellaista velkaa, jota on vaikeaa ja kallista, ellei jopa mahdotonta, paikata myöhemmin. Sen takia näitä toimenpiteitä tarvitaan nyt. Koulutuksen investointiluonne tulee ymmärtää ja huolehtia siitä, että näistä panostuksista ei tingitä.

Vielä muutama huomio kehitysyhteistyön puolelta. Lisätalousarvion yhteydessä mahdollistetaan 10 miljoonan arvoisen rokotustuki Suomen rokotevarauksia kohdentamalla. Lisäksi humanitaariseen apuun voidaan kohdentaa 2 miljoonaa euroa lisävaroja. Tämä apu on koronakriisin myötä entistä tarvitumpaa ja tärkeämpää. Lisäksi mahdollistetaan uusia finanssisijoituksia Afrikan kehityspankille. Kiitoksia näistä toimenpiteistä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen poissa. — Edustaja Mäkinen.

15.56 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä kolmannessa lisätalousarvioletuksessa vastataan haasteisiin, joita koronapandemia on aiheuttanut. Tilanne on jatkunut vaikeana tänäkin vuonna, ja kehysvaraus on osoittautunut liian pieneksi. Esitettävät kertaluonteiset menolisäykset ovat välttämättömiä. Kuluvan vuoden talousarvion yhteydessä hallitus linjasi koronaviruspandemiasta johtuen, että tilanteen epävarmuuden takia vuodelle 2021 varataan ylimääräinen 500 miljoonan euron kehysvaraus käytettäväksi kertaluonteisiin ja finanssipoliittisesti pakollisiin koronavirustilanteesta aiheutuviin menotarpeisiin. Koronavirustilanteen jatkuminen vaikeana ja muun muassa siihen liittyneet rajoitus- ja tukitoimet ovat johtaneet tilanteeseen, jossa tämä kehysvaraus on todella liian pieni.

Merkittävä osa kokonaisuudesta käytetään välttämättömiin koronahankintoihin, kuten rokotuksiin, ja Suomen tulevan kasvun kannalta tärkeiden vientiyritysten pääomittamiseen. Rajoitukset ovat iskeneet voimallisesti elinkeinoelämään, ja siksi hallitus jatkaa kustannustukia ja yrittäjien väliaikaista oikeutta toimeentulotukeen ja työttömyysturvaan sekä työttömyysturvan suojaisuuden korotusta.

Käynnistämme myös talouskasvun kannalta tärkeitä hankkeita. Oikein kohdennetuilla kasvupanoksilla Suomen talous pääsee voimalla mukaan käynnistyvään maailmantalouden kasvuun. Nyt on oikea aika varmistaa lähivuosien talouden toimeliaisuus, työllisyys ja osaaminen. Nämä kolme asiaa ratkaisevat julkisen talouden kestävyysmyös pitkällä aikavälillä.

Kasvua, työllisyyttä, vientiä ja osaamista ei edistetä ilman euroja — toisin kuin oppositio, hallitus tämän tiedostaa. Oppositio syyttää hallitusta holtittomasta velanotosta. Tähän keskusteluun toivoisin suhteellisuudentajua. Suomi on pandemian aikana yksi Euroopan vähiten velkaantuneista maista, ja mitä valtion alijäämään tulee, kuluneen kymmenen vuoden aikana niin perussuomalaiset kuin erityisesti kokoomus ovat historiallisella tavalla tätä alijäämää olleet kasvattamassa. Tämä hallitus korjaa näitä jälkiä ja luo edellytyksiä talouskasvulle.

Arvoisa puhemies! Kaikkien lisätalousarvioletuksen toimenpiteiden lähtökohtana on ihmisten hyvinvointi. Kasvuun panostamisen lisäksi on välttämätöntä, ettei tämän kriisin keskellä toisteta aikaisemmin tehtyjä virheitä. 1990-luvun pahoinvoinnista aiheutunutta inhimillistä ja taloudellista laskua maksetaan Suomessa yhä tänä päivänä.

Meidän on varmistettava, että hoitovelka todella tulee hoidetuksi. Siksi hoitotakuuseen ja hoitovelan purkamiseen kohdennetaan 45 miljoonaa euroa.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Koronakriisi on iskenyt erityisesti lapsiin ja nuoriin. Siksi me olemme tehneet yli 100 miljoonan euron tukipaketin, jolla taataan riittävät resurssit kouluille kaikilla asteilla ja muille nuorten ja lasten kanssa toimiville tahoille heidän hyvinvointinsa tukemiseksi ja oppimisvajeen kuromiseksi tulevana syksynä. Parannamme myös mielenterveyspalvelujen saatavuutta 16 miljoonalla.

Arvoisa puhemies! Kaikkien lisätalousarviesityksen toimenpiteiden lähtökohtana on ihmisten hyvinvointi. Kasvuun panostamisen lisäksi on välttämätöntä, että tuemme myös suoraan koronakriisin inhimillistä jälkihoitoa. Meillä päättäjillä on vastuu tehdä kaikkemme, jotta lapset ja nuoret selviävät tästä kriisistä mahdollisimman vähin vaurioin, jotta toimintakykyiset yritykset eivät kaadu, jotta ihmiset saavat tarvitsemaansa hoitoa ja apua. Näihin tavoitteisiin hallituksen kolmas lisätalousarvio tähtää, ja annan esitykselle täyden tukeni.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Eskelinen.

16.01 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Minusta lisätalousarvio 3 toteuttaa kehysriihen taloutta ja sitä talouspolitiikkaa, millä pyritään koronasta ulos ja rakentamaan uutta kasvua ja elvytystä. On tärkeää, että pystytään hyvinvointipalvelut turvaamaan ja välttämään leikkauksia niiltä, jotka ovat eniten kärsineet kriisistä, ja samalla sitten rakennamme kasvua ja elvytystä tukevaa talouspolitiikkaa.

Kehyksen nosto mahdollistaa sen, että pääsemme toivottavasti terveydellisestä ja taloudellisesta ja sosiaalisesta kriisistä mahdollisimman nopeasti irti, ja siihen suuntaan otamme ison askeleen tällä lisätalousarviolla. Elvytyksen ja kasvupanosten oikea-aikaisuus ja kohdentaminen ratkaisevat pitkälti sen, miten talous pääsee mukaan maailmantalouden tällä hetkellä kovassakin kasvussa olevaan vauhtiin. Nyt on juuri oikea aika vahvistaa työllisyyttä ja kasvua ja vahvistaa myös osaamista. Nämä ovat ne tekijät, joilla turvataan myös julkisen talouden kestävyys tulevaisuudessa.

Muutamia erityisiä nostoja lisätalousarviosta.

Lasten ja nuorten tukipaketti 111 miljoonaa euroa. On tärkeää, että pystytään etupainotteisesti tarttumaan niihin ongelmiin, mitä korona on aiheuttanut perheille, lapsille ja nuorille niin koulutuksessa kuin päihdeongelmien ja mielenterveysongelmien osalta. Hallitukselta hyvä reagointi pari viikkoa sitten: poliisiasian neuvottelukunnassa kävimme nuorisorikollisuuden tilannetta ja niitä ongelmia, mitä tällä hetkellä poliisilla tuolla kentällä on, ja tämä 3 miljoonan euron lisäresurssi erityisesti sinne kenttätyöhön ja lasten ja nuorten pariin on minusta hyvä täsmälisyys, vaikka ei suuri raha, mutta näitä resursseja on toivottu. Siellä tehdään tällä hetkellä todella hyvää työtä lasten ja nuorten parissa monissa hankkeissa mutta sinne tarvitaan pysyvämpää resurssia ja rahoitusta tulevissa talousarvioissa.

No, sitten ihmettelen tätä keskustelua, että ei ole työllisyystoimenpiteitä. [Kokoomuksen ryhmästä: Ei ole!] Pelkästään vihreän siirtymän kautta laitetaan kasvun rakentamiseen 237 miljoonaa, millä investoidaan, rakennetaan — rakennetaan alustaa, uusien kasvualojen alustaa. Yli 300 miljoonaa elinkeinopoliittisia toimenpiteitä, ratojen rakentamista, infran rakentamista. Tämä paketti on jo yli 600 miljoonaa. Sen lisäksi viennin tuki Finnveralle ja Business Finlandin rahoitusvaltuuksien nostaminen, joten niin kuin ministeri Lintilä totesi, kaiken kaikkiaan yli 1,2 miljardia euroa, millä rakennetaan kasvua, elvytystä ja työllisyyttä. ”Ei ole työllisyystoimenpiteitä.” Ihmettelen.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Tärkeää on myös, että nyt sitten tässä lisätalousarviossa reagoidaan turveyrittäjien asemaan ja yritetään hakea heille uutta työtä ja työmahdollisuuksia niin koulutuksen kuin tukipaketin kautta.

Minusta lisätalousarvio 3 on iso harppaus koronakriisistä ulospääsyyn ja uuden kasvu-
polun rakentamiseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kinnunen.

16.05 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä kolmas lisätalousarvio auttaa meitä koronan jälkihoitona kestävän kasvun tielle, vahvasti sen aaltoon mukaan ja samalla määrätietoisesti kohti julkisen talouden tasapainottamista.

Kiitän hallitusta luovien alojen tuesta. Samalla onnittelen lämpimästi Oulua valinnasta Euroopan kulttuuripääkaupungiksi vuonna 2026. Kulttuurin ja luovien alojen yritysten ja yhteisöjen rakennetukeen suunnataan tässä 4 miljoonaa euroa nimenomaan innovatiivisten palvelutuotanto- ja toimintamallien kehittämiseen. Oulun kulttuuripääkaupunkisuunnitelma lähti liikkeelle vuosia sitten lasten ja nuorten unelmien kokoamisella, lasten ja nuorten kuulemisella. Nyt nämä unelmat toteutuvat. Panostus kulttuuriin ja luoville aloille tuo keskellemme hyvinvointia mutta myös yrittäjyyttä ja työpaikkoja.

Arvoisa puhemies! Suuret kiitokset lasten ja nuorten tukipaketista, joka suuntautuu koko koulupolun varrelle sekä päihde- ja mielenterveyspalvelujen parantamiseen. Panostus on yhteensä 64 miljoonaa euroa. Tämä kaikki tulee tarpeeseen koronan jälkihoitoon, joka kohdistuu niin lapsiin, nuoriin kuin perheisiin.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksille ehdotetaan 5 miljoonaa euroa koronavirustilanteesta aiheutuvien vaikutusten tasoittamiseen. Tämäkin tulee tarpeeseen. Vapaan sivistystyön koulutuksella edistetään yhteiskuntamme eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta. Koulutuksen tavoitteena on edistää myös ihmisen monipuolista kehittymistä ja hyvinvointia. Tätä kaikkea tarvitaan koronan jälkihoidossa. Vapaan sivistystyön merkitys yhteiskuntamme kouluttajana on merkittävä. Kansalaisopistot, kansanopistot, kesäyliopistot, liikunnan koulutuskeskukset ja opintokeskukset tekevät mittaamattoman arvokasta työtä tarjotessaan mahdollisuuden itsensä kehittämiseen omat lähtökohdat ja elämäntilanne huomioidulla tavalla joustavasti mutta kuitenkin laadukkaasti. Vapaan sivistystyön merkitys on yhteiskunnallemme erittäin keskeinen. Tätä merkittävyyttä on syytä osoittaa myös konkreettisilla panostuksilla. Vapaa sivistystyö tarjoaa meille mahdollisuuksia kehittää itseämme ja osaamistamme ympäri maan reunoja myöten.

Arvoisa puhemies! Kolmas lisätalousarvio osoittaa vajaan 10 miljoonaa euroa jatkuvan oppimisen kokonaisuuteen. 2 miljoonalla kehitetään jatkuvan oppimisen digitaalista palvelukokonaisuutta. Täsmä- ja muuntokoulutukset, ohjaus ja neuvonta saadaan samalle alustalle. Jokainen löytää sieltä kätevästi sopivan koulutuksen itsensä ja osaamisensa kehittämiseksi ja uuteen työhön pätevoitymiseksi. 2 miljoonaa käytetään korkeakoulutuksen digitalisaation ja joustavan oppimisen vahvistamiseen. Uusi työ syntyy pääosin aloille, joilla tarvitaan korkeakoulutusta. Siksi tämä panostus auttaa meitä kasvun tielle.

Kiitän myös Ohjaamoille suunnatusta reilun 3 miljoonan euron panostuksesta osana kuntien kannustinmallia. Kaikki lapset ja nuoret eivät voi hyvin. Kouluja on jäänyt kesken, nuorisoa on pudonnut keltasta, oppimisen velkaa on kertynyt, mielenterveyden vaikeudet ovat lisääntyneet. Ohjaamoista nuoret saavat kaikki tarvitsemansa palvelut samalta luukulta. Tämä on tärkeä tuki myös oppivelvollisuuden laajentamisen toteuttamisessa. Toimi eh-

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

käisee osaltaan nuorten syrjäytymistä. Lapset ja nuoret tekevät huomisen. Huolehditaan heistä ja rohkaistaan heitä opiskelemaan ja tekemään työtä, harrastamaan ja rakentamaan tätä yhteistä maata.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Otetaan vielä edustaja Bergqvist, ja sen jälkeen tämän asiakohdan käsittely keskeytetään. — Ledamot Bergqvist.

16.10 Sandra Bergqvist r: Ärade talman, arvoisa puhemies! Suomen tiukka koronapolitiikka on myötävaikuttanut pandemiasta selviytymiseen erittäin hyvin suhteessa muihin maihin. Meidän tulee olla ylpeitä tästä, mutta hinta on myös ollut korkea. Tarvitsemme nyt toimenpiteitä, jotka saavat yhteiskunnan ja talouden jälleen vauhtiin. Virus ei tule häviämään pitkään aikaan, joten meidän on opittava elämään sen kanssa pakoon juoksemisen sijaan. Meidän on lopulta siirryttävä kokonaisinvestoinneista investointeihin, jotka avaavat yhteiskuntaa turvallisella tavalla. Kolmannessa lisätalousarviossa on merkkejä juuri tästä. Haluan kiittää hallitusta laajasta paketista, jota käsittelemme täällä tänään. Täällä on investointeja lapsiin ja nuoriin, tukea yrittäjille ja investointeja, jotka luovat uskoa tulevaisuuteen. On hyvä, että hallitus antaa nyt vihreää valoa suurille investoinneille.

Ärade talman! Jag vill rikta ett speciellt tack till minister Harakka för de 128 miljoner euro som föreslås för att förnya Rävsnudsbron och Hessnudsbron i Pargas. De här broarna är i ytterst dåligt skick, och projektet måste komma igång snarast. Med att förnya broarna garanteras den enda fasta vägförbindelsen till fastlandet. Projektet är enormt viktigt för att garantera det vardagliga livet i Pargas, den tunga industrins verksamhetsförutsättningar, turismen och det lokala näringslivet.

SFP har i många år jobbat hårt för att påskynda processen, och jag är nu verkligen glad över att projektet framskrider. Det är över 1 300 företag, 15 000 fast bosatta personer och minst lika många stugägare och turister som är i behov av den här förbindelsen. Därtill är det en viktig förbindelse till Åland, och på 48 timmar skulle en stor del av byggarbetsplatserna i södra Finland stanna om de inte fick byggmaterial från Pargas. De här broarna har alltså en stor samhällsekonomisk betydelse. Det här förslaget ger också företagen på orten en trygghet i att investera och utveckla, något vi verkligen behöver för att få igång ekonomin igen. — Tack.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tack. — Ja nyt keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä samassa istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.13.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.45.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Kivisaari poissa. — Edustaja Marttinen.

18.45 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä lisäbudjetin kokonaisuuden yhteydessä on tärkeää kiinnittää huomiota tämän maan hallituksen mielestäni varsin vastuuttomaan talouspolitiikkaan ja sen viritykseen. Ensinnäkin kun tänään kävimme läpi tätä lisäbudjetin kokonaisuutta ja uusi valtiovarainministeri tuossa totesi, että tämän hallituksen toimilla julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen tasaantuu jo vuosikymmenen puoliväliin mennessä, niin minusta hän antoi varsin ruusuisen kuvan siitä, mikä tilanne tosiasiaa on. On näin kylläkin, että tämän velkasuhteen kasvu pysähtyy, ehkä vuodeksi, mutta kun luemme ja luette VM:n uusinta taloudellista katsausta, jossa kerrotaan suoraan, että velkasuhteen kasvu jatkuu tällä politiikalla ja näillä toimenpiteillä aina 2050-luvulle saakka, niin minusta se kertoo aika paljon myös siitä, mitkä ovat tämän maan hallituksen toimenpiteiden vaikutukset meidän julkiselle taloudelle ja työllisyydelle. Se on ensimmäinen asia, mikä on tärkeää ottaa huomioon. Eli kun katsotaan hallituksen talouspolitiikan tavoitteita, velkasuhteen kasvun tasaaminen on, sanotaan, täysin utopistinen — näillä toimenpiteillä se ei tule tapahtumaan.

Mitä taas tulee sitten työllisyyspolitiikkaan, hallitus on nostanut tätä työllisyystavoitetta 80 000:een työlliseen. Tästä voidaan sanoa näin, että alle puolet hallitus on saanut kasaan, vaikkakin kyllä te yrititte hieman ehkä kyseenalaisin keinoin kehysriihen jälkeen todeta, että näillä riihessä päätetyillä toimenpiteillä työllisyysvaikutus olisi noin 40 000 työllistä, mutta oikeastaan mustekaan ei ollut kuivunut näistä papereista siinä kohtaa, kun VM ilmoitti, että näiden vaikutus on vain noin 11 000 työllistä. Eli aika paljon ilmaa edelleen on näissä asioissa, ja edelleen yli puolet näistä tarvittavista toimenpiteistä uupuu, ja tämä on se keskeinen asia, mistä me olemme nimenomaan haastaneet ja myös kritisoineet maan hallitusta.

Rouva puhemies! Tänään on puhuttu paljon myös talouspolitiikan uskottavuudesta ja luottamuksesta siihen, miten Suomen julkista taloutta hoidetaan, ja siinä haluan nostaa kyllä esille edelleen sen, että tämän maan hallitus on ensimmäinen hallitus 2000-luvulla, joka on omilla toimenpiteillään päättänyt rikkoo itse asettamansa budjettikaton eli menokehysten. Kyse on toki poliittisesta sopimuksesta, mutta on tietysti kiistatonta, että menokehysjärjestelmän käyttö 2000-luvulla on suojannut tavallista suomalaista veronmaksajaa poliittikkojen löperöltä varojen käytöltä, se on hillinnyt menojen kasvua ja se on tukenut myös sitä, että hyvinä aikoina 2000-luvun alussa myös velkaa pystyttiin hyvin paljon maksamaan pois sen sijaan, että ne rahat olisi käytetty taas vastaavasti muihin menoihin. Ja nyt on iso ja hyvä kysymys se, miten tulee olemaan vastaisuudessa, kun nyt kuitenkin jo viisi puoluetta eduskunnassa on päättänyt yhteisellä päätöksellä luopua menokehysten käytöstä sen sijaan, että te olisitte priorisoineet ja te olisitte noudattaneet itse asettamaanne menokehystä. Pidän tätä kyllä erittäin vakavana muutoksena tässä suomalaisessa talouspolitiikassa ja uskonpa vain, että tulemme löytämään vielä tämän ongelman edestämme myös sitten tulevina vuosina, kun näistä asioista tullaan keskustelemaan. [Marko Asell: Oliko koronalla vaikutusta?] — Siihen, oliko korolla vaikutusta, voi tietysti kysyä vastaavasti ja heittää kysymyksen takaisin, miten oli mahdollista, että kun Suomeen ja Eurooppaan iski erittäin vakava finanssikriisi 2008—2009, jonka vaikutukset Suomen talouteen olivat vielä paljon rajuimmat kuin mitä tämän koronakriisin vaikutukset olivat, niin silloinen hallitus noudatti tätä asettamaansa menokehystä ja samaan aikaan toteutti muita toimenpiteitä. Silloin ei kuitenkaan ollut tarvetta tästä luopua. Tai mitä tapahtui 2015, kun Suomea kohtasi iso maahanmuuttokriisi, joka myös nosti merkittävästi näitä julkisia menoja. Silloinkaan maan

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

hallitus ei luopunut menokehysjärjestelmän käytöstä. Nämä vain nyt kahtena esimerkkinä tässä.

Hallitus ei pääse myöskään tämän koronakriisin taakse piiloon. Olemme monta kertaa todenneet tässä salissa, että nämä ongelmat, jotka nyt ovat tässä edessämme, alkoivat jo heti tämän hallituksen — tai oikeastaan siis pääministeri Rinteen hallituksen — aloittaessa työnsä kesällä 2019. Silloin siis menojen lisäys kääntyi kasvuun, pysyviä menolisäyksiä lisättiin yli 1,4 miljardilla eurolla, mutta päätökset näistä tuloja lisäävistä toimenpiteistä laitetttiin työryhmätyöhön tai todettiin, että niitä katsotaan sitten myöhemmin. No, kuten totesin aikaisemmin, kaksi vuotta on kulunut ja edelleen valtaosa päätöksistä uupuu, joten nähdään, että tämä tasapaino ei ole toiminut vastaavasti ollenkaan. Te olette asettaneet kyllä tavoitteeksi sen, että nämä työllisyyttä lisäävät uudistukset vahvistaisivat julkista taloutta 2 miljardilla eurolla vuoteen 2030 mennessä, mutta teidän omien arvioidenne mukaan te olette saaneet nyt näillä päätöksillä kasaan noin 500 miljoonaa, mistä tällä hetkellä siis puhutaan, eli tämä aukko on valtavan iso.

Rouva puhemies! Tämä on ehkä nyt yleisempi puheenvuoro tähän talouspolitiikkaan liittyen, mutta minusta on tärkeätä kuitenkin huomata se, että kokoomus on nimenomaan tämän päivän keskustelussa kiinnittänyt huomion siihen, että tämän maan hallitukselta puuttuu uskottava suunnitelma siitä, miten maan talous tullaan laittamaan kuntoon, miten velanotto tullaan pysäyttämään, kääntämään laskuun ja miten meillä tullaan saavuttamaan korkea pohjoismainen työllisyysaste. Ja valitettavasti valtaosa näistä päätöksistä odottaa edelleen, mutta me olemme toki valmiita sparraamaan hallitusta ja tarjoamaan omaa vaihtoehtoaamme siihen, että tämä tilanne muuttuu.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Elo poissa. — Edustaja Satonen.

18.52 Arto Satonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin on helppo yhtyä kaikkeen siihen, mitä edustaja Marttinen sanoi tuossa edellä liittyen kehysten ylittämiseen, työllisyystavoitteiden jäämiseen alle puolitiehen ja moneen muuhun. Ajattelin kuitenkin, rouva puhemies, että käytän tämän puheenvuoron, kun nyt tuossa debatissa puhuttiin myös talouden isosta kuvasta. Ajattelin sanoa muutaman varoituksen sanan siitä, mihin tässä ylipäättään ollaan menossa sekä Suomessa että kansainvälisesti laajemminkin.

Olen oikealta ammatiltani kansantaloustieteen opettaja. En nyt niinkään halua korostaa sitä, mitä itse olen opettanut, mutta muistan vielä, mitä minulle on opetettu silloin, kun olen sitä aihetta opiskellut. Ja kun nyt katsoo sitä maailmaa, jossa tällä hetkellä mennään, niin tuntuu siltä, että ne taloustieteen opit olisi ikään kuin täysin heitetty romukoppaan. Minä valitettavasti pelkään, että taloustiede ja talous eivät ole mihinkään muuttuneet, ainoastaan se on muuttunut, että nyt tämän koronan jälkeen ja jo sitä ennenkin olleiden yhteiskunnallisten haasteiden vuoksi yritetään politiikan keinoin ratkaista asioita taloudesta piittaamatta, ja tähän sisältyy erittäin isoja vaaroja.

Jos lähdetään ensin Euroopasta, niin täällä käytiin pitkään keskustelua tästä tukipaketista. Sen mittasuhteet olivat 750 miljardia. EKP:n osto-ohjelma vuoden 2020 loppuun mennessä oli 1 850 miljardia, eli mittaluokka oli aivan toinen. Bidenin hallinto Yhdysvalloissa toteutti 2,3 miljardin dollarin infrapaketin, ja sitä olivat jo edeltäneet Trumpin aikana tehdyt tukipaketit, joissa rahaa jaettiin suoraan amerikkalaisille muun muassa sekkeinä ja kotiin. Eli tämä kuvastaa sitä, että me ollaan aikamoisia järjestelyjä tehty. No, USA:ssa on nyt jo esimerkkejä myös siitä, että inflaatio on noussut yli 4 prosentin. Tasavallan presidentti

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

omassa haastattelussaan viime lauantaina varoitti myös niistä asioista, mitä tässä saattaa olla edessä.

Se, mitä kansantaloustieteessä on ainakin minulle opetettu, on se, että jos rahan määrää lisätään enemmän kuin talous kasvaa, niin se johtaa inflaatioon, ja silloin ollaan isojen haasteiden edessä. Ja toinen asia on se, että jos holtittomasti velkaannutaan, niin kuin nyt velkaantuu Eurooppa, velkaantuu Amerikka, velkaantuvat monet maat ympäri maailmaa, velkaantuu myös Suomi — ja ovat velkaantuneet myös suomalaiset kotitaloudet, joiden velka on myös korkeampi kuin koskaan ennen, vaikka meillä on ollut monta hyvää vuotakin tässä finanssikriisin jälkeen takana — niin jossain vaiheessa ollaan siinä tilanteessa, että ne, jotka ovat velkaa antaneet, eivät enää usko, että velallinen selviää niistä veloistaan. Ja mitä siinä ensimmäisenä tapahtuu? Siinä tapahtuu se, että korot lähtevät nousuun. Ja silloin, jos Suomenkin valtionvelka alkaa tämän vaalikauden aikana — jos tämä nykyinen hallitus saa vielä vähän aikaa jatkaa — niin se alkaa päätyä lähelle 150:tä miljardia, ja siitä voi päätellä sen, että vaikka velan korko ei nousisi kuin 2 prosenttiin, niin puhutaan 3 miljardin velanhoidomenoista vuodessa, ja on aivan valtava summa löytää tuolta budjetista jostain muista menokohdista rahat siihen. Jos puhutaan, että korko nousee 3 prosenttiin, niin silloin puhutaan jo 4,5 miljardista.

Tietysti vieläkin isompi kysymys on se, mitä maailmalla tapahtuu. Onko niin, että josakin vaiheessa tämä keskuspankkivetoinen politiikka ajaa karille? Silloin me ollaan kaikki erittäin suurten haasteiden edessä. Ymmärrän toki, että kun koronan vaikutukset ovat olleet monissa maissa vielä paljon suuremmat kuin Suomessa, niin tämä yhteiskunnallinen tilanne on ajanut siihen, että pakko on ikään kuin löytää ratkaisukeinoja, mutta kyllä tässä isolla riskillä nyt pelataan. Minä nimittäin luulen, että vaikka poliittiset haasteet ovat kovemmat kuin aikaisemmin, jos ajatellaan vaikka Yhdysvaltoja, niin talouden realiteetit eivät ole mihinkään muuttuneet. Ja se riski siihen, että tulee vastareaktio, on erittäin suuri, ja silloin se valitettavasti kyllä heilauttelee koko maailmaa.

Näillä sanoilla — ehkä hieman etäälle menin tästä varsinaisesta lisäbudjetista — kuitenkin halusin osaltani osallistua tähän keskusteluun siitä, mikä tässä talouden isossa kuvassa entistä kansantaloustieteen opettajaa huolestuttaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Asell.

18.57 Marko Asell sd: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on tämän vuoden kolmas lisätalousarvio. Lisätalousarvio on poikkeuksellisen suuri, yhteensä yli 2 miljardia euroa. Sillä vauhditetaan kasvua, aikaistetaan investointeja ja vastataan koronaviruksen aiheuttamiin menotarpeisiin ja lievennetään koronan aiheuttamia haittoja etenkin yrityksille sekä lapsille ja nuorille.

Tämä lisätalousarvio pitää sisällään lasten ja nuorten paketin, jolla Marinin hallitus kohdistaa yhteensä 111 miljoonaa euroa koronasta aiheutuneiden haitallisten vaikutusten lieventämiseen. Rahoitus mahdollistaa muun muassa koronakriisin aiheuttaman oppimisvelan korjaamista lapsen tai nuoren yksilöllisen tilanteen huomioivan opetuksen avulla ja esimerkiksi koronakriisin aikana tavoittamatta jääneiden opiskelijoiden tavoittamista.

Lapset ja nuorethan ovat viimeisen vuoden olleet myös eristyksissä koulusta, harrastuksista ja osin myös kavereistaan, ja se on tietenkin aiheuttanut monenlaisia ongelmia heidän kohdallaan. Jaksaminen ja mielenterveys voivat olla koetuksella. Erityisessä vaarassa ovat ne lapset ja nuoret, joiden asema on ollut heikko jo ennen koronapandemiaa, on ollut op-

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

pimisvaikeuksia tai muuten haasteellinen tai turvaton kasvuympäristö. Tukipalvelut, esim. oppilashuolto, ovat olleet liian kaukana, kun on opiskeltu etänä pitkään. Tämän terveyskriisin aikana ovat myös monessa perheessä jo aiemmin haastavat arjen vaikeudet korostuneet ja kärjistyneet, on kyseessä sitten vähäosaisuus työttömyyden takia, päihteiden käyttö tai muut hyvinvointia haittaavat tekijät. On siis hyvä, että mielenterveyspalveluihin ja päihdepalveluihin on myös tässä lisätalousarviossa tulossa lisäresursseja.

Hallitus on panostanut erittäin paljon Suomen koulutusjärjestelmän kehittämiseen. On hienoa, että myös koronapandemian aiheuttamien poikkeusolojen aikana lapsista ja nuorista pidetään kiinni. Koulutuspanokset ovat tulevaisuusinvestointeja. Hallitus ehdottaa lisätalousarviossaan esi- ja perusopetukseen sekä varhaiskasvatukseen 40 miljoonaa euroa, lukiokoulutukseen 15 miljoonaa euroa sekä vapaaseen sivistystyöhön ja ammatilliseen koulutukseen kumpaankin 5 miljoonaa euroa. Korkeakoulujen rahoitukseen ehdotetaan 4 miljoonaa euroa. Rahoituksella pyritään tasoittamaan koronavirustilanteesta johtuvia vaikutuksia, kuten oppimisvajetta ja opiskelijoiden hyvinvoinnin heikentymistä.

Lisäksi päihdepalveluiden saatavuuden parantamiseen ehdotetaan 23 miljoonaa euroa ja mielenterveyspalvelujen parantamiseen 16 miljoonaa euroa. Myös poliisin ennalta ehkäisevän toiminnan kokonaisuuteen ehdotetaan 3 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Vielä, kun täällä edustaja Marttinen vaati, että hallituksen olisi pitänyt pysyä menokehyksissä, toivon henkilökohtaisesti myös, niin kuin monet täällä salissa ovat toivoneet useampaan kertaan, edustajien toimesta ja puolueiden toimesta on esitetty vaatimus, että kokoomus julkistaisi vihdoinkin sen kuuluisan leikkauslistansa, minkä olisi toteuttamassa, ja nimenomaan ennen kuntavaaleja. Se olisi äänestäjiä kohtaan reilua. Se vaatii rohkeutta, mutta kokoomus voisi ottaa tässä mallia perussuomalaisista. Nimittäin perussuomalaisten puheenjohtaja Halla-aho toi omassa linjapuheessaan viime viikolla esille rehellisesti sen, [Puhemies koputtaa] miten vähän perussuomalaiset ovat palkansaajan tai pienituloisen puolue.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sankelo.

19.01 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Hallituksen lisätalousarvio sisältää monia lisäyksiä valtion menoihin. Menoihin lukeutuu pääsääntöisesti tärkeitä koronavirukseen liittyviä välittömiä kustannuksia sekä yritysten tukemiseen tarkoitettuja menoeriä. Tänään on päivällä keskusteltu lapsista ja nuoristakin. He ovat tärkeitä, ja he ovat kokoomuksen erityisessä suojeluksessa.

Kuitenkin tämä kokonaisuus, jota täällä on käsitelty, on ongelmallinen, eivätkä miljarit ole mikään pieni pisara valtiontalouden meressä. Ehkä ongelmallisinta on hallituksen lupaus menokehyksiin palaamisesta, jonka hallitus nyt räikeästi rikkoo. Hallitus rikkoo sen 1,4 miljardilla eurolla. Se on iso summa rahaa. Tämän on siis hallitus itse luvannut, lausunut, ja nyt se murretaan.

Kehysbudjetointi ei ole mitään sanahelinää tai rastilla ruutuun sivuutettava asia. Kehysbudjetoinnilla on ollut täällä eduskunnassa vahva parlamentaarinen tuki vasemmistosta oikeistoon jo vuodesta 1991, jolloin pääministerinä toimi Aho ja valtiovarainministerinä legendaarinen Iiro Viinanen. Kehysbudjetoinnilla on ollut tärkeä paikkansa veronmaksajien suojelemiseksi. Hallitukset ovat aina vaalikausien alussa sopineet neljän vuoden menojen enimmäismäärän ja turvanneet sillä kautta maan varoja siltä, että niitä käytettäisiin väärin tai julkisia kuluja paisutettaisiin mielitekojen varjolla.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Arvoisa puhemies! Erityisesti näin kuntavaalien aikana ja alla kehysbudjetointi ja siinä pysyminen olisivat olleet tarpeen, sillä poliitikoilla on joskus tapana keksiä listoja ja tehdä tärkeitä menokohteita vaalien alla äänestäjiä miellyttääkseen. Esimerkiksi edustaja Kulmuni muuten piti tänään hyvän puheenvuoron. Tulkitsin hänen puheenvuoroaan sillä tavalla, että hän oli huolissaan, että tämä koronahässäkkä tarjoaa mahdollisuuden sujauttaa nyt näihin budjetteihin mukaan myös monenlaista muuta, joka ei ole välttämätöntä.

Kotimaan seinien sisällä meitä tarkkaillaan myös ulkoa käsin. Luottoluokittajat ymmärtävät lukujen päälle ja vahtivat, miten Suomi pysyy omissa finanssipolitiikan säännöissään. Nyt sääntöjä on rikottu, ja sitä tullaan todennäköisesti seuraamaan jatkossa tarkemmin. Toivoo sopii, että hallituksen holtiton talouspolitiikka ei johda vaikeuksiin kansainvälisillä lainamarkkinoilla.

Sitten tämä pohjoismaainen näkökulma, josta on puhuttu. Miten ihmeessä länsinaapurimme ja jääkiekossa viime aikoina vaihtelevasti menestynyt Ruotsi kerta toisensa jälkeen peesaa maamme talouspolitiikassa? Ruotsi jäi MM-kisoissa alkulohkoon, mutta taloudessa se menee aina suoraan finaaliin. Miksi Suomi ei pysty tähän? Eivätkö keskusta ja RKP voi luotsata hallituksen laivaa turvallisemmille vesille talouden näkökulmasta? Kamreerin elkeet yltyvät kyllä lehtien palstoille mutta eivät todellisiin tekoihin.

Arvoisa puhemies! Suomi voisi talouspolitiikallaan olla yksi Pohjoismaiden kirkkaimmista vetureista, jos haluamme. Mikään ei sitä estä. Meillä on ahkera kansa valmiina tarttumaan työhön ja toimeen. Aikoinaan esimerkiksi Irlannista puhuttiin niin sanottuna kelttiläisenä tiikerinä, joka teki kovia ratkaisuja talouspolitiikan tielle hakeutumiseksi. Myös Virossa harjoitetaan kasvua suosivaa talouspolitiikkaa. Suomessa ei välttämättä tarvittaisi edes yhtä radikaaleja toimia. Tuntuu vain, että nykyhallituksen on liiankin helppo laittaa lisätalousarviota lisätalousarvion perään ilman suunnitelmaa velkojen hoitamisesta ja työllisyyteen panostamisesta.

Arvoisa puhemies! Kuten todettua, koronaviruksen hoito vaatii rahansa, se on hyvää taloudenhoitoa se. Kokoomus on ollut koko ajan tätä mieltä. Kuitenkin hallitukselta tarvitaan viimeistään nyt ryhtiliike kokonaisuuden hahmottamiseksi. Nyt kurkotellaan velkavuoren huippua niin, että tuuli tarttuu ja kapsauttaa sinne tunnettuun katajaan. Toivottavasti Suomi ei ole menossa siihen suuntaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Könttä poissa, edustaja Adlercreutz poissa. — Edustaja Kiviranta.

19.06 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Taloushistoriasta on todettavissa, että pandemioiden ja muiden poikkeuksellisten ilmiöiden jälkeen talouskehitys on aina ollut hyvin positiivista. Yksityinen kulutus elpyy vähitellen, ja säästöön jääneitä rahoja purkautuu kulutukseen. Tämä edesauttaa palvelusektorin toipumista koronan aiheuttamista vaikeuksista ja parantaa vähitellen työllisyyttä. Myös maailmantalouden kasvu edesauttaa vientimme ja investointiemme elpymistä ja pääsyä mukaan takaisin kasvu-uralle.

Toimiva infrastruktuuri luo puitteet talouskasvulle. Perustienpitoon ohjattava lisärahoitus tulee todelliseen tarpeeseen, sillä tieverkostostamme on pidettävä hyvää huolta. Myös Kirjalansalmen ja Hessundinsalmen sillat Paraisilla saavat kiireellisesti tarvittavat uusimisrahat.

Uuden yöjunarungon vaunukaluston hankintaan ohjattava rahoitus on myös hyvä kohde, sillä se tukee saavutettavuutta koko maan tasolla. Yöjunat, joilla kuljetetaan ihmisten

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

lisäksi myös autoja, lisäävät muun muassa Lapin saavutettavuutta ja parantavat matkailun toimintaedellytyksiä.

Laivanrakennuksen innovaatiotuen valtuuden lisäys mahdollistaa uusien laivahankkeiden käynnistymisen ja laivakohtaisen tuen enimmäismäärän kasvattamisen. Tämä parantaa telakkateollisuuden työllisyyttä.

On tärkeää, että Finnveran vientitakuu- ja erityistakaustoimintaa pääomitetaan.

Arvoisa puhemies! Lapset ja nuoret ovat kärsineet koronavirustilanteesta kohtuuttoman paljon. Etäkoulu ja sosiaalisten kontaktien vähentyminen ovat olleet nuorille henkisesti kovia paikkoja, jotka ovat aiheuttaneet henkistä kuormitusta ja stressiä sekä heikentäneet arjessa jaksamista. Näiden haittojen lievittämiseksi on tärkeää kohdistaa rahoitusta, ja näin tässä lisäbudjetissa tehdäänkin. Määrärahojen tarkoituksenmukainen ja vaikuttava kohdentaminen varmistetaan kuntien ja muiden kentän asiantuntijoiden kanssa tehtävällä jatkovalmistelulla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kauma.

19.09 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Kulmuni piti tänään hyvän puheenvuoron finanssipolitiikan yleisestä linjasta ja siitä, missä vaiheessa oikeastaan kannattaa harjoittaa elvyttävää finanssipolitiikkaa. Nythän olemme jo siinä tilanteessa, että noususuhdanne on alkanut ja alkamassa ja eri puolilla maailmaa elvytetään, ja vaara siitä, että elvytetään jo vähän liikaakin ja olemme kohta inflaatiotilanteessa, on todella lähellä. Elikä voi oikeastaan jo ruveta esittämään kysymyksiä siitä, pitäisikö pikemminkin vähentää näitä menoja tältä osin siitä, mitä hallitus on esittänyt.

Itse esittäisin kysymyksen: Täällä muun muassa tässä lisätalousarviossa puhutaan turveyrittäjille annettavasta 60 miljoonan euron lisärahasta, joka jakautuu tietenkin eri asioille, mutta aika moni kulttuurialan toimija olisi varmaankin odottanut, että ministeri Saarikko siinä vaiheessa, kun hän vastasi tieteestä ja kulttuurista, olisi nyt ainakin osan tästä rahasta kohdistanut kulttuurialan toimijoille. Kun he ovat saamassa tapahtumatakuutuen, niin se on kuitenkin tarkoitettu peruttaviin tapahtumiin. Se on eräänlainen takuu siitä, että jos tapahtuma perutaan, niin sitten saa kustannuksista korvauksia tietyin edellytyksin, mutta tämä ei vastaa tavallaan siihen kysymykseen, miten näiden alalla työskentelevien henkilöiden toimeentulosta huolehditaan. Ja siinä mielessä tuosta 60 miljoonasta varmaan olisi jotain voinut siihenkin irrottaa.

Mutta haluaisin tuoda vielä yhden näkemyksen tähän, ja se on se, että valtiovarainministeriön entinen kansliapäällikkö Hetemäki nosti taannoin esiin sen, että Suomessakin kannattaisi ehkä ottaa käyttöön tuotekehitysvähennys, joka on jo noin 20 EU-maassa ja noin 30 OECD-maassa. Meillä on käytössä tuplapoistojärjestelmä tällä hetkellä, ja ilmeisesti hänen ehdotuksensa oli se, että tämä tuotekehitysvähennys korvaisi tuplapoiston tällä hetkellä. Oikeastaan taustalla on se, että me olemme jo pitkään vähän niin kuin jääneet jälkeen tuotekehityspanostuksissa verrattuna moniin muihin maihin. Meillä on tällä hetkellä sen osuus 2,8 prosenttia bkt:stä ja tavoitteen pitäisi olla 4 prosenttia. Tuotekehitystasolla tämä tarkoittaa sitä, että meillä ne panostukset ovat keskittyneet kouralliseen yrityksiä, jotka tekevät sitä, mutta se pitäisi laajentaa, jotta me saadaan sitten kunnollisia eväitä, innovaatioita ja erilaisia uusia alkuja myöskin sitten, [Puhemies koputtaa] kun tämä kasvu kunnolla lähtee liikkeelle. Toivoisin, että tätä Hetemäen esitystä ainakin selvitetäisiin, [Puhemies koputtaa] mitä vaikutuksia sillä olisi.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koskela poissa. — Edustaja Kopra.

19.12 Jukka Kopra kok: Arvoisa puhemies! Olen syvästi huolestunut hallituksen talouspolitiikasta. Hallitus leikkaa tieteeltä, ja poliisia on käsketty säästämään, vaikka velkahanat ovat kaakossa ja kaikkiin kuviteltavissa oleviin asioihin kaadetaan nyt velkarahaa. Jokaisella suomalaisella on nyt aihetta olla huolissaan hyvinvointipalveluidemme tulevaisuudesta ja niiden rahoituksen kestävydestä.

Ilman kestävää julkista taloutta meillä ei ole maailman parasta peruskoulua, toimivia terveyspalveluita, vanhuspalveluita, varhaiskasvatusta, sujuvaa joukkoliikennettä ja muita yhteiskunnan palveluita. Me ja suomalaiset odotamme ja ansaitsemme vastuullisempaa talouspolitiikkaa. Ei riitä, että velkarahaa otetaan sumeilematta ja maksetaan sillä kaikki. Pitää miettiä valtion tulopuoltakin ja sitä kuuluisaa kestävyysvajetta. Tämän hallitus on laiminlyönyt niin kehysriihessä, talousarviossa kuin tässä lisätalousarviossakin. Kuka tahansa pystyy kyllä jakamaan velkarahaa tällä tavoin erityyppisiin, sinänsä ihan tarpeellisiin ja tärkeisiin kohteisiin. Siihen ei tarvita 20:tä ministeriä ja satapäistä avustajakuntaa, vaan tähän hallituksen suoritukseen voisi yltää kuka tahansa yksittäinen kansanedustajakin täällä, jos vain valtuudet olisi.

Mietin, mitä hallituksella on työntekoa ja suomalaisten varallisuuden kasvua sekä omillaan pärjäämisen lisääntymistä vastaan. Miksi työllisyystoimia ei tehdä? Miksi ei haluta ihmisille töitä? Keinot ovat olemassa, niistä täällä on puhuttu useasti. Pitäisi vain alkaa soveltaa niitä. Työvoima- ja elinkeinoministeriö sekä valtiovarainministeriö ja muut tahot ovat tehneet lukuisia selvityksiä ja raportteja siitä, kuinka kestävyysvajetta vähennetään, kuinka työpaikkoja saadaan lisää ja talous nousuun. Ne eivät vain jostain syystä kelpaa hallitukselle.

Edelleen pitää alkaa valmistautumaan koronan jälkeiseen aikaan, jolloin tarvitaan talouspolitiikan muutos, jossa keskiössä ovat muun muassa kokoomuksen esityksen mukaisesti ihmisten mahdollisuudet, yritysten pärjääminen ja kasvu sekä työllisyysasteen nostaminen 80 prosenttiin ja julkisen talouden kestävyysvajeen korjaaminen.

Arvoisa puhemies! Marinin hallitus velkaannuttaa suomalaisia pidäkkeellä. Yhä vähemmästä ei voi jakaa yhä enempää. Hallitus päätti lisätalousarviossa vastoin omia lupauksiaan rikkoo tämän vuoden menokehystason 1,4 miljardilla, mutta sillä ei ole esittää mitään keinoja menojen kasvun hillitsemiseksi. Valtioneuvoston toukokuisen tiedotteen mukaan: ”Koronavirusepidemiasta epäsuorasti johtuviin mutta välttämättömiin tarpeisiin päätettyä kehysvarausta korotetaan aiemmasta 500 miljoonasta eurosta 1 850 miljoonaan euroon. Kyse on kertaluonteisista ja finanssipoliittisesti pakollisista menoista.” Varausta on tämän lisätalousarvion jälkeen käytetty 1,5 miljardia, eli hallitus aikoo jakaa vielä noin 300 miljoonaa euroa.

Valtiovarainministeri Vanhanen taas ilmoitti viime syksyn budjettiriihen tiedotustilaisuuksissa, ettei koronan vuoksi uusia lisätalousarvioita tarvita. Tuolloin ennusteet sekä bruttokansantuotteen että julkisen talouden kehityksestä olivat paljon synkemmät kuin nyt. Mitään pakottavaa tarvetta finanssipolitiikan löysäämiselle entisestään ei siis ole. Hallitus on jo aiemmin päättänyt niin sanotusta poikkeusolojen mekanismista, jossa kahdelle vuodelle voidaan nostaa kehystasoa 1 miljardi euroa yhteensä kahden vuoden aikana. Tämä nostaa kehyksiä 500 miljoonaa per vuosi vuosina 2021–22. Sen lisäksi hallitus on antanut itselleen 500 miljoonaa niin sanotuista kertaluonteisista ja finanssipoliittisesti pakollisista menoista. Kehyksiä rikotaan siis kuluvana vuonna peräti 1,35 miljardilla eurolla.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Nyt on siis selvää, että hallitus kiihdyttää velkaantumista vastuullisen taloudenpidon sijaan. Suunnitelmaa velkaantumisen hillitsemiseksi ei ole. Lisätalousarviossa esitetyt lisämenot vailla tasapainon pohdintaa ovat surullista katsottavaa. Tällä menolla velkasuhde ei tule alkuunkaan tasaantumaan. Velkasuhteen kasvu tulee tämän hallituksen jälkeen kiihtymään ja ylittää 100 prosentin rajan jo 2040-luvun alussa — tämä valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen mukaan tältä keväältä.

Hallituksen ja julkisen talouden kestävyystiekartassa ei ole esitetty mitään järkevää ja konkreettista keinoa menojen hillitsemiseksi. Tästä menosta on vastuullinen talouspolitiikka kaukana. Vasemmistohallituksen kädet ovat lastemme taskuissa, sillä hehän tämän lyysin sitten aikanaan maksavat.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laiho.

19.17 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Olemme käsittelemässä lisätalousarviota tälle vuodelle. Kokoomus on syvästi huolissaan hyvinvointiyhteiskunnan palveluiden tulevaisuudesta ja siitä, minkälaisen maan me jätämme lapsillemme. Ilman kestävästä julkisesta taloudesta meillä ei ole maailman parasta peruskoulua, toimivia terveyspalveluita, vanhuspalveluita, varhaiskasvatusta, sujuvaa joukkoliikennettä ja muita yhteiskunnan palveluita. Siksi hallitukselta odotettiin talouspolitiikan suunnanmuutosta. Hallitus kuitenkin päätti lisätalousarviossa vastoin omia lupauksiaan rikkoa jo tämän vuoden menokehystason 1,4 miljardilla eikä esitä mitään keinoa menojen kasvun hillitsemiseksi.

Viime syksyn budjettiriihen tiedotustilaisuudessa silloinen valtiovarainministeri Vanhanen ilmoitti, ettei koronan vuoksi uusia lisätalousarvioita tarvita. Silloin ennusteet sekä bruttokansantuotteen että julkisen talouden kehityksestä olivat paljon synkemmät kuin nyt. Mitään pakottavaa tarvetta finanssipolitiikan löysäämiselle entisestään ei siis ole.

Lisätalousarviossa uusia menoja esitetään jopa 2,1 miljardia. Tämä on mahdottoman suuri määrä. Kun ajatellaan taloudenpitoa, pitäisi suhteuttaa tietenkin tulot ja menot. Tässä on laitettu syyksi koronaa, mutta se ei tässä ole perusteltu syy, sillä menot ovat jo kehityksen ulkopuolisia, eli ne ovat jo kasvattamassa siellä velkaa, ja niitä ei ole kehyksiin laskettu. Sekin huomioiden tämä on käsittämätön suunta.

Kun ajatellaan tulevia vuosia, niin hallituksen olisi pitänyt tässä tilanteessa arvioida menoja ja myös katsoa omia poliittisia hankkeitaan ja ideologisia tavoitteita, mitä tälle hallituskaudelle on asetettu. Nythän siellä on jo alkujaan perusteltu, ajateltu, että työllisyys nousee, mutta niin ei ole kuitenkaan käynyt, ja tämä velkakehitys vain jatkuu. Ihan niin kuin kotitaloudessakin, silloin pitää menoja vähentää, kun on tuloja vähemmän, mutta niin hallitus ei tee, ja lapsemme ja tulevat sukupolvet sen maksavat.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen.

19.21 **Kai Mykkänen kok:** Arvoisa puhemies! Halusin käyttää hieman yleisemmän talouspolitiikan luonnetta kuvaavan puheenvuoron, koska täällä on tänäänkin erityisesti pääministeripuolueen edustajien toimesta viitattu, että kokoomus on jotenkin jäljessä maailmankuvasta ja nyt 2020-luvulla laaja valtiojohtoinen finanssipolitiikan elvytys on ikään kuin uusi normaali ja se on vain jälkeenjääneisyyttä, jos näkee tässä riskejä. Puhumme tietysti eduskunnassa lisätalousarviosta, mutta kuten itse asiassa valtiovarainministeri Saarik-

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

kokin vahvasti tänään debatissa, niin tämä on mittakaavaltaan niin poikkeuksellisen suuri, että se jo sinänsä on kysymys luottamuksesta Suomen talouspolitiikan linjaan.

Uskon, että sillä keskusteluilmapiirillä, missä me elämme, on paljon tekemistä sen kanssa, että viimeiset kymmenen vuotta on eletty tietynlaisessa keskuspankkitaloudessa, kuten itse asiassa tasavallan presidentti Niinistö hyvin sattuvasti kuvasi viime lauantain Ykkösaamussa vieraillessaan. Euroopan keskuspankin tase on moninkertaistunut, ja itse asiassa jo yli kolmannes eurovaltioiden velasta on ostettu keskuspankin holveihin rahalla, joka on luotu tyhjästä sitä varten.

No, näennäisen hyvä uutinen on se, että julkinen velka ei enää tunnu meistä ongelmalta, koska korot ovat painuneet pysyvän tuntuisesti nolleen. Eurovaltioiden velkasäännöt on unohdettu, ja se velan ostovoima on kuitenkin pitänyt, vaikka velan määrä keulii, koska inflaatio ei jostain syystä ole kymmeneen vuoteen reagoinut. Poliitikot ja kansalaiset alkavat nyt selvästi tottua tähän. Onko tämä uusi normaali?

Todennäköisesti tämä, että rahan arvo ei tipahda, vaikka sen määrä suhteessa talouden hyödykkeiden arvoon on rajusti noussut, johtuu siitä, että rahan kiertonopeus yhteiskunnassa on hidastunut. Niin sanotun rahan kvantiteettiteorian perusteella rahan määrän muutos kertaa kiertonopeus on yhtä kuin hintatason muutos kertaa tuotannon määrä. Kun kiertonopeus on laskenut, niin se on mahdollistanut sen, että vaikka rahan määrä on kasvanut, hintataso ei ole noussut ja tuotannon määrä on pysynyt samana.

Mutta tämä ei, arvoisa puhemies, ennusta sitä, että näin jatkuisi, kun nyt tällä vuosikymmenellä siirrytään uuteen vaiheeseen. Kymmenen vuotta on paisutettu keskuspankkien taseita ja luotu rahapolitiikalla rahaa, ja nyt siirrytään vaiheeseen, jossa ennätysmäisellä tavalla valtion budjettien kautta luodaan suoraan kysyntää, kierretään se rahan kiertonopeuden hidastumisen vaikutus. Amerikassa Rooseveltin New Deal jää käytännössä mittakaavaltaan bidenomicsin varjoon, ja Euroopassa erityisesti kansallisten budjettien kautta tehtävä elvytys on historiallisen suurta, jos tällä hetkellä olevat suunnitelmat toteutuvat.

No, talous on ihmisten käytöstä, eikä sitä ihan tarkkaan voi varmuudella ennustaa koskaan, mutta on vaikea nähdä, miten muuten kävisi kuin niin, että luomme kuplaa, joka lopulta puhkeaa tämän velkarahan ostovoiman romahtamisena eli inflaatiokierteenä. Siitä näkyy itse asiassa nyt jo yllättävän nopeasti merkkejä. Inflaatio on noussut euroalueellakin 2 prosenttiin ja Yhdysvalloissa jo selvästi sen yli.

Voi tietysti väittää, että valtiojohtoiset missiot ikään kuin estävät tämän, ja jos ajattelee vaikkapa eräiden taloustieteilijöiden teorioita, jotka puhuvat nyt valtiojohtoisuuden puolesta, niin he kyllä perustavat ne siihen, että sellaiset menot, jotka nostavat pysyvästi talouden tuotantomahdollisuuksia niin paljon, että se lisäys hyödykkeiden määrässä kattaa sen tyhjästä luodun rahan määrän, eivät aiheuta inflaatiota vaan nostavat elintasoa ikään kuin tyhjästä nyhjäisten. Näin saattaa joissakin projekteissa ollakin, kun puhutaan vaikka Yhdysvaltojen Apollo-lentojen sivuvaikutuksista aikoinaan teknologian kehitykseen tai joistakin investointihankkeista Euroopassa, miksei vaikkapa nopeista junayhteyksistä, mutta kurinalaisuutta ei valitettavasti ole Suomessa eikä yhdessäkään muussa jäsenvaltiossa, ja pahoin pelkään, että EU:n elpymisrahaston käytössäkin kurinalaisuus tulee olemaan vajaan sen suhteen, että oikeasti katsottaisiin tällä mittatikulla, mihin tämä myötäsyklinen elvytysraha, tyhjästä luotu velkaraha, menee, ja se tulee kulumaan hyvää tarkoittaviin asioihin mutta paljolti hyvinvointipalveluiden tulonsiirtojen parantamiseen. Meillä kuvaa on se, että sote-uudistuksen muutoskulut ovat laskettuina tulevaisuusinvestointien tyyppisesti myöskin elvytysrahaston ja kotimaisen tulevaisuusinvestointirahan joukkoon,

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

kuten tässä lisätalousarviossakin jo itse asiassa on tälle vuodelle näitä muutuskuluja — puhumattakaan tulevista vuosista.

Tässä kyllä haluan, että eduskunta ymmärtäisi sen vastuun, onko todella oikeudenmukaisuutta se, että teemme nyt hyviä asioita yli varojen ja lapsemme joutuvat sitten aikanaan korjaamaan jälkiä tilanteessa, jossa yli 90-vuotiaiden määrä tuplaantuu — tällä vuosikymmenellä — talouden tuottavuuskasvu näyttää olevan pitkäaikaisesti hidastunut ja työikäisen väestön määrä on pikemminkin laskussa kuin nousussa. Eiköhän olisi kuitenkin oikein huomata tämä riski, että sittenkään tyhjistä ei voi nyhjäistä näillä menorakenteilla, ja kuunnella vaikkapa nyt tasavallan presidentin varoituksia, joita hän on vähän väliä esittänyt mutta jotka tuntuvat kaikuvan vähän tyhjiille korville.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Marttinen.

19.27 Matias Marttinen kok: Rouva puhemies! Vielä tähän loppuun, jos näin voi ehkä tässä kohtaa iltaa sanoa. Me olemme siis tänään käyneet keskustelun, aika pitkänkin sellaisen, liittyen tämän maan hallituksen talouspolitiikkaan ja oikeastaan niihin peruslähtökohtiin, joiden varaan tämän maan taloudenhoito ja talouspolitiikka on tällä hetkellä rakennettu.

Ehkä totean vielä tähän loppuun, rouva puhemies, siitä, että kun aikaisemmassa puheenvuorossani nostin esille näitä keskeisiä hallituksen talouspolitiikan tavoitteita, joissa ei ole päästy maaliin tai jotka edelleen odotuttavat itseään, niin samoin haluan kiinnittää huomiota siihen, millä tavalla maan hallitus on pystynyt tähän mennessä varautumaan ja valmistautumaan myös koronakriisin jälkeiseen aikaan. Jos katsomme vaikka tämän hallituksen kestävyystiekartan sisältöä, jonka pitäisi kuitenkin ikään kuin olla se ohjaava työkalu sille, miten tätä kestävyysvajetta nyt tällä vuosikymmenellä lähdetään kuroma umpeen, niin kyllä ne toimet ovat valitettavan korkealla tasolla ja aika paljon näitä tarkempia toimenpiteitä edelleen puuttuu sieltä.

Ja nyt, rouva puhemies, olennaista ja tärkeää on se, että kun hoidetaan näitä kriisin akuutteja kysymyksiä, niin samaan aikaan tuotaisiin työllisyyspäätöksiä ja rakenteellisia uudistuksia eduskunnan käsittelyyn, jotta sitten kriisin jälkeen päästään mahdollisimman nopeasti taas vahvempaan taloudelliseen tilanteeseen ja voidaan ennen kaikkea hidastaa velkaantumista ja kääntää se laskuun, ja toivottavasti joidenkin vuosien päästä päästään tilanteeseen, jossa koko Suomen julkinen talous on tasapainossa.

Mutta, rouva puhemies, jos tämä linja jatkuu ja näillä toimenpiteillä mennään eteenpäin, on tietysti selvää, että näitä tavoitteita ei tulla saavuttamaan. Mutta jatkamme toki sitten valtiovarainvaliokunnassa asian käsittelyä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain 60 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 96/2021 vp

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä yhteydessä enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.13 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Laki sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä eli toisiolaki on tullut voimaan 1.5.2019. Toisiolain tarkoituksena on ollut luoda ajankohtaiset ja ajanmukaiset edellytykset sille, että sosiaali- ja terveydenhuollossa tallennettuja arkaluonteisia henkilötietoja voidaan käyttää tilastointiin, tieteelliseen tutkimukseen, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan, opetukseen, tietojohdamiseen ja sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisohjaukseen sekä -valvontaan sekä myös viranomaisen suunnittelu- ja selvittämistehtäviin. Toisaalta lain toinen keskeinen tarkoitus on suojata näihin tarkoituksiin luovutettavat tiedot, erityisesti digitaalisesti tallennetut ja luovutettavat tietoaaineistot, siten, että kansalaisten luottamus sekä sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmään että heidän tietojensa käsittelyyn toissijaisissa tarkoituksissa voidaan turvata.

Laki edellyttää, että tietoja luovutetaan käsiteltäväksi vain tietoturvallesiin käyttöympäristöihin. Tietoturvallinen käyttöympäristö on toisiolaissa keskeinen toimi, joka turvaa yksilön henkilötietojen suojaa, ja sillä on merkittävä rooli väärinkäytösten estämisessä ja kyberturvallisuuden toteuttamisessa. On oletettavaa ja toivottavaa, että tietoturvalleisista käyttöympäristöistä syntyy Suomeen ajan myötä verkosto. Siihen kuuluvista käyttöympäristöistä tietojen käyttäjä voisi valita sen, jossa on kulloiseenkin hankkeeseen parhaiten soveltuvat analytiikkavälineet sekä kapasiteetiltaan sopivat tietojärjestelmät.

Tietoturvalleisia käyttöympäristöjä koskevat vaatimukset eivät astuneet voimaan heti, vaan niiden käyttöönotolle säädettiin siirtymäaika. Siirtymäajan jälkeen tietolupaviranomainen voisi luovuttaa luvansaajalle tunnisteellisia tietoja vain toisiolaissa tarkoitettuun tietoturvalleiseen käyttöympäristöön. Jos tietolupahakemuksessa pyydetään luovuttamaan tietoaaineistoja käsiteltäväksi muussa kuin tietoturvalleisessa käyttöympäristössä, hakemuksessa on erikseen perusteltava syyt, joiden vuoksi tämä on välttämätöntä. Siirtymäajan tarkoitus oli turvata se, ettei terveydenhuollon tutkimus tyrehdy lain voimaan tultua. Asianomaisten toimintayksiköiden olisi kuitenkin velvollisuus huolehtia, että tutkijoiden käyttämät tietojärjestelmät vastaavat viimeistään siirtymäajan päätyttyä toisiolaissa asetettuja vaatimuksia.

Lakia säädettäessä arvioitiin, että tietoturvalleisten käyttöympäristöjen rakentaminen veisi noin kaksi vuotta, ja siirtymäajaksi säädettiin 1.5.2021. Tietolupaviranomaiselta saadun tiedon mukaan 1.5.2021 mennessä ei kenelläkään toimijalla, tietolupaviranomaista itseään lukuun ottamatta, ole toisiolain 20 §:n edellyttämää tietoturvalleista käyttöympäristöä, jonne tietoaaineistoja voisi luovuttaa luvansaajan käsiteltäväksi. Myöskään ulkomaisilla toimijoilla ei ole kattavaa tietoa tästä auditointivelvoitteesta, eikä kukaan ulkomainen toimija ole ryhtynyt auditoimaan omia järjestelmiään toisiolain mukaisiksi. Tietolupavi-

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

ranomaisen omakaan käyttöympäristö ei vielä pysty käsittelemään kaikkia sellaisia tietoa-aineistoja, joita erityisesti lääketieteen tutkimuksessa olisi tarve käsitellä. Esimerkkinä voi mainita terveydenhuollon kuvantamisaineistot, esimerkiksi röntgenkuvat, ultraäänikuvat ja EKG-tallenteet, jotka kuuluvat aineistona toisiolain soveltamisalan piiriin.

Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi toisiolain siirtymäsäännöstä siten, että lain tietoturvaliseltä käyttöympäristöltä edellytettäviä vaatimuksia sovellettaisiin vasta 1. päivästä toukokuuta 2022. Esitys mahdollistaa sen, että useampi toimija saa oman käyttöympäristönsä auditoiduksi. Ennen mainittua ajankohtaa tietoja voitaisiin kuitenkin luovuttaa luvansaajan käsiteltäväksi lain nojalla, vaikka tietolupahakemuksessa ei osoitettaisi laissa tarkoitettua tietoturvalista käyttöympäristöä tietojen käsittelylle. Tietojen luovuttaminen edellyttäisi tällöin määrääjäksi annettua tietolupaa, joka olisi voimassa enintään 30. päivään huhtikuuta 2022. Lisäksi siirtymäsäännöstä esitetään muutettavaksi siten, että lain merkittäviin kliinisiin löydöksiin perustuvia oikeuksia, velvoitteita ja toimenpiteitä sovellettaisiin 1. päivästä tammikuuta 2024.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset esittelystä. — Edustaja Laiho.

16.19 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain 60 §:n muuttamisesta ehdotetaan lain voimaantulon siirtämistä eteenpäin. Eli se siirtyisi kahdella vuodella vuoteen 2024.

Tämä toisiolaki eli laki sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä mahdollistaa laajamittaisen rekisterien yhdistämisen sekä yhdenmukaistaa käytäntöjä Suomessa. Se tarjoaa keskitetyn viranomaiskäsitteilyn ja pyrkii lyhentämään lupakäsittelyaikoja. Se huomioi yksilöiden tietosuojan erityisen riskialttiissa tilanteissa, kuten suurten tietomäärien ja monien arkaluonteisia tietoja sisältävien rekisterien yhdistämisessä. Toisiolaki on erittäin tarpeellinen kentällä, kun tehdään kliinisiä tutkimuksia. Tätä lakia ja sen päivitystä on odotettu pitkään, ja sen takia tietenkin sen viivästyminen on hankalaa käytännön kannalta.

No, toisio-laissa on paljon myöskin ongelmia, mitkä pitäisi päivittää, ja sen takia lääketieteelliset toimijat, tutkijat ja yliopistosairaalat ovatkin lähestyneet kansanedustajia kirjelmällä, jossa he toivovat toisiolain päivitystä. Sitä itse asiassa tässä nyt kysynkin, kun ministeri on paikalla, mikä sen tilanne on.

Eli joitakin ongelmakohtia on nostettu esille, ja ensimmäinen on potilassuostumuksen puuttuminen. Eurooppalaisessa ja kansainvälisessä rekisteriyhteistyössä henkilötietojen yhdistäminen monesta maasta perustuu potilassuostumukseen. Koska Suomessa ei pyydetä potilassuostumusta vaan toiminta perustuu ajallisesti ja käyttötarkoitukseltaan rajattuun viranomaislupa-an, Suomen käytäntö eroaa muista maista. Näin ollen meiltä puuttuu kansainväliseen ja eurooppalaiseen rekisteritutkimukseen tarvittava henkilötietojen käsittelyn oikeusperusta, ja tämä hankaloittaa monia kansainvälisiä tutkimuksia, joissa ne kriteerit ovat tarkat, millä toimitaan.

Toinen on se, että tietoluvalla on ajallinen ja käyttötarkoituksen rajallisuus. Suomessa rekisteritutkimuksen henkilötietojen käyttö perustuu kansallisen tietolupaviranomaisen Findatan myöntämään viranomaispäätökseen eli tietolupa-an, ja tämä lupa on aina ajallisesti ja käyttötarkoitukseltaan rajattu sisältäen tiedon hyödyntämissuunnitelman. Ongelma on se, että viranomaislupa on ajallisesti rajallinen, kun taas suuri osa ylikansallisista potilasrekistereistä on tarkoitettu pysyviksi ja käyttötarkoitus on määritelty laueammin niin, että

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

sitä tutkimustietoa voidaan hyödyntää tutkimushankkeissa, myöskin sellaisissa, jotka seuraavat jostain tutkimuslöydöksestä, niin että niitä voidaan edelleenkin jatkotyöstää.

Toisiolaki estää myös edistyneimpien lääkinnällisten laitteiden käytön. Tukihoitoihin kuuluvat esimerkiksi munuaisten ja maksan vajaatoiminnassa käytettävät lääkinnälliset laitteet, ja näiden kehittämis- ja innovaatiotoiminta vaatii kansainvälistä yhteistyötä. Nyt laitevalmistajien eurooppalaisen tietosuojasetuksen vaatimukset läpäissyttä, potilassuostumukseen perustuvaa kehittämis- ja innovaatiotoimintaa ei voida tehdä vapaaehtoisilla suomalaisilla potilailla. Suomalaisille potilaille tärkeä tukihoitojen kehitystyö älykkäämmiksi ja turvallisemmiksi näin ollen estyy, ja laitteesta kertyvän anonyymien datan hyödyntäminen voi olla olennainen osa laitteen ja siihen liittyvien palveluiden kokonaisuutta.

Nyt laitetta ei voida toisiolain vuoksi käyttää Suomessa, vaikka se muualla Euroopassa on mahdollista. Tämä on potilaalle ja terveydenhuollolle vahingollista ja vastoin toisiolain tavoitteita. Sosiaali- ja terveysalan tietosuojaviranomaisille olisi annettava oikeus luvittaa tietosuojaltaan riittävä, potilasta ja terveydenhuoltoa hyödyttävä lääkinnällisten laitteiden kehittämis- ja innovaatiotoiminta ja mahdollistaa potilassuostumukseen perustuva henkilötiedonsiirto sekä Findatan ulkopuolinen anonymisointipalvelu Euroopassa. Tämä takaa potilaiden yhdenvertaisen kohtelun.

Sitten tämä toisiolaki aiheuttaa tasavertaisuusongelman myöskin harvinaissairauksien osalta. Väestöstä noin 6 prosentin sairaudet kuuluvat harvinaissairauksiin, joiden hoidon kulut ovat noin 18 prosenttia erikoissairaanhoidon kuluista eli tosi iso osa siitä koko budjetista, 1,2 miljardia euroa vuodessa. 80—90 prosenttia näistä harvinaissairauksista on perinnöllisiä, ja suomalaisväestön geneettisen rakenteen ja keskittymisen takia niitä on rikastunut Suomeen. Vain noin 10 prosentille harvinaispotilaista on toistaiseksi tarjota tehokasta kohdennettua hoitoa. Eli kyse on merkittävästä potilasryhmästä, joka on epätasa-arvoisessa asemassa. Vaikka he ovat pieni ryhmä, niin kustannukset ovat kuitenkin suuret.

Rekisteriongelman lisäksi ongelmana ovat Findatan maksut. Pienten potilasmäärien sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimus- sekä innovaatiotoiminta estyy, koska maksut ylittävät tutkijoiden rahoituksen tai toisiolaki ei anna Findatallekaan mahdollisuutta harkinnanvaraiseen luvittamiseen. Tämä luo vakavan tasavertaisuusongelman, koska vain suuria potilasryhmiä voidaan tutkia. Kun nämä ovat harvinaissairauksia, niin ne potilasryhmät ovat pieniä, ja sen takia voi olla, että niitä ei sitten lähdetä tutkimaan, koska ne kustannukset muodostuvat kohtuullisen suuriksi. Myöskin opinnäytetyötä tekeville opiskelijoille, väitöskirjaa tekeville opiskelijoille nämä maksut voivat nousta esteeksi ja vaikeuttaa myöskin tutkijan koulutusta.

Tämä aika näyttää loppuvan. Minä otan uuden puheenvuoron. Tästä jäi muutama ongelma-kohta vielä käymättä läpi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Selvä. — Ja edustaja Kauma.

16.26 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Toisiolain tarkoituksena on mahdollistaa sosiaali- ja terveystietojen tietoturvallinen käyttö. Lääketieteellinen rekisteritutkimus Suomessa perustuu vuonna 2019 säädettyyn toisiolakiin. Nykymuodossaan laki on ristiriidassa muiden maiden käytäntöjen kanssa. Se vaarantaa tutkimusyhteistyön ja heikentää hoitotuloksia esimerkiksi tehohoidon ja elinsiirtojen osalta. Tämän vuoksi muun muassa Suomen yliopistosairaalat ovat vedonneet meihin kansanedustajiin, että eduskunta korjaisi toisiolakia pikaisesti. Laki sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä mahdollistaa uraauur-

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

tavasti laajamittaisen rekisterien yhdistämisen huomioiden samalla yksilöiden tietosuojan. Lailla on omat ansionsa, mutta sen lähtökohtana on, että lupa annetaan määrääjäksi määrättyyn käyttötarkoitukseen. Tämä on ristiriidassa kansallisten ja kansainvälisten rekistereiden toimintaperiaatteen kanssa.

Arvoisa puhemies! Nämä rekisterit ovat luonteeltaan pysyviä, ja niistä voidaan hake-
muksesta antaa tietoja edelleen esimerkiksi tutkimushankkeisiin. Eurooppalaisessa ja kansainvälisessä rekisteriyhteistyössä henkilötiedon yhdistäminen monesta maasta perustuu potilassuostumukseen. Koska Suomessa ei pyydetä potilassuostumusta vaan toiminta perustuu ajallisesti ja käyttötarkoitukseltaan rajattuun viranomaislupa-
an, Suomen käytäntö eroaa muista maista. Meiltä puuttuu kansainväliseen ja eurooppalaiseen rekisteritutkimukseen tarvittava henkilötietojen käsittelyn oikeusperusta, mistä syystä toisiolakia on muutettava kiireellisesti.

Arvoisa puhemies! Toisiolain soveltaminen tällaisenaan vaarantaa yhteistyön kansainvälisessä rekisteritutkimuksessa ja sen myötä muun muassa harvinaissairauksien tutkimuksen Suomessa. Tämä luo hyvin epätasa-arvoisen tilanteen näiden sairauksien hoitomahdollisuuksissa muihin sairauksiin verrattuna. Riskinä on, että Suomi jää harvinaissairauksien osalta eurooppalaisten harvinaissairauksien osaamisverkostojen ja tutkimusyhteisöjen ulkopuolelle. Mikäli muutosta toisiolakiin ei saada aikaiseksi, voi syntyä tilanne, joka lamauttaa näiden sairauksien hoidon kehittämisen. Harvinaissairauksiin kuuluu noin 6 prosenttia väestöstä, ja näiden sairauksien hoidon kulut ovat erikoissairaanhoidon kuluista noin 18 prosenttia eli 1,2 miljardia euroa vuodessa. Uhkana on myös, että sellaisten sairauksien hoito, joiden osalta kuulumme maailman parhaimmistoon, ei enää kehity tai alkaa jopa taantua. Näihin kuuluvat muun muassa kantasoluhoidot, harvinaisten syöpien hoito, elinsiirrot, lasten syöpien hoito ja lasten sydänvikojen hoito.

Arvoisa puhemies! Kaikki Suomen yliopistosairaalat ovat allekirjoittaneet eduskunnalle vetoomuksen toisiolain muuttamiseksi, ja sen vuoksi onkin tarpeellista yhteensovittaa kansallinen toisiolaki sekä eurooppalaiset käytänteet näiden arkaluontoisten terveystietojen käsittelyssä. Niinpä lainsäätäjänä meidän tulisi kiireellisesti selvittää tämän asiakokonaisuuden kaikki ulottuvuudet oikeudellisesti ja valmistella tarvittavat säädösmuutokset, joita tässäkin nyt ollaan käsittelemässä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Laiho.

16.30 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Nostan vielä tässä toisiolakiin liittyviä ongelmakohtia, kun jäi tuossa edellisessä puheenvuorossa kesken. Yhtenä ongelma-
kohtana on se, että toisiolaki ei huomioi tilanteita, jotka sisältävät sekä ensiö- että toisiokäyttöä tiedosta. Ne ovat hankalia termejä, mutta se tarkoittaa sitä, että Findata ei voi antaa siihen lupaa, ja nykylainsäädäntö ei määrittele, mikä taho luvan voi antaa. Näin ollen esimerkiksi teho-
hoito- ja kantasolusiirtorekistereissä ja niiden toiminnasta tuotetuissa julkaisuissa yhdistyvät sekä ensiö- että toisiokäyttö, ja rekisteritietoja voidaan käyttää myös osana potilaan hoitoa, ja tämä on merkittävästi parantanut suomalaisten saamaa pahanlaatuisten sairauksien hoitoa ja tehohoidon laatua. Toiminta on mahdollistanut lakisääteiset vertailuanalyytit osana johtamista ja terveydenhuollon kansainväliseen vertailutietoon perustuvan laaduntarkkailun.

Miksi toisiolakia pitäisi sitten kiirehtiä? Nykylainsäädännön ja -ohjeistuksen puutteet estävät osallistumasta eurooppalaisiin harvinaissairauksien osaamisverkostoihin, ja Suo-

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

men kansallinen harvinaissairaustyö perustuu nimenomaisesti ERN:n toimintaan. Sosiaali- ja terveysministeriön ja yliopistosairaanhoidopiirien noin kymmenen vuotta jatkunut harvinaissairauksien hoidon kehitystyö on johtanut kansalliseen harvinaissairauksien ohjelmaan ja yliopistosairaanhoidopiirien harvinaissairauksien yksiköiden sekä lähiaikoina THL:n harvinaissairauksien kansallisen koordinoivan keskuksen perustamiseen.

Kuten täällä aikaisemmin edustaja Kauman puheenvuorossa nousi esille, toisiolailla on merkittävä yhteys myöskin kliinisiin lääketutkimuksiin, jotka liittyvät syövän kehittämiseen ja hoitoon, ja oleellista on, että me saadaan tänne mahdollisimman varhaisessa vaiheessa uusia lääkkeitä, liittyvät ne sitten harvinaissairauksiin tai syöpähoitoihin. Usein nämä hoidot ovat kalliita. Ja ennen kuin ne normaaliereittia tulisivat Suomen markkinoille, se kestää monta vuotta, niin että näitten kliinisten lääketutkimusten merkitys on aivan oleellinen myöskin sen suhteen, kuinka nopeasti myöskin lääkkeitä saadaan Suomeen.

Eli tämä vetoamus toisiolain päivittämisen tarpeesta on ollut toistuva. Varmasti kaikki kansanedustajat ovat saaneet siitä yhteydenottoja. Ja sitten on noussut myöskin tarve: Toisiolain ja muiden kliiniseen lääketutkimukseen liittyvien lakien viidakko on aikamoinen viidakko, josta tutkijan pitäisi sitten osata ymmärtää, miten sitä lakia ja erilaisia lakikokonaisuuksia tulkitaan, ja se on hyvin vaikea hahmottaa. Sen takia olisi tärkeätä, että saataisiin lääketutkimuksiin liittyvät lait yhden sateenvarjon alle kokonaisuudeksi, ja siihen on myöskin sosiaali- ja terveysvaliokunta kiinnittänyt huomiota, kun meillä oli rekisteritietojen sähköinen käsittely käsittelyssä. Niissä kuulemisissa nousi esille vahvasti tämä hajanainen lakikenttä ja se, että siellä ei tiedetä, miten niitä lakeja välttämättä tulkitaan. Ja se, mikä oli myöskin huolestuttavaa, oli se, että ministeriössäkään ei aina tiedetty, miten niitä lakeja pitäisi tulkita, ja sen takia olisi tarve kiirehtiä tutkimukseen liittyvän lakikokonaisuuden, kokonaislakipaketin, aikaansaamista. Ja kysyisinkin täällä, kun ministeri Kiuru on paikalla: onko tarkoitus tätä asiaa edistää?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kärnä.

16.35 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä on käytetty hyviä puheenvuoroja. Tietysti meillä kaikilla on varmasti muistissa nämä tietomurrot, missä ihmisten henkilökohtaisia sosiaali- ja terveystietoja on päätynyt väärin käsiin. Mikäli näin tapahtuu, niin se on aina todella pitkä ja traumaattinen kokemus sille henkilölle, jonka tiedot pääsevät vuotamaan.

On tärkeää, että meillä on lainsäädäntö ajan tasalla siitä, mikä on tietoturvallinen käytöympäristö ja mitä vaatimuksia siltä edellytetään. Nostan tässä vain nopeasti vielä esille, että kun asiaa tuolla valiokunnassakin käsittelette, niin toivon, että siellä pohditaan laajalaisesti — koska tekniikka kehittyä niin valtavaa vauhtia ja menee eteenpäin — millä tavalla varmistetaan, että meidän lainsäädäntömme pysyy aina mukana.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kauma.

16.36 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Pidän erittäin hyvänä, että edustaja Kärnä nosti esiin tämän tapauksen. Puhuitte varmaankin Vastaamo-keissistä, joka oli tuossa taannoin esillä. Siinähan hyvin arkaluontoisia tietoja ihmisten terapiakäynneistä ja heidän muistakin terveystiedoistaan valui väärin käsiin.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Tietenkin, kun lukee tätä toisiolakia, se voi todella vaikuttaa hyvinkin paperinmakuiselta ja tekniseltä, mutta viime kädessä kysymys on ihmisten terveydestä ja heidän hyvin henkilökohtaisista asioistaan. Itse mietin lähinnä sitä, että jos ja kun tämä sote-uudistus nyt sitten lähtee liikkeelle, niin varmasti siihenkin ja näihin kaikkiin ict-hankkeisiin, mitä tähän liittyy, liittyy myöskin hyvin pitkälti ihmisten henkilötietojen käsittelyn arkaluonteisuus, niiden suojaaminen, käyttö toissijaisissa tarkoituksissa, tilastointi ja niin edelleen. Varmasti tässäkin yhteydessä on erittäin merkityksellistä, että tätä lakia muutetaan ja saadaan se sellaiselle tolalle, että ihmiset myöskin uskaltavat antaa terveystietonsa erilaisen tilastoinnin käyttöön ja jättää niitä sinne rekistereihin.

Tällaiset Vastaamon kaltaiset murrot aina heikentävät ihmisten luottamusta järjestelmiin. Vaikka jonkun asian sanotaan olevan luottamuksellista ja sanotaan, että siitä ei kenellekään muulle mene tietoa, niin sitten kun käy näin, se aina murentaa ihmisten luottamusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laiho.

16.38 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Täällä on nostettu tietosuoja esille, ja se on tärkeää huomioida kaikissa lääketutkimuksissa. Itse ottaisin esille vielä sote-uudistuksen ja siihen liittyen lääketutkimuksen — kuin myöskin harvinaissairauksien hoidon ja erityisryhmien hoidon. Tässä sote-uudistuksessaan yliopistosairaaloille ei ole laitettu asemaa tai rahoitusta, ja ne ovat ne paikat, missä tieteellistä tutkimusta tehdään yhdessä yliopistojen kanssa. Ne vastaavat myöskin harvinaissairauksien hoidoista, kalliista hoidoista ja niiden kehittämisestä, ja nyt lähtökohtaisesti oletetaan tässä sote-uudistuksessa, että ne alueet, joilla yliopistosairaala sijaitsee, yllättäen rahoittavat kaikki yliopistosairaalan kulut, jotka ymmärrettävästi ovat kuitenkin merkittävästi suuremmat kuin keskussairaalan liittyen kapeisiin sektoreihin mutta myöskin valmiuteen, kriisitilanteisiin varautumiseen.

Esimerkiksi HUSiin on keskitetty lasten vaativa sydänkirurgia, sydänleikkaukset ja joi-takin muitakin, esimerkiksi elinsiirtoleikkaukset. Olisi oikeus ja kohtuus sekä potilaita että myöskin näitä alueita kohtaan, että siellä olisi varattu myöskin rahoitusta näille. Kysyisin-kin tässä samalla, kun tämä nyt liittyy kuitenkin myöskin tutkimustyön edellytyksiin ja toisiolain käyttöön: millä tavalla ministeriössä on nyt ajateltu tämä tutkimusrahoitus ja yliopistosairaaloiden rahoitus hoitaa, että ne voivat jatkossakin tehdä tutkimustyötä ja näitä tutkimuksia, joissa toisiolakia hyväksi käytetään?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Kiuru vastaa esitettyihin kysymyksiin.

16.40 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Tässä ehdotuksessa joudumme eduskunnassa toteamaan, että toimeenpanon osalta emme ole kovin hyvin tässä valtakunnassa onnistuneet. Toisiolain ratkaisevin asia on se, onnistummeko me toimeenpanossa, ja valiokunnan käsittelyvaiheessa — olin silloin valiokunnan puheenjohtajana — epäilin, että tämä homma ei tule menemään siten kuin tässä lakiehdotuksessa läh-dettiin hakemaan. Nyt sitten tänään joudun tässä myöntämään, että on kyllä ikävä jälkikä-teen todeta, että valiokunta kävi keskustelua siitä, millä tavalla tämä toimeenpano tehdään niin, että tämä onnistuu.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Nyt tänään me olemme siis siinä tilanteessa, että fakta on se, että tietolupaviranomaista lukuun ottamatta tätä toisiolain 20 §:n edellyttämää tietoturvallista tietoympäristöä, jonne tietoineistoja voisi luovuttaa luvan saajan käsiteltäväksi, ei ole kenelläkään toimijalla. Ihan oikeasti. Nyt kysymys on, kuinka paljon me annamme lisääikaa. Jouduin itse tätä henkilökohtaisesti miettimään, kun laki on jo säädetty ja kaksi vuotta on kulunut eikä kenelläkään ole tällaista tietoympäristöä, joka olisi luvallinen. Mehän olemme hyvin suuressa kriisissä tässä, kun toisiolaki ei toimi, koska toimeenpanoa ei ole lähdetty kentällä edistämään. Siis tämä on se ongelma. Pitkin hampain olen nyt tuonut tänne esityksen, että annetaan jälleen vuosi lisääikaa. Mutta emme me voi näin tässä asiassa edetä, että terveysalan kasvun näkökulmasta me nyt todetaan, että kaksi vuotta meni jo, laitetaan vuosi tähän lisää ja todetaan, että mahtaako sitten tapahtua. Siis ennen kuin me pääsemme asia-asioihin kiinni, on täällä eduskunnan edessä todettava, että meillä ei ole tietolupaviranomaista lukuun ottamatta muilla tällaisia tietojärjestelmiä ja sellaisia tietoturvallisia käyttöympäristöjä, joissa tämä toiminta voisi edes tapahtua.

Arvoisa puhemies! On siis sanottava, että kaikki ne, mistä edustaja Laiho ja Kauma ja Kärnä tässä äsken puhuivat, ovat erittäin hyviä toiveita siitä, miten tätä toisiolakia voisi kehittää eteenpäin — mutta kun me ei olla vielä edes toimeenpanossa onnistuttu, puhumattaakaan siitä, että tätä lakia aktiivisesti käytettäisiin. Nyt me annamme siis uuden ehdon, että eduskunnan näkökulmasta tämä tietojen luovuttaminen määräajaksi annetulla tietoluvalla olisi mahdollista 30. päivään huhtikuuta 2022 saakka, mutta koska tämä on väliaikaisratkaisu, niin nämä toimeenpano-ongelmat on ratkaistava nyt aivan ensin. Sen jälkeen meidän on pystyttävä myöskin katsomaan, millä tavalla tässä nykyisessä toimintaympäristössä me otamme huomioon nimenomaan tämän vetoomuksen ja alan laajemminkin esittämät huolet. Tämän toimeenpanon puutteiden korjaamisesta me olemme käynnistäneet jo selvityksen, esiselvityksen, samassa aikataulussa, jossa meidän täytyy pystyä myöskin katsomaan, mitä tässä tehtäisiin seuraavaksi.

Toisiolakia on uudistettava, se on aivan fakta, mutta monet näistä ongelmista, joista täällä puhuttiin, eivät johdu tästä toisiolaista itsestään. Minä en mene nyt tässä kokouksessa tarkemmin yksityiskohtiin. Me voimme käydä tätä keskustelua, mutta monet näistä ongelmista esimerkiksi harvinaissairauksien osalta eivät johdu itse tästä toisiolaista. Sen takia meidän pitäisi myös katsoa koko tässä lakikentässä, mitä me tehdään missäkin. Eduskunnassahan on nyt valiokunnassa käsittelyssä nimenomaan tämä kliininen lääketutkimus, ja siinä suhteessa jo siellä voitaisiin korjata joitakin asioita, jotka antaisivat tälle toimintaympäristölle enemmän piuhaa. Tässä nyt joitakin esimerkkejä.

Eli nämä ongelmat eivät johdu vain tästä toisiolaista, vaan täällä on myöskin näissä muissa lainsäädännön kehikkoon liittyvissä laeissa vielä tekemistä. Mutta ennen kuin päästään edes sinne asti, on sanottava, että terveysalan kasvun näkökulmasta meidän pitäisi saada ala sitoutumaan siihen, että nämä tietoturvalliset käyttöympäristöt luotaisiin ja lähdettäisiin näihin talkoisiin mukaan, ja nyt en näe sellaista talkoohenkeä tuolla kentällä. Ymmärrän sen koronakriisin näkökulmasta, mutta jos me haluamme parantaa tuleviakin ihmisiä uusilla hoitomuodoilla, niin meidän pitäisi saada tämä koko kuvio kuntoon.

Mutta niin kuin totesin, tätä pelättiin jo silloin, [Puhemies koputtaa] kun tämä oli eduskunnassa, ja lopputulos on nyt se, että täällä joudutaan toteamaan, että näin se on. Mutta tästä on aina mahdollisuus mennä ylöspäin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Wallinheimo.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

16.45 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Jos ministeri on vielä paikalla, ja tähän tuntuu... En halunnut edes ottaa puheenvuoroa, mutta kun kuuntelin tämän vastauksen, niin tuntuu, että tässä toimeenpanossa on nyt valtavat ongelmat. Voisiko ministeri ehkä hiukan avata, mikä tässä nyt sitten on seuraavaksi se tiekartta? Eihän tämä nyt voi jatkua vuodesta toiseen näin. Onko teillä minkäänlaista käsitystä siitä, mitkä ovat nyt ne seuraavat askeleet? Tämä kuulosti aika turhautavalta, varmasti ministerinkin kannalta. Mutta mitkä ovat ne mahdolliset jatkoaskeleet, sehän tietyllä lailla tämän palapelin sitten aukaisi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laiho.

16.46 Mia Laiho kok: Kiitos, puhemies! Vähän kalskahti korvaan tämä, että kun ei ole tehty mitään, kenttä ei ole valmis tätä ottamaan. Kyllähän tietenkin lainsäätäjänkin pitää huomioida se, mitkä ovat edellytykset siellä kentällä niihin sähköisiin järjestelmiin. Siinä on myöskin varmaan eroavaisuutta eri paikoilla, millä tavalla he kykenevät sitä tekemään.

Näin, että tuossa esityksessä mainittiin, että HUS oli vastustanut tai esittänyt toisen näkökulman siitä lain lykkäämisestä. Ymmärrän sen, en ole lukenut heidän lausuntoaan, mutta ymmärrän kyllä sen heidän näkökulmansa siinä, että jos tärkeän lakiesityksen toimeenpano pitkittyy sen takia, etteivät ole joka paikassa ne sähköiset järjestelmät valmiina, niin se on sen tutkimuksen ja myöskin potilaiden parhaan mahdollisen hoidon kannalta harmillista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ministeri Kiuru.

16.48 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta näissä kahdessa viimeisimmässä puheenvuorossa hyvin analyttisesti arvioitiin tätä tilannetta, ja kyllä itsekin jouduin miettimään, miten me saisimme nyt kentän innostumaan tästä. Kyllä siellä on todella paljon murheita, ja heillä on siellä isoja rahakeriä käytettävänä moniin asioihin.

Sen osalta, että nämä tietoympäristöt eivät ole turvallisia, me ei voida jatkaa niin, koska totta kai suomalaiset ajattelevat, että niiden tietojen pitää olla turvassa. Meillä ei ole kansakuntana mahdollisuutta siihen, että me jatkaisimme aina väliaikaisten järjestelyiden varassa. Tämä pitää tehdä tietoturvalliseksi niin, että se on osa tätä toimintaympäristöä.

Siinä mielessä, kun edustaja Wallinheimo juuri kysyi sitä, mitä tässä voitaisiin tehdä, kyllä jäin myös itse miettimään sitä samaa kysymystä. Kyllä meidän täytyy pystyä nyt lisäämään erityisesti isojen järjestäjien kykyä nähdä tämä asia niin, että Suomessa ei uusia sairauksia pystytä samalla tavalla parantamaan, jos me häviämme kilpailuetua. Ajattelen myös niin, että sieltä sen liikkeen pitää lähteä liikkeelle.

Itse epäilin jo silloin valiokunnan säätämisvaiheessa, onko järkevää, että näitä tietoja luovutetaan näin monesta rööristä. Se on yksi, mitä kannattaa arvioida, koska tähän saa sitten odottaa loputtomiin, jos ihan kaikkia odotetaan. Mutta sitäkin, voisiko luovuttaa tämän tiedon jollekin, joka sitten järjestää sen tietolupaympäristössä, joka on nykyisten puitteiden mukainen, voidaan harkita.

Kyllä tässä on monenlaisia ratkaisuvaihtoehtoja myös lainsäädännöllisesti, mutta minun on sanottava kyllä eduskunnalle, että vaikka tiedän nämä ongelmat, jotka tässä ovat, kun olen saanut itse olla silloin mukana siinä lainsäädännössä täällä, niin kyllä me olemme

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

haasteissa siinä, millä aikataululla näissä asioissa voidaan edetä. Monet näistä vetoomuksen ongelmista, jotka täälläkin on tuotu esiin, eivät johdu suoraan tästä toisiolaista. Mutta katsotaan tätä toimintaympäristöä ja tehdään tähän muutoksia. Syksy on tärkeä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle yhdistetyn patenttituomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 51/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ja ministeri Haavisto, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.50 Ulkoministeri Pekka Haavisto (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi yhdistetyn patenttituomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan sekä pöytäkirjan voimaansaattamislain.

Yhdistetty patenttituomioistuin liittyy tiiviimmässä yhteistyössä 25:n EU:n jäsenvaltion kesken sovittuun eurooppalaiseen patenttijärjestelmä uudistukseen, jonka myötä eurooppapatentille voidaan rekisteröidä yhtenäinen suoja. Eduskunta hyväksyi 8.12.2015 sopimuksen yhdistetystä patenttituomioistuimesta sekä sopimuksen voimaansaattamislain ja sopimuksen hyväksymisestä johtuvat kansalliset lakimuutokset. Suomi ratifioi yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 19.1.2016. Sopimus ei kuitenkaan ole vielä tullut kansainvälisesti voimaan.

Suomeen on myös päätetty perustaa yhdistetyn patenttituomioistuimen ensimmäisen asteen paikallisjaosto, jota koskevan lain eduskunta hyväksyi 28.10.2016. Paikallisjaoston perustaminen Suomeen mahdollistaa eurooppapatenttia koskevan riidan käsittelemisen Suomessa sekä oikeuden käymisen suomen tai ruotsin kielellä.

Yhdistetylle patenttituomioistuimelle ja sen paikallisjaostoille myönnettävistä erioikeuksista ja vapauksista määrätään yhdistetyn patenttituomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyssä pöytäkirjassa, jota käsillä oleva hallituksen esitys koskee. Pöytäkirjassa määrätty erioikeudet ja vapaudet koskevat muun muassa tuomioistuimen toimitilojen, arkistojen ja asiakirjojen loukkaamattomuutta, tuomioistuimen ja sen omaisuuden koskemattomuutta, lainkäytöllistä koskemattomuutta, verovapautuksia sekä tuomioistuimen tuomareiden, kirjaajan ja henkilöstön erioikeuksia ja vapauksia. Pöytäkirja ei ole tullut vielä kansainvälisesti voimaan.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Pöytäkirjassa myönnetyt erioikeudet ja vapaudet vastaavat pitkälti kansainvälisille järjestöille ja niiden palveluksessa olevalle henkilöstölle tavanomaisesti myönnettäviä erioikeuksia ja vapauksia. Pöytäkirjalla määrättyjä erioikeuksia ja vapauksia ei ole tarkoitettu niiden saajien henkilökohtaiseksi eduksi, vaan niiden tarkoituksena on palvella tuomioistuimen etua ja erityisesti varmistaa kaikissa olosuhteissa tuomioistuimen toimintavapaus ja erioikeuksista ja vapauksista nauttivien henkilöiden täydellinen riippumattomuus.

Arvoisa puhemies! Pöytäkirjan hyväksyminen edellyttää Suomessa eduskunnan hyväksyntää, sillä pöytäkirjan erioikeuksia ja vapauksia koskevat määräykset koskien omaisuuden, varojen, tilojen ja arkistojen loukkaamattomuutta, verovapauksia, maahantulohelpotuksia ja lainkäyttövapautuksia kuuluvat lainsäädännön alaan.

Pöytäkirjan kansallisella voimaansaattamisella ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Pöytäkirja sisältää joitakin verovapauksia tuomioistuimelle ja sen tuomareille, kirjaajalle ja henkilöstölle. Näiltä osin Suomi voi menettää vähäisessä määrin verotuloja.

Pöytäkirjan erioikeudet ja vapaudet koskisivat käytännössä kuitenkin hyvin rajattua henkilöpiiriä Suomessa. Pöytäkirja antaa sen osapuolille myös mahdollisuuden rajoittaa tuomioistuimen henkilöstölle myönnettävien verovapauksien henkilöpiiriä niin, että ne eivät koskisi Suomen kansalaisia tai henkilöä, joka välittömästi ennen palvelussuhdettaan tuomioistuimessa asui jo Suomessa. Suomen on tarkoitus olla ulottamatta näitä verovapauksia kyseisiin henkilöihin, ja asiasta otettaisiin myös nimenomainen säännös pöytäkirjan voimaansaattamislakiin. — Kiitos, puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo.

16.54 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Haavistolle asian esittelystä. Euroopan yhteispatenttijärjestelmän luominen on ollut pitkäaikainen tavoite ja intressikin Suomelle, ja siksi on hyvä, että tämän pöytäkirjan hyväksymisen myötä tämän tavoitteen saavuttamisessa ollaan taas askelta lähempänä. Tätä jo vuonna 2015 vauhtiin laitettua prosessia on erityisesti hidastanut Britannian valitettava ja kauan kestänyt eroprosessi Euroopan unionista.

Arvoisa puhemies! Oletettavaa on, että jos hanke nyt saadaan vietyä maaliin, kyse on uudistuksesta, jolla pitkästä ajasta parannetaan koko EU:n kilpailukykyä. Sitä myös tarvitaan juuri nyt, kun maailma on kiihdyttämässä uuteen kasvuun koronapysähdyksen jälkeen. Suomen perusteet kannattaa ja edistää tätä yhteispatenttijärjestelmän luomista ovat itse asiassa vain korostuneet 2010-luvun jälkipuolella ja nyt korona-aikana. Suomen elinkeinoelämän pohja on edelleen innovatiivisissa pk-yrityksissä, ja sen seurauksena Suomi on edelleen väkilukuunsa nähden yksi maailman patentti-intensiivisimmistä valtioista. Siksi kaikki keinot, joilla helpotetaan näiden yritysten toimintamahdollisuuksia EU:n sisämarkkinoilla, ovat tärkeitä.

Arvoisa puhemies! Silti myös meillä kansallisesti voitaisiin tehdä enemmän innovatiivisten yritysten ja heidän patenttisuojansa eteen. Erityisen huolissani olen ollut meidän aineettomien oikeuksien patentteja eli IPR-patentteja hyödyntävien yritysten tilanteesta. Olemme tässä nukkuneet onnemme ohi. Ikävä fakta on se, että Suomi on muita kilpailumaita korkeammalla IPR-patenttien verotuksella menettänyt 2010-luvun ajan monia niin sanotun korkean lisäarvon yrityksiä muihin maihin, ja mikä pahinta, mukana on mennyt myös muita niin sanottuja innovatiivisia yrityksiä. Siksi toivoisin tämän ja viimeistään

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

vuonna 23 aloittavan uuden hallituksen pohtivan erillisen vero-ohjelman laatimista IPR-toimijoiden pitämiseksi Suomessa. Vuonna 2012 silloinen elinkeinoministeri Jan Vapaavuori ehdotti myös meillä erillisen IPR-veroboksin käyttöönottoa ratkaisuksi tähän.

Myös yleinen IPR:ään liittyvä lainsäädäntö on meillä saatava paremmalle tolalle. Keskusteltuani muun muassa Keskuskauppakamarin IPR-asiantuntijoiden kanssa heidän viestinsä oli seuraava: ”Lainvalmistelumme on huolestuttavaa, sillä useat niin isot kuin pienetkin uudistukset ovat jääneet tekemättä. Patenttilaki on tällä hetkellä vanhentunut ja perustuslain vastainen, vaikka voimassa olevan perustuslain uudistamisesta on kulunut jo 20 vuotta. Myös vastikään uudistetun tavaramerkkilain osalta pienemmät, kuten Madridin protokollaa koskevat, uudistukset ovat toteuttamatta. IPR-asioiden hoitoon on varattu yksinkertaisesti liian vähän työvoimaa.”

Arvoisa puhemies! Toivon, että näihin huoliin hallituksessa puututaan mahdollisimman nopeasti. Näin mahdollistetaan se, että yrityksemme voivat täysimääräisesti hyödyntää nyt luotavan eurooppalaisen yhteispatentin tarjoamat mahdollisuudet.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kauma.

16.58 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Tämä käsiteltävissä oleva patenttituomioistuintuiskysymys on erittäin tärkeä. Tietenkin, Suomen kannalta kun mietitään, me olemme pieni, avoin maa, joka on riippuvainen viennistä, ja yhä suuremmassa määrin meillä vientiyrityksetkin alkavat olla sellaisia, joissa tulot tulevat muista asioista kuin konkreettisista tuotteista. Jopa 75 prosenttia tuloista voi tulla patenteista, tekijänoikeuksista, tavaramerkeistä, muotoilun suojasta ja tämän tyyppisistä asioista, ja sen takia on todella tärkeää, että meillä myöskin lainsäädäntö pysyy tässä mukana mutta että me olemme myöskin kansainvälisesti mukana ja EU-järjestelmissä mukana sillä tavalla kuin tämä asia menee eteenpäin, ettemme jää yksin tänne pohjoiseen kolkkaan Euroopassa.

Tuossa kiinnitin huomiota ministeri Haaviston puheessa siihen, että meille olisi tulossa pieniä veromenetyksiä tästä, ja oikeastaan se saa tavallaan ajatukseni myöskin siihen, että kun näistä asioista on EU-pöydissä sovittu, niin minkälaisia kysymyksiä siellä eri maiden taholta on noussut esiin. Itse ainakin mietin sitä, että varmasti monissa EU-maiden yrityksissä, joille aineettomat oikeudet ja IPR-oikeudet ovat tärkeitä, kilpailukykyä haetaan esimerkiksi Kiinaa — monia muitakin suuria kansallisuuksia, mutta erityisesti kiinalaisia yrityksiä — kohtaan, joka on paikka paikoin hyvinkin aggressiivista politiikkaa harjoittanut kaupan laajenemisen alalla ja yrittää saada tietysti jalansijaa myöskin EU-maista. Siinä mielessä kiinnostaisi tietää se, minkälaisia ovat nämä EU-maiden keskinäiset kysymykset, joissa ehkä ollaan oltu vähän erimielisiä, ja toisaalta se, miten nähdään tämä suhde muun muassa juuri Kiinaan ja joihinkin muihin nouseviin talouksiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ennen kuin ministeri vastaa, otetaan vielä edustaja Wallinheimo, jos vaikka tulisi lisää kysyttävää.

17.00 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Mielelläni teen lisäkysymyksiä.

Ongelma on aito. Suomalaisia patenteja tällä hetkellä siirtyy enenevässä määrin muualle Eurooppaan. Kysymyksessä on nimenomaan verokohtelu, ja Suomessa 24 prosentin alv patenteissa on suhteettoman kova. Tiedän, että ministeri Haavisto ei ole nyt veroministeri, mutta varmasti tiedätte sen, että tälläkin hetkellä meillä on Euroopassa aggressiivisesti toi-

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

mivia maita, jotka nimenomaan haluavat sinne patentteja ja haluavat sinne osaamiskeskittymiä patenttien ympärille. Muun muassa Hollanti ja Puola ovat tällaisia esimerkkejä maista, jotka harjoittavat tällä hetkellä aggressiivista verosuunnittelua nimenomaan patenttien kohdalla. Ja haluaisin kysyä ministeriltä: onko hallituksen piirissä yhtään käyty läpi tätä, kuinka paljon näitä patentteja tällä hetkellä lähtee muualle maailmalle Suomesta ja voiko tässä olla sitä kautta tietyllä lailla niin, että me menetämme samalla kilpailuetua näissä osaamiskeskittymissä jatkossa? Toivon, että vaikka ette ole veroministeri, niin pystyisitte jollain lailla ottamaan tähän kantaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Haavisto, olkaa hyvä.

17.01 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnä kiitokset edustaja Wallenheimolle ja Kaumalle erinomaisista puheenvuoroista ja huomion kiinnittämisestä tärkeään asiaan.

Todella nämä immateriaalioikeudet ja se pelko, että Suomi menettää tätä keksimisosaaamista, innovaatio-osaamista, tuloja patenttien menetyksen kautta ja tietysti jopa kokonaisia innovatiivisia yrityksiä ja tätä kilpailua Euroopan sisäisesti mutta myöskin kansainvälisesti tai globaalisti, niin kuin tässä sanottiin — Kiinallakin on tässä kokonaisuudessa sormensa pelissä — ovat kyllä myöskin hallituksessa jatkuvassa keskustelussa. Miksi tämä pöytäkirja ja sen voimaan saattaminen on viivästynyt? Nyt tässähän on ollut toisaalta tämä brexit, kuten edustaja Wallinheimo totesi — tässä pöytäkirjassakin on Iso-Britannia oikein nimeltä mainittu, ja nyt sitten pöytäkirjan osapuolet ovat tehneet uuden tulkinnan tästä, miten tässä asiassa päästään eteenpäin — ja sitten tästä esityksestä voitte lukea tuon Saksan perustuslakituomioistuimen aika jyrkän kannan, joka siellä on ollut ja jonka sitten Saksan parlamentti on puolestaan kumonnut, tai se on tehnyt toisenlaisen päätöksen sen osalta. Että tässä on ollut näitä tämäntyyppisiä viiveitä matkassa.

Kun asia ei ole suoraan omalla tontillani näiden patentti- ja verotuskysymysten osalta muuten, niin en ehkä syvemmälle mene tähän aineettomien oikeuksien käsittelyyn, mutta tämä ongelma on kyllä hallituksessa tiedostettu ja tulee eteen erittäin monella sektorilla tänä päivänä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden valtiovarainministeriön hallinnonalan lakien muutoksenhakusäännösten muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 90/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle valtiovarainvaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Lähetekeskusteluun varataan tässäkin enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Mennään keskusteluun. Edustaja Meri.

Keskustelu

17.03 **Leena Meri ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ehkä tässä on sen verran myös teknisiä asioita, että tässä ei ole nyt mitään ministerin esittelypuheenvuoroa, vaikka tämä on lähetekeskustelu.

Lakivaliokunnan puheenjohtajana muutama sananen tästä.

Tässä esityksessä on paljon sellaista, että ajantasaistetaan ja selkeytetään sellaisia säädöksiä, jotka ovat jo vanhentuneita ja on ehkä kumottukin, ja osin tarpeettomia ja päällekkäisiä säädöksiä. Tässä on kuitenkin myös kolmantena ehdotuksena, että eräiden ministeriön toimialan lakien muutoksenhakusäännöksiä muutetaan siten, että sellaisista päätöksistä, joista on voinut suoraan hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta, voi jatkossa hakea muutosta hallinto-oikeudesta, kuten oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädetyssä laissa todetaan.

Ehkä ainakin valiokunnassa tulemme kiinnittämään huomiota siihen, mitä täällä todetaan — niin kuin ehkä liian usein harmikseni huomaan, että täälläkin todetaan — että esityksellä voi olla ”vähäisiä vaikutuksia” hallinto-oikeuksien työmäärään ja toisaalta korkeimman hallinto-oikeuden työmäärä voi laskea. Olemme täällä usein keskustelleet siitä, että hallinto-oikeudet ovat aika tukossa. Joskus on teknisiäkin esityksiä ja pienempiä esityksiä, ja se voi yksittäisenä esityksenä tuntua, että juu, eipä tuolla nyt varmaan hirveätä vaikutusta ole, mutta kun näitä näkee vuosien saatossa todella paljon, että ”ei ole resurssi-vaikutuksia”, niin niitten yhteisvaikutus voi olla aika mittava. Vaikka tämä on osittain tekninen, niin tässä on myös tämä periaatteellinen näkemys, että miten meidän oikeudenhoito ja oikeuslaitos jaksavat ja pystyvät tässä kasvavassa työmäärässä toimimaan, erityisesti kun otamme huomioon, että nyt myös sote-uudistus tulee tuomaan hallintotuomioistuihin ja markkinaoikeuteen uusia asiaryhmiä. Eilen keskustelimme pitkään sotesta, ja siellä oli useiden miljoonien eurojen määräraharahatarve jo pelkästään soten kasvavien asiämäärien odotusten vuoksi. Täytyy kuulla tästä valiokunnassa, mitä mieltä tuomioistuimissa ollaan tästä, että aina näissä lukee vain, että ”vähäisiä vaikutuksia”. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle valtiovarainvaliokunnan on annettava lausunto.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 253/2020 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 8/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 8/

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Mennään yleiskeskusteluun. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kontula, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.06 Anna Kontula vas (esityspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan, että mikäli on syytä epäillä työntekijän joutuneen hyväksikäytetyksi, hänelle voidaan myöntää oikeus työntekoon tai yrittäjyyteen ilman alarajoitusta tai muita rajoituksia. Vilpillisesti toimivalle työnantajalle ei annettaisi lupaa rekrytoida saatavuusharkinnan alaisia ulkomaalaisia työntekijöitä. Tavoitteena esityksellä on ulkomaalaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisy.

Valiokunta puoltaa hallituksen esitystä seuraavin huomioin:

Ensinnäkin, koska hyväksikäytön tiedetään usein jäävän piiloon, näyttökynnys on syytä pitää matalana.

Toiseksi, työnantajalle ehdotettua rekrytointikieltoa tulisi laajentaa kaikkiin työntekoon oikeuttaviin oleskelulupiin.

Kolmanneksi, muutosten toimeenpanoon on varattava riittävät resurssit, ja niistä on tiedotettava huolellisesti tietysti näille kohteena oleville ulkomaalaisille työntekijöille, työnantajille ja toimeksiantajille mutta myös viranomaisten välillä.

Lisäksi valiokunta esittää eräitä teknisiä tarkistuksia.

Arvoisa puhemies! Mietintöön sisältyy myös vastalause.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Satonen.

17.08 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Valiokunnan puheenjohtaja jo asian pitkälti esittelikin.

On ihan välttämätöntä, että Suomeen jatkossakin tulee työperäistä maahanmuuttoa, ja sen määrä tulee varmasti myös kasvamaan. En näe muuta keinoa täyttää niitä tiettyjä tehtäviä, joihin ei tahdo väkeä muuten riittävästi löytää.

Mutta samanaikaisesti on tietysti vakavaa se, että kaikilta osin järjestelmä ei ole toiminut. Sen takia on perusteita sille, että parannetaan niiden ihmisten asemaa, jotka ovat joutuneet hyväksikäytön uhreiksi tai ainakin ovat vaarassa joutua. Ja se on ihan olennainen muutos, että on mahdollisuus hakea Suomesta töitä toiselta työnantajalta tai toiselta toimialalta. Sen takia tämä ehdotus on tarkoituksenmukainen.

Arvoisa puhemies! Kaikkein parasta mielestäni ja kokoomuksen näkökulman mukaan olisi se, että Suomessa otettaisiin käyttöön tällainen hyvä työnantaja -sertifikaatti, joka tarkoittaa sitä, että niillä työnantajilla, joilla kaikki työehdot ovat todistettavasti kunnossa ja jotka niistä myös raportoivat ja suostuvat siihen, että asioita tarkasti selvitetään, olisi mahdollisuus rekrytoida sitten niin sanotusti ohi jonon työntekijöitä silloin, kun heitä tulee kolmansista maista. Se olisi mielestäni erinomainen tapa ratkaista tämä asia, koska on tietysti itsestään selvää, että suomalaisessa työelämässä pitää noudattaa suomalaisia työehtoja. Se on tärkeää sen takia, että kilpailutilanne on tasapuolinen yritysten välillä ja myöskin työntekijöiden välillä. Sen takia näihin väärinkäytöksiin pitää pystyä puuttumaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Mäkynen.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

17.10 Jukka Mäkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on antanut mietintönsä hallituksen esitykseen ulkomaalaislain muuttamiseksi. Tavoitteenahan on ehkäistä ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä ja edistää työperäisen hyväksikäytön ilmi tulemista.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä pitää mainittuja tavoitteita kannattavina mutta katsoo, että esityksen näyttökynnys väärinkäytöksen tapahtumisesta on asetettu kohtuuttoman matalalle. Esityksen mukaan työntekijän kirjallista selvitystä tai suullista kuulemistä tulee pitää riittävänä perusteena työnantajan moitittavan menettelyn takia myönnettävälle työntekijän oleskeluluvan jatkolle. Lisäksi epäselvissä tilanteissa jatko-oleskelulupa tulisi aina myöntää sitä hakevalle.

Esitys johtaa toteutuessaan helposti tilanteeseen, jossa ulkomaalaisen työntekijän kannattaa joko tarkoituksella hakeutua huonojen työehtojen pariin tai ainakin perättömästi esittää, että häntä olisi hyväksikäytetty. Mahdollista on myös, että työnantaja laiminlyö-mällä velvoituksensa aktiivisesti auttaisi ulkomaista työntekijäänsä jäämään maahan. Jatko-lupaa myönnettäessä ei selvitettäisi työvoiman saatavuutta kyseiseen tehtävään. Myös työnteko-oikeuden laajentaminen olisi hallituksen esityksen perusteella mahdollista ilman saatavuusharkintaa.

Hallituksen esityksen mukaan oleskeluluvan jatkon myöntäminen ei edellyttäisi sitä-kään, että ulkomaalaisen toimeentulo on turvattu. Huomattava on, että lakiehdotus mah-dollistaa lisäksi jatkoluvan hakijan perheenjäsenen maassa oleskelun jatkumisen ja tarvit-taessa myös uuden perheenyhdistämisen.

Tällaisten lakimuutosten seurauksena tulee olemaan sosiaalietuusmenojen kasvaminen ja maamme huoltosuhteen heikentyminen, sillä matalapalkka-aloilla työskentelevät ulko-maalaiset ja heidän perheenjäsenensä käyttävät usein julkisia palveluita enemmän ja saa-vat tulonsiirtoja enemmän kuin maksavat veroja.

Arvoisa herra puhemies! Koska ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä esiintyy aina sitä enemmän, mitä enemmän ulkomaista halpatyövoimaa on tarjolla, on halpatyövoiman maa-hanmuuton lopettaminen ainoa todellisuudessa toimiva keino torjua näiden henkilöiden hyväksikäyttöä. Perussuomalaiset ovatkin esittäneet vähimmäisansiorajan asettamista työn perässä Suomeen pyrkiville. Sen sijaan, että hallitus palkitsee ulkomaalaisia työntekijöitä hyväksikäytetyksi joutumisesta, tulisi sen puuttua hyväksikäyttöilmiön taustalla olevaan rakenteelliseen ongelmaan eli halvan ulkomaisen työvoiman jatkuvaan maahantu-loon.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön eh-käisemiseksi johtaa helposti tilanteeseen, jossa ulkomaalaisen työntekijän kannattaa joko tarkoituksella hakeutua huonojen työehtojen pariin tai ainakin perättömästi esittää, että häntä olisi hyväksikäytetty. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Mykkänen.

17.14 Kai Mykkänen kok: Arvoisa puhemies! Tässä ollaan itse asiassa aika tärkeän asian äärellä. Varmasti hyvin monia suomalaisia ovat kohahduttaneet ne aika ajoitin esiintyvät ot-sikot, että milloin nepalilaisravintolassa, milloin muussa työpaikassa todetaan selvästi hy-väksikäytettyä työvoimaa, yleensä liittyen selvään alipalkkaukseen ja jopa ihan hyvinkin törkeään riistoon sitten aina siihen asti, ettei palkkaa ole maksettu ollenkaan.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

On hyvä asia, että tähän pyritään puuttumaan. Siinä mielessä hallituksen esitys on tervetullut. Täytyy kuitenkin sanoa, että hieman ehkä ihmettelen, että tässä kokonaisuudessa puututaan minusta nyt asioihin, jotka eivät ole itse asiassa kaikista tärkeimpiä näiden itse kysymysten, jotka sanoin, hoitamiseksi. Ainakin silloin 2018—19, kun itse sisäministerinä tätä asiaa jouduin hoitamaan yhdessä silloisen työministerin kanssa, aika selvä viesti oli aluehallintovirastojen tarkastajilta ja poliisilta, että se pääongelma on se, että nämä työntekijät itse, riippumatta jopa tämäntyyppisistä muutoksista, jotka nyt ovat käsillä, eivät ole kykeneviä tai halukkaita. Heidän esteensä puuttua tähän tilanteeseen voi juontua ihan sieltä kotimaassa olevista suhteista työnantajaan eikä pelkästään siitä, onko täällä nyt oleskelulupatilanne mikä. Keskeiseksi keinoksi nostettiin silloin se, että pitäisi luoda mahdollisuus aluehallintoviraston tarkastajille määrätä suoraan hallintoseuraamuksia työnantajille tilanteissa, joissa viranomaiselle on selvää, että tässä toimitaan törkeällä tavalla väärin, ja tälle tulisi luoda lainsäädäntöperusta, eli aluehallintoviraston tarkastajalla olisi oikeus antaa suoraan hallintoseuraamuksia yrittäjille.

Alipalkkauksen kriminalisointi on tietysti laaja ja vaikea kysymys suomalaisen työehtosopimusjärjestelmään suhteutettuna, mutta kyllä minusta on selvä akilleenkantapää suomalaisessa työmarkkinajärjestelmässä se, että kun meillä ei ole lakisääteistä minimipalkkaa vaan TESeihin sidotut yleissitovuudet, niin itse asiassa sitten tällaisissa tilanteissa ei pystytty puuttumaan viranomaisten toimesta. Sen takia olisi järkevää, että selvästä alipalkkauksesta olisi mahdollisuus nostaa yleinen syyte, siis niin, että uhri ei joudu itse nostamaan syytettä, koska hän voi pelätä kostotoimia, vaan viranomainen puuttuu siihen tällaisessa tilanteessa, että se on kaikille selvää.

Näitä toivottavasti hallitus voisi jatkotyössä ottaa onkeensa.

Sitten mitä tulee itse tähän hallituksen esitykseen, niin minusta on hyvä esitys, että tätä saatavuusharkintaa tältä osin raotetaan, eli jos on tällainen hyväksikäytön uhri, niin pystyy hakeutumaan toiselle työnantajalle. On selvää, että se on ollut yksi este uhrien uskallukselle puuttua omaan tilanteeseensa, että he ovat vankina siinä tietyssä työpaikassa, kun saatavuusharkinta voi estää aika kapeastikin muiden töiden hakemisen paikkakunnalla. Sanoisin myös, että nämä tilanteet kuvaavat myöskin saatavuusharkinnan ontoutta: vaikka on haettu laillinen työlupa saatavuusharkinnan kauttakkin sellaisella alalla, jolla saatavuusharkintamenettely on olemassa, niin näitä hyväksikäyttötapauksia jatkuvasti tulee esiin. Siinä tsekataan papereita, eli että onko työehtosopimuksen mukainen palkka ja ovatko työnantajan taustat paperilla kunnossa, mutta ei se kerro siitä, maksetaanko sitä työ sopimuksen mukaista palkkaa koskaan oikeasti sellaiselle tilille, johon työntekijällä on ainoa käyttöoikeus.

Olisin varovainen tässä, että samalla perusteella tälle hyväksikäytetylle tulisi oikeus saada uusi määräaikainen oleskelulupa uuden työn hakemista tai yrittämistä varten, jos hän on ikään kuin tämmöisessä työsuhteessa ja se joudutaan sitten päättämään tai hän joutuu sen päättämään, koska tässä toki on olemassa se riski, mihin perussuomalaiset ovat vastalauseessaan viitanneet, että voi tulla niinkin epätoivoisia tilanteita, että tietoisesti tullaan hyväksikäytettyyn työsuhteeseen, jotta voidaan sitten saada oleskelulupa muulla perusteella työnhakua tai yrittämistä varten, vaikka käytännössä työllistymistä Suomeen ei todennäköisesti tapahdu. Minusta sen aina pitäisi perustua siihen työhön ja työn pitää olla olemassa, jotta voidaan sitten oleskelulupa myöntää.

Siitä, että puututaan työnantajan mahdollisuuksiin rekrytoida oleskeluluvan saava työntekijä, jos on syytä olettaa, että työnantaja syyllistyy tällaisiin: Tässä joudutaan teke-

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

mään myös aika paljon oletuksia siitä työnantajasta, mutta hyvä, jos se pystytään oikeasuhteisesti määrittämään, niin että voidaan erottaa ikään kuin jyviä akanoista. Ja niin kuin täällä edustaja Satonen sanoi, tämä akkreditointimenettely tietysti olisi hyvä tapa, jolla vielä vahvemmin erotettaisiin oikein toimivat työnantajat — ja he saisivat nopeasti työvoimaa — ja sitten nämä muut. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ja edustaja Kontula.

17.20 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Olen seurannut tätä ulkomaalaisen työvoiman asemaa ja säätel-ympäristöä jo kauan ennen kansanedustajaksi tuloani tutkijan ominaisuudessa ja olen iloinen tästä esityksestä sen takia, että minusta se on mainio esimerkki kauan odotetusta paradigman muuttumisesta ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön vastaisessa työssä. Vaikka askel on kovin pikkuruinen, niin se askel kuitenkin kertoo siitä, että ollaan menossa oikeaan suuntaan.

Mikä tässä on keskeistä? Keskeistä on ymmärrys siitä, että ilman työntekijöiden itsensä emansipoimista mikään valvonta ja kontrolli, mikään rajojen sulkeminen, mikään työsuojeluvaltuutettujen lisääminen, ei tule riittämään, koska ainoa keino saada tehokkaasti tietoa siitä hyväksikäyttösuhteesta, mahdollisesti ihmiskauppatilanteesta, on se, että jompikumpi osapuoli siitä puhuu. Niin kauan kuin työntekijällä ei ole intressiä puhua häneen kohdistuvasta hyväksikäytöstä, ei ole mitään materiaalia tai dataa, jonka perusteella asiaan voisi viranomaisten keinoin tarttua.

Ulkomaalainen työntekijä toimii samalla logiikalla kuin kotimainenkin työntekijä. Hän pyrkii valitsemaan parhaan niistä vaihtoehtoista, joita hänelle on tarjolla. Valitettavasti meidän yhteiskunnassa aika monta kertaa se vaihtoehto, jonka Suomi pystyy tarjoamaan ulkomaalaiselle työntekijälle, on huonompi kuin minkä hyväksikäyttävä työntekijä, jopa ihmiskauppias pystyy tarjoamaan tälle henkilölle, ja sen takia viranomaisten on vaikea päästä kiinni tähän. Viranomaisia autetaan näiden ongelmien ratkaisussa, jos se avaa hyväksikäyttöä valoisamman näkymän.

Ensimmäinen askel tässä oli aikanaan, kun muutettiin saatavuusharkinnan piirissä työntekijäkohtaiset oleskeluluvat alakohtaisiksi muutama vuosi sitten, ja nyt ollaan siis otettu muitakin pieniä askelia. Matka on kuitenkin vielä pitkä.

Minä itse olen aika skeptinen tämän esityksen tehokkuuden suhteen sen takia, että tässä luodaan niin monimutkainen systeemi, että henkilökohtaisesti en usko kovin monen ulkomaalaisen hyväksikäyttötilanteeseen päätyneen työntekijän saavan riittävää informaatiota, niin että voisi tätä mekanisme käyttä oma-aloitteisesti hyväksyä. Lisäksi tästä edelleen puuttuu ymmärrys siitä, että graaveimmat tapaukset, mitä meiltä löytyy työmarkkinoilta, eivät synny missään tyhjiössä vaan ne syntyvät sellaisessa maastossa, jossa ylipäätään [Puhemies koputtaa] vähän lipsutaan perusoikeuksista, ja tähän pitäisi keskittyä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Meri.

17.23 Leena Meri ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos edustaja Mykkäselle, että kun näistä maahanmuuton ja halpatyövoiman ongelmista puhutaan, niin kuunnellaan sitä ajatusta, mitä siellä oikeasti voi pahimmillaan tapahtua. Ehkä tämän nykyisen hallituksen ideologiassa näkyy mielestäni hyvin se suhtautuminen meidän terminologiassamme haitallisen maahanmuuton lisäämiseen eli siihen, joka on julkiselle taloudelle raskasta ja myös ai-

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

heuttaa kulttuurisia yhteentörmäyksiä, jotka ovat meillä myös hyvin vieraita. Tiedämme sieltä sellaisia tapoja, mitkä eivät ole meidän yhteiskuntajärjestyksemme mukaisia.

Tässä esityksessä, minkä perussuomalaiset ovat tehneet, on minusta erittäin hyvin ja järkevästi ajateltu niin, että näissä muutosesityksissä on lähdetty siitä, että tässä ulkomaalaiselle voitaisiin myöntää harkinnan mukaan. Nythän tästä ollaan tekemässä automaatio. [Anna Kontula: Ei pidä paikkaansa!] Ja sitten käsitykseni mukaan tässä todetaan se, että jos henkilö vain ilmeisesti itse ilmoittaa, että on perusteltu aihe epäillä, niin tästä saa sitten keillon jäädä Suomeen. [Anna Kontula: Ei pidä paikkaansa!] Tämä ei tietenkään missään tapauksessa saisi olla toivottavaa.

Tämä hallituksen ideologia näkyy myös suhtautumisessa laittomasti maassa oleviin, joka minusta kyllä rapauttaa ihmisten moraalia. Se on eräänlainen moraalikatoasia. Meistä jokainen joutuu noudattamaan tuomioistuimen lainvoimaista päätöstä, ja näin meille on lapsesta asti opetettu, mutta me murennamme sitä sillä, että on tiettyjä ryhmiä, jotka hallituksen mielestä voivat sivuuttaa tuomioistuimen päätökset, ja meillä on niin sanotusti avoin kortti jäädä tänne ja ilmoittaa, että ”en minä sitä päätöstä noudata, minä jään tänne, ja minulla on täällä oikeus sosiaaliturvaan, terveydenhoitoon ja niin edespäin”. Tämä on mielestäni yksi niistä, missä ei käytetä harkintaa vaan lähdetään avaamaan entistä enemmän ongelmille sijaa.

Olen samaa mieltä kuin puheenjohtaja Kontula siitä, että mitkään valvontaresurssit eivät riitä. No, eivät varmaan riitä, kun niitä ongelmia tuodaan koko ajan lisää. Meillä pitäisi olla kymmenkertaiset valvontaresurssit. Minusta tämä ehdotus, mikä perussuomalaisilla on ollut — tähänkin ongelmaan, jonka edustaja Mykkänen myös oivallisesti huomasi — että mikäli ilmenee, että on annettu harhaanjohtavia tietoja työntekijän toimesta, niin väärin perustein myönnetty jatkolupa peruutettaisiin, olisi edes jonkinlainen sanktio sille, että on antanut harhaanjohtavia tietoja, koska nythän ei ole muuta kuin voitettava tietyllä tavalla, jos haluaa tämän asian kanssa spekuloida. Ongelma on todellinen, mutta tämä on juuri se, mitä perussuomalaiset ovat ajaneet, eli juurisyihin pitää puuttua. Eivät mitkään resurssit riitä, jos me emme puutu juurisyihin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Laiho.

17.26 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisemiseksi sekä työvoiman hyväksikäytön uhrin oikeusaseman parantamiseksi. Esityksen tavoitteena on myös edistää työperäisen hyväksikäytön ilmi tulemistä.

Ulkomaalaiselle, joka työskentelee oleskeluluvan nojalla, voitaisiin myöntää oikeus työntekoon ilman ammattialan rajoitusta tai muuta rajoitusta tai yritystoimintaa, jos on perusteltua aihetta epäillä, että hänen työnantajansa on merkittäväällä tavalla laiminlyönyt velvollisuuksiaan työnantajana tai muulla tavalla hyväksikäyttänyt häntä. Lisäksi hänellä olisi samalla perusteella oikeus saada uusi määräaikainen oleskelulupa uuden työn hakemista tai yrittämistä varten. Nämä muutokset parantaisivat ulkomaalaisen työntekijän oikeusasemaa.

On kannatettavaa, että näihin väärinkäytöksiin puututaan ja niitä yritetään saada esille mahdollisimman kattavasti. En tiedä, millä tavalla tässä esityksessä on mietitty poliisiin perustettavan ihmiskauppatyöryhmän liittämistä tähän ja millä tavalla nimenomaan näitä väärinkäytöksiä yritetään jatkossa tutkia aktiivisemmin.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Näitten ehdotettujen säännösten tarkoituksenaan on suojata työperäisen hyväksikäytön uhreja ja samalla edistää hyväksikäytön ilmituloa. Ja jatkoluvan myöntämisellä tai työnteke-oikeuden laajentamisella työnantajan moitittavan menettelyn perusteella parannetaan työntekijän mahdollisuuksia irtautua häntä hyväksikäyttäneestä työnantajasta ilman pelkoa siitä, että hän samalla menettää oleskeluoikeutensa ja joutuu poistumaan maasta. Tämä on kannatettava asia.

Itsekin kyllä kiinnitän sitten huomiota tähän asiaan, mihin perussuomalaiset omassa vastalauseessaan. He ovat kiinnittäneet huomiota hallituksen esityksen perusteluiden kirjaukseen, jonka mukaan työntekijän kirjallista selvitystä tai suullista kuulemistä tulisi pitää riittävänä perusteena työnantajan moitittavan menettelyn takia myönnettävän jatkoluvan myöntämiselle ja jonka mukaan epäselvissä tilanteissa jatkolupa tulisi aina myöntää sitä hakevalle. Kyllähän siinä harkintaa täytyy tehdä ja jonkinlaista selvitystyötä jatkon osalta. Sanottu koskee myös työnantajan moitittavan menettelyn perusteella myönnettävää todistusta työnteke-oikeuden laajentumisesta.

Eli kokonaisuudessaan askel parempaan suuntaan, niin kuin valiokunnan puheenjohtaja Kontulakin täällä toi esille, että on hyvä asia saada parannettua oleskeluluvalla olevien työntekijöiden asemaa. Mutta samalla toki pitää sitten huomioida ne reunaehdot ja huolehtia myöskin siitä, ettei tätä käytetä hyväksi niin, että tarkoituksellisesti etsitään porsaanreikiä tästä, niin että se voisi johtaa sitten tämän hyväksikäyttöön. Mutta kokonaisuudessaan kannatettava esitys.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kauma.

17.30 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Tässä laissahan nyt on kysymys siitä, että oleskeluluvalla työskentelevälle maahanmuuttajalle voidaan myöntää oikeus työntekoon ilman ammattialarajoitusta toisen työnantajan palveluksessa, jos on perusteltua aihetta epäillä, että hänen työnantajansa on laiminlyönyt velvollisuutensa, taikka on syytä epäillä hyväksikäyttöä.

Tämän lain lähtökohdat ovat erittäin hyvät, mutta on myöskin syytä todeta niitä seikkoja, mitkä on tuolla valiokunnan mietinnössä nostettu esiin.

Yksi niistä on näyttö epäilystä. Sen täytyy tietenkin olla pitävää, että tähän voidaan mennä, ja aivan kuten edustaja Meri totesi, tietyllä tavalla pitäisi huomioida myöskin sen työnantajan oikeusturvakysymykset tässä. On mahdollista myöskin sellainen, että joittenkin työnantajien maine tavallaan perusteettomasti pilataan, jos tällaista väärinkäyttöä ei olekaan tapahtunut. Tietyllä tavalla myöskin tätä sanktiopuolta olisi syytä miettiä. Toisaalta mietin myöskin tuota edustaja Satosen nostamaa ratkaisumallia, että olisi tällainen työnantajan akkreditointijärjestelmä. Se on kyllä sen arvoinen ehdotus, että sitä kannattaisi varmasti selvittää enemmänkin, millä tavalla se voitaisiin luoda niin, että se olisi riittävän toimiva, joustava ja luotettava järjestelmä.

Lisäksi tuossa mietinnössä on myöskin hiukan kritisoitu tai ainakin todettu se, että tässä luodaan nyt kokonainen uusi menettely työnteke-oikeuden saamiseksi. Se on tavallaan myöskin tietyllä tavalla laajentava esitys, millä tavalla maahanmuuttajan työnteke-oikeutta voi saada uudella tavalla, verrattuna siihen, mikä tilanne on tällä hetkellä.

Ottaisin vielä esille, että noin vuosi sitten tein ministerille kirjallisen kysymyksen sellaisesta asiasta, että maahanmuuttajan itsensä kannalta meidän lakimme on hiukan jälkijättöinen siinä suhteessa, että tällä hetkellä työluvat on rajattu ammattialakohtaisiksi. Kun

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

oleskeluluvan perusteena on se, että sillä työtulolla täytyy pystyä tulemaan toimeen, ja siellä esimerkiksi viime vuoden osalta oli bruttotulominimi 1 236 euroa, niin esimerkiksi tässä koronatilanteessa, missä me olemme olleet, joillakin henkilöillä on ollut vaikeuksia saada näitä tarvittavia tuloja, jotka edellytetään oleskeluluvan perusteena, kasaan pelkästään yhdeltä ammattialalta. Saadakseen lisätuloja on sitten täytynyt hakea toisen ammattialan tuloihin perustuvaa oleskelulupaa, [Puhemies koputtaa] jotta tähän on päästy. Periaatteessa tätä pitäisi laajentaa niin, että maahanmuuttaja, joka haluaa työskennellä, voi tarvittaessa työskennellä vaikka lehdenjakajana, siivoojana ja kerho-ohjaajana samalla työluvalla...

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kauma, tulkaa toki jatkamaan täältä pöytästä.

...ja saada sitten ne tulot täyteen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin. — Edustaja Satonen.

17.34 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Tästä on käytetty hyviä puheenvuoroja. Oikeastaan ehkä tietynlainen johtopäätös, jonka omalta osaltani haluaisin tähän sanoa, on se, että tässä asiassa on useita puolia, mutta mielestäni tässä on ehkä nyt hyvä erottaa se, mikä on pääsääntö ja mikä on sivujuonne ja mikä on sivujuonteen sivujuonne.

Lähdetään nyt ensin siitä, että kyllä ainakin oma näkemykseni on se, että suurin osa niistä työperäisistä maahanmuuttajista, jotka Suomessa ovat — omallakin paikkakunnallani heitä on paljon EU-alueen ulkopuolelta — ovat erittäin luotetuilla työnantajilla, jotka työllistävät myös kymmeniä suomalaisia. Osa heistä on oman kotikaupunkini palveluksessa. Heillä on aivan varmasti työehdot kunnossa. Eli väitän, että suurimmalla osalla heistä, jotka tulevat työperäisenä maahanmuuttajana, ovat asiat kunnossa.

Toinen asia on sitten se, että sen lisäksi meillä on tietoja, kuten on viime aikoina tullut esille näitä tapauksia, ja niitä on varmaan ollut koko ajan sellaisia, jotka ovat käyttäneet tätä järjestelmää hyväkseen. Edustaja Mykkänen mainitsi nepalilaiset ruokalot, ja vastaavia esimerkkejä on löytynyt muitakin, kiinalaiset kivimiehet ja niin pois päin. Silloin tietysti, tällaisessakin tilanteessa, uskoisin, että kyse on lähinnä siitä, että nämä henkilöt, jotka ovat tulleet näihin tehtäviin, ovat itse kuvitelleet, että heidän asiansa hoidetaan järkevällä tavalla, mutta sitten on käynytkin ilmi, että niitä ei hoideta. Siihen tilanteeseen tämä pieneltä osalta pyrkii vastaamaan.

Sitten on vielä se sivujuonteen sivujuonne eli se kolmas asia, että joku alun perinkin käyttää tätä järjestelmää väärin, että joku ikään kuin haluaa vain houkutella ihmisiä tänne eikä ole tarkoitukseen maksaa kunnolla, ja joissakin tapauksissa jopa tulija itsekin olisi tyytyväinen — mihin perussuomalaiset viittaa — siihen, että tällä keinolla pääsisi ikään kuin ujuttautumaan tänne sisään, koska jo alun perinkin tietää, ettei tämä työsuhde ole kunnollinen vaan että pääsee vain tänne tulemaan. Varmaan näitäkin on, ja tämä asia pitää huomioida. Sen takia on tärkeää, että tätä seurataan, ja se oli valiokunnankin näkökulma, että tätä asiaa seurataan. Mutta näen nyt kyllä niin, että tämä on aika lailla sivujuonne tässä asiassa eikä pääasia.

Pääasia on nimenomaan se, että me saadaan sitä työvoimaa tänne kunnollisin ehdoin, ja sitä kautta me tarvittaisiin nimenomaan tämä sertifikaattijärjestelmä, jolloin se asia olisi hyvin pitkälle hoidettu, ja sitten me tarvitaan lisää valvontaa ja resursseja sinne valvon-

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

taan, jotta me saadaan nämä väärinkäytökset hoidettua. Ja niin kuin Mykkänen sanoi, myös alipalkkauksen kriminalisoinnissa, silloin kun on selvästä tapauksesta kysymys, on järkeä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kontula.

17.37 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Käytän puheenvuoron, jossa kommentoin muutamia tässä esille nousseita väitteitä, teemoja ja ajatuksia.

Ensinnäkin tähän perussuomalaisten vastalauseessakin esille nousseeseen ajatukseen siitä, että tätä lakia käytettäisiin hyväksi väärin sillä lailla, että tällä tultaisiin maahan. No, jos henkilö tulee kolmansista maista, saatavuusharkinnan piirissä olevista maista, joita tämä lakiesitys koskee, ja hän on jo Suomessa, niin minkä ihmeen takia hän käyttäisi tämmöistä hyvin vaikeata ja hasardia välinettä, kun hänen on huomattavasti helpompi hakea turvapaikkaa ja oleskella sen turvapaikkahakemuksen turvin suurin piirtein sen saman ajan kuin minkä turvin hän pystyisi tälläkin oleskelemaan? Minä en näe tällaista riskiä millään lailla relevanttina, paitsi jos sitten sattuu olemaan sillä lailla järjestelmää huonosti tunteva henkilö, että ei osaa käyttää näitä napakampia järjestelmiä. Eli jos joku tällä lailla haluaisi toimia, niin hän voisi toimia niin jo nyt, ja silti me tiedetään, että työluvalla maahan tulleita henkilöitä, jotka olisivat hakeneet turvapaikkaa, ei juurikaan ole. Niitä on todella vähän. Pikemminkin meillä ongelma on se, että meillä on jopa ihmiskaupan uhreja, jotka mieluummin jättävät hakematta apua kuin hakevat sitä sen takia, että se vaihtoehto ei ole riittävän houkutteleva.

No, edustaja Meri esitti, että esityksen jatko-oikeudet sisältävät automaatiota ja että pitäisi olla harkintaa. No esitys sisältää sitä harkintaa. Emme ole tekemässä sellaista esitystä, että joku marssii virkamiehen puheille ja sanoo, että minua on hyväksikäytetty, antakaa oleskelulupa. Kyllä se on viranomaisarkintaan perustuva aina, ja se edellyttää kuitenkin, että siitä huolimatta, vaikka se järjestely perustuisikin työntekijän kertomukseen, sen on oltava todennäköisin syin uskottava.

No, edustaja Mykkänen esitti täällä, että koska esteet usein syntyvät kotimaassa — todellakin monesti syntyvät kotimaassa, en sanoisi ”usein” silloin, kun on kysymys työvoiman hyväksikäytöstä eikä ihmiskaupasta, mutta monesti kylläkin — niin yrittäjiin kohdistuvat hallintoseuraamukset olisivat parempi keino. Olen tästä eri mieltä. Miksi? Sen takia, että hallintoseuraamus edellyttää aina oikeusturvan toteutumista sen yrittäjän suuntaan, ja se on huomattavasti raskaamman todistustaakan takana kuin se, että pyritään vahvistamaan sitä työntekijän itsensä asemaa, jotta hän puhuisi, antaisi edes jotain evidenssiä niille hyväksikäyttöepäilyille. Eli tällaiset hallintoseuraamukset ja muut sanktiot saattavat toimia prosessin myöhäisimmässä vaiheessa, mutta se avain siihen, että ylipäätään päästään yhtään mihinkään käsiksi, on se, että joku puhuu. Ja niin kauan kuin me ei pystytä emancipoimaan työntekijöitä niin, että he samalla lailla kuin suomalaiset työntekijät luottavat järjestelmän riittävästi, heillä on riittävät turvamekanismit, että heidän kannattaa puhua viranomaisille, niin kauan mistään sanktiosysteemeistä ei ole meille yhtään mitään hyötyä.

Mitä tulee alipalkkauksen kriminalisointiin, olen siinä samaa mieltä, että toivottavasti se saadaan pian.

Sitten yleisemmin tiettyihin tässä keskustelussa esitettyihin oletuksiin.

Minun mielestäni on lapsellista olettaa, kun puhe on elävistä ihmisistä, että voidaan saada kaikki hyödyt, puristaa ihmisistä irti antamatta itse mitään, että voidaan lähteä siitä oletuksesta, että olisi jossain joku sellainen järjestelmä, jolla me voidaan tuoda tänne vain su-

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

pertuottavia ulkomaalaisia työntekijäyksilöitä, jotka antavat ja antavat ja antavat tälle yhteiskunnalle ottamatta mitään. Sellaista maailmaa ei ole olemassa.

Ei ole myöskään olemassa sellaista perussuomalaisten esittämää maailmaa, jossa me voitaisiin jotenkin estää pienempipalkkaisten ihmisten maahantulo jollakin kiellolla taikka menetelmällä ja sitten meillä vain ei olisi ulkomaalaisia, ulkomaalaista työvoimaa alle kolmen tonnin palkoilla täällä töissä. EU-oloissa semmoinen on täysin epärealistista, koska meille pääsee kuitenkin useasta huomattavasti matalamman tulotason maasta koko ajan ilman mitään saatavuusharkintoja tai muita systeemejä ihan kuinka paljon ihmisiä vain sieltä on tulossa, jos vain se reitti on työntekijöiden näkökulmasta houkutteleva. Mutta mitä tulee kolmansiin maihin, niin tällaisen ratkaisun yrittäminen itsessään kasvattaisi merkittävästi pimeää työtä kaikkine lieveilmiöineen ja johtaisi niin vahvasti ojasta allikkoon, että kenenkään kumisaappaat eivät riittäisi hörppäämättä vettä.

On selvää, että aina kun luodaan joku systeemi, niin joku käyttää järjestelmää hyväksi, ihan aina, mutta minusta on hyvin epäilyttävää, että tälle seikalle annetaan painoa ihmisten kansalaisuuden tai sosioekonomisen aseman perusteella eri tavoin. Huomauttaisin, että kun tässä salissa tehdään uudistusta vaikkapa kotitalousvähennyksestä, niin ei silloin jokainen puheenvuoro käsittele sitä, kuinka tämä kohderyhmä nyt todennäköisesti saattaa jollakin lailla käyttää tätä järjestelmää hyväkseen. Miksi ei? Sen takia, että sen kohderyhmä on varakkaat suomalaiset kansalaiset, joihinkin tämä sali suhtautuu aivan eri tavalla kuin rutiköyhiin ulkomaalaisiin työntekijöihin, jotka pyrkivät valitsemaan niistä heidän käytössään olevista huomattavasti vähäisemmistä vaihtoehdoista ne parhaat.

Nämä ennakkoluulot ovat aina kanssamme, mutta minusta on tärkeää, että ne myös sanotaan auki ja tunnistetaan, koska ne määrittävät sitä, mitenkä me suhtaudutaan erilaisiin lain säädösprosesseihin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Seuraavaksi edustaja Mykkänen.

17.44 Kai Mykkänen kok: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Kontulalle seikkaperäisestä puheenvuorosta ja myös vastauksista useiden kommentteihin täällä. Hyvä näin. Ehkä sen verran sanon itse tähän, mitä toitte, edustaja Kontula, esille: Uhri on aina asemassa, jossa pitää saada hänet puhumaan, jotta voidaan toimia mihinkään suuntaan. Mutta en ole tätä hallintoseuraamusten tarvetta itse keksinyt, vaan nimenomaan aluehallintoviraston ja poliisin keskusteluissa silloin kolmisen vuotta sitten tuli keskeisenä keinona esiin, että on myös sellaisia tilanteita, joissa eri syistä se, että uhri itse lähtisi toimimaan ja irtautumaan tilanteesta, ei ole realistista mutta viranomaiset näkevät, että asiassa selvästi on sellaisia laiminlyöntejä, joihin voisi puuttua, jos tällainen viranomaisen suora hallintoseuraamismahdollisuus olisi olemassa. Oikeusprosessia siitä ei saa käyntiin tuomioistuimessa nykyisin ilman, että uhri itse nostaa syytteen, ja sitä taas harvoin tapahtuu. Nämä ihmiset ovat usein myös semmoisessa asemassa, että he eivät välttämättä edes osaa lähteä sitä asiaa purkamaan, vaikka heitä tällä tavalla yritetään voimaannuttaa — mikä sinänsä on tarpeellinen asia, sillä varmasti on myös näitä tapauksia, joissa nimenomaan esimerkiksi saatavuusharkinnan raottaminen niin, että henkilö hyvällä tuurilla pääsee toiseen työsuhteeseen, avaa tämän tilanteen.

Itse asiassa pyysin puheenvuoron sen takia, että tässä kun luin tätä valiokunnan mietintöä, minua hieman huolestuttaa, että tämän toimeenpano ei missään nimessä saa johtaa siihen, että kävisi tässäkin kohtaa niin, ettei Maahanmuuttoviraston resursseista riitä työpe-

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

räisen oleskelulupaprosessin sujuvoittamiseen, kun hoidetaan sinänsä tarpeellisia ihmisten kokemuksiin epäkohtiin puuttumisia turvapaikkajärjestelmässä ja nyt tässä tapauksessa työvoiman hyväksikäytön osalta. Tässä valiokunta toteaa, että hallituksen mukaan maahanmuuttoon liittyvien hakemusten käsittelyyn tämän vuoden alusta lisätyt 70 määräaikaista henkilötyövuotta riittävät siihen, että nämäkin asiat hoidetaan. Mutta hallintovaliokunta toteaa lausunnossaan, että hyväksikäyttötapausten selvittämiseen kuluu Maahanmuuttovirastossa keskimäärin selvästi enemmän aikaa kuin esityksessä on arvioitu, ja on huolta siitä, riittävätkö nämä resurssit. Niin ei saisi käydä, että se meidän tärkeä tavoitteemme, että meillä päästään kuukauden työperäisen oleskeluluvan myöntötahtiin — joka tämänkin hallituksen hallitusohjelmassa on sisällä ja jota on sinänsä julistusten tasolla, muun muassa puoliväliriihen julistuksissa, tomerasti viety eteenpäin — jälleen käytännössä uhrataan sen takia, että resurssit eivät riitä, kun tuodaan uusia tehtäviä ilman, että siellä on vanhoista-kaan tavoitteista selvitty.

Ja ehkä sellainen laadullinen seikka tähän liittyen on se — kun meidän tämänkin esityksen tarpeellisuudesta nähdään se, ettei saatavuusharkinta kykene estämään edes sellaisia työsuhteita, jotka ovat päivänselvästi hyväksikäyttösuhteita, koska paperilla ne saadaan näyttämään joltain muulta — että mitä jos saatavuusharkinnasta yleisestikin luovuttaisiin ja siirrettäisiin sen resurssit jälkivalvontaan. Saatavuusharkintahan on hyvin työvoimaintensiivinen ala, pääasiassa TE-toimistoissa ja myös Maahanmuuttovirastossa. Tällä jälkivalvonnalla tarkoitan esimerkiksi sitä — minkä panimme vireille silloin kolme vuotta sitten, mutta aika kerta kaikkiaan loppui kesken — että tulorekisteri yhdistetään UMA-järjestelmään siten, että Maahanmuuttoviraston automatiikka pystyy tsekkaamaan säännöllisesti, onko se TESin mukainen palkka tullut henkilölle, ja sitten, jos se tapahtuu käteisellä, siihen kohdistetaan erityistsekkaukset. Tällä saataisiin paljon enemmän kiinni näitä ongelmatilanteita kuin saatavuusharkinnalla nykyisin, ja se, ovatko asiat ikään kuin olleet kunnossa siinä työsuhteessa, pystyttäisiin ottamaan myös pohjaksi jatkolupien myöntämisessä, eli että onko sille syytä myöntää jatkolupia.

Korostan myös sitä, että samalla kun minusta on syytä helpottaa maahanmuuttoa työhön Suomeen, niin pitää kyllä olla myös aika tarkka siinä, että me perustetaan se aidosti laillisiin työsuhteisiin, ja pysyvän oleskeluluvan edellytyksenä täytyisi olla pitkäaikainen työura tai koulutus Suomessa. Se, että me myönnetään pysyviä oleskelulupia ja kansalaisuuksia ilman kumpaakaan näistä, on kyllä omiaan aiheuttamaan moninaisia lieveilmiöitä. Turvapaikkahakemus ei ole aina vaihtoehto tietyistä maista tuleville hyväksikäytetyille työntekijöille, eli sikäli tällä, että he voisivat hakea työnhakuun oleskeluluvan nyt näiden HE-muutosten myötä, on kyllä merkitystä osalle heistä.

Sanoisin vielä lopuksi edustajan puheenvuoroon sitä, että kyllä hyväksikäyttöasemaan tai ilman työsuhdetta Suomeen muuttaneet valitettavasti muodostavat moninaisia ongelmia yhteiskunnalle. Minä en usko, että kovin moni on tullut Suomeen halutakseen jäädä riippuvaiseksi valtiosta, mutta meidän järjestelmä tällä hetkellä valitettavasti kyllä tuottaa tilanteita, joissa ajaututaan pysyväisesti riippuvaisiksi tukien varaan, ja yksi osa sitä on tämä mahdollisuus saada pysyviä oleskelulupia ilman työsuhdetta. Teemme siinä karhunpalveluksen ihmisille, kun luomme mahdollisuuden, jossa itse asiassa sitten voi jäädä tukien varassa elämään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ja edustaja Meri.

17.50 **Leena Meri ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kommentoin tuota aikaisempaa puheenvuoroani automaatiosta. Täällä perussuomalaisten valiokuntaryhmän vastalauseessa näkyy viittaus, että hallituksen esityksen perusteluiden mukaan perusteeksi riittää työntekijän kirjallinen selvitys: ”Ilmoitan, että näin on tapahtunut, ilmoitan suullisessa kuulemisessa, että näin on tapahtunut.” Edelleen esityksessä todetaan, että epäselvissä tilanteissa jatkolupa tulee myöntää. Eikö tämä ole automaatio? [Anna Kontula pyörittää päätään] Kun riittää väite, silloin se on automaatio. — No, tämä on edustaja Kontulan näkemys, ja se on näin. — Mutta tähän riittää pelkkä väite, ja silloin se myönnetään, ja epäselvissä tapauksissa tulkinta on vielä niin, että se tulee myöntää. Pidän tätä automaationa, täysin väitteenvarainen.

Sitten mitä tulee näihin, ettei voitaisi laittaa toimeentulorajaa: Siis miksei voida? Meillä on itsenäinen valtio, meillä on rajat, niin että [Arto Satosen välihuuto] miksi me emme voi laittaa tulorajoja, miksi meidän pitää saada tänne — edustaja Satonen — lisää halpatyövoimaa, joka elää sosiaaliuilla? Sitä en ymmärrä, mutta se onkin itse asiassa kokoomuksen yksi hyvin ristiriitainen ajatus, kun tiukan talouden puolue haluaa mieluummin, että ihmiset eivät elä palkallaan vaan elävät sosiaaliuilla, mutta sitten toisaalta meillä on satojatuhansia työttömiä, joista te olette myös huolissanne. Siinä on minusta ristiriitaa.

Ja sitten, edustaja Kontula, esititte, että emme me täällä yleensä etsi, että joku voi käyttää lakia hyväkseen. Kyllä me itse asiassa monesti mietimme niin, että sinne tulee myös sanktioita vääristä ilmoituksista. Ja sitten on hyvä muistaa, että me olemme suomalaisten edunvalvontakoneisto. Me emme ole siis koko maailman sosiaalitoimisto, ei meidän tarvitse miettiä kaikkia mahdollisia tilanteita sitä varten, kuka missäkin maassa voi hyvin elää, tai miettiä sitä, että olisimme jotenkin vetovoimainen. Mielestäni puhuitte siitä, että olisimme vetovoimainen maa. En minä nyt ainakaan mikään vetovoimamaa halua olla halpatyövoimalla. Mutta nämä ovat ehkä niitä ideologisia eroja. Näissä ei ole kysymys mistään ennakkoluuloista, niin kuin edustaja Kontula toi esille. Kyllä näistä on tutkimusta ja faktatietoa, niin että ei se ole mikään ennakkoluulo, jos on huolestunut siitä, että sellaisia ihmisiä tulee maahan, jotka elävät meidän julkisin varoin. Se ei ole mitenkään kestävää julkiselle taloudelle, ja siinä ei ole mitään ideologista, tai voi jonkun mielestä olla, jos on sitä mieltä, että rahaa on loputtomasti.

Haluaisin lukea vielä lopuksi — tässä on aikaa — kun minusta tämä, mikä on tässä perussuomalaisten valiokuntaryhmän vastalauseessa, on erittäin hyvä tiivistys: ”Perussuomalaisten valiokuntaryhmä kiinnittää huomiota myös siihen, ettei ehdotetun jatkoluvan myöntäminen hallituksen esityksen mukaan edellyttäisi sitä, että ulkomaalaisen toimeentulo on turvattu.” Tämä on sosiaalitukea — oma lisäykseni. Tämä jatkuu: ”Huomattava on, että lakiehdotus mahdollistaa lisäksi jatkoluvan hakijan perheenjäsenten maassa oleskelun jatkumisen ja tarvittaessa myös uuden perheenyhdistämisen.” Jahas. Sitten se jatkuu: ”Perussuomalaiset varoittaa, että lakimuutosten seurauksena tulee olemaan sosiaalietuusmenojen kasvaminen ja maamme huoltosuhteen heikentyminen. Tämä johtuu siitä, että matalapalkka-aloilla työskentelevät ulkomaalaiset ja heidän perheenjäsenensä käyttävät usein enemmän julkisia palveluita ja saavat enemmän tulonsiirtoja kuin maksavat veroja.” Ja tässä käännyin erityisesti kokoomuksen puoleen. Edustaja Mykkänen ja Kauma pitivät hyviä puheenvuoroja. Valiokunnan jäsen Satonen, te ehkä olitte hieman jopa eri linjoilla, ja toivon, että kuuntelette ryhmän puheenjohtajaa Mykkästä enemmän tässä. Toivon näin. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kauma.

17.54 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Mielestäni tämä on hyvää keskustelua, joka vaatisi itse asiassa huomattavasti laajemmankin keskustelun ja useammin käytäväksi täällä salissa, koska itselläni ainakin on se vaikutelma, että toisella puolella salia tavallaan heitetään epäilyksen varjo siihen, mikä on tänne tulevan henkilön, joka hakee oleskelulupaa, motivaatio ja motiivi ylipäänsä, mutta sitten taas toisella puolella salia ikään kuin loukkaannutaan siitä, jos edes vähääkään epäillään, mikä se motiivi voisi olla. Kyllähän, kun lakeja säädetään, meidän täytyy tavallaan ottaa kaikki mahdolliset näkökulmat huomioon. Suurin osa tänne hakeutuvista henkilöistä on varmasti sellaisia, joilla on ihan hyvät tarkoitukset mielessä ja jotka haluavat elättää sekä itsensä että perheensä, mutta ikävä tosiasia on se, että joukossa on aina niitä, jotka tekevät väärin ja käyttävät järjestelmää hyväksi. Ja aivan niin kuin edustaja Mykkänen totesi, meidän järjestelmässä on se vika, että se ikään kuin saattaa ihmiset liian helposti tukien varaan, ja näin ollen olen myöskin itse sitä mieltä, että pysyvän oleskeluluvan perusteena pitäisi olla aina se työlupa ja työpaikka.

Se, minkälaiseen järjestelmään toivon, että Suomikin menee jossain vaiheessa, on sama kuin Kanadassa, jossa on eräänlainen express entry -järjestelmä, jossa jo omassa kotimaassa haetaan sitä työpaikkaa. Sen on järjestänyt Kanadassa sekä maakuntataso että valtion taso, eli ne paikat haetaan tosiaan jo siellä kotimaassa. Erilaisista valmiuksista saa pisteitä tehtäviä haettaessa, ja sitä myöten sitten tulee niitä oleskelulupia. Samanlaiseen järjestelmään ollaan menossa ja osin mentykin jo Britanniassa brexitin jälkeen. Eli tietyllä tavalla koko päätöksentekoprosessi ja hakuprosessi siirtyvät aikaisempaan vaiheeseen eivätkä siihen, kun henkilö on jo maassa.

Arvoisa puhemies! Aivan kuten äsken totesin, haluaisin vielä jatkaa tähän ammattialakohtaiseen työlupaan sen verran, että mielestäni Suomen täytyy kyllä olla vastaanottavainen sellaisten henkilöiden osalta, jotka haluavat tehdä työtä eivätkä ole ennakkoluuloisia sen suhteen, millä aloilla he toimivat. Elikkä he voisivat saada sen toimeentulonsa, joka oleskelulupaan edellytetään, useilta ammattialoilta, eli kuten sanoin, esimerkiksi lehdenjakajana, siivoojana, kerho-ohjaajana ja niin edelleen, ja sen saisi sitten samalla luvalla. Toki meillä on myös paljon sellaisia henkilöitä, joilla on korkeampi koulutus mutta jotka tekevät täällä sellaisia töitä, jotka ovat huomattavasti vähemmän koulutusta vaativia, ja myöskin se on asia, johon meidän pitää kiinnittää huomiota. Meillä on sellainen järjestelmä täällä Suomessa, että me vähän liikaa arvostamme vain meidän omaa koulutustamme, täällä tehtyjä tutkintoja ja diplomeja, mutta jos sitten tullaan muualta, niin niiden kanssa työskentely ja työskentelyluvan [Puhemies koputtaa] saaminen onkin vaikeampaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Satonen.

17.57 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Ajattelin jo, etten tästä enää enempää sano, kun oikeastaan aikaisemmissa puheenvuoroissa olen jo pitkälti kantani ilmaissut, mutta edustaja Meren puheenvuoron jälkeen oli kyllä pakko ottaa puheenvuoro. Kyllä tämä teidän esityksenne tästä 3 000 euron säännöstä johtaa ihan katastrofiin. [Leena Meri: Vai niin!] Voi olla, että täällä pääkaupunkiseudulla maailma on toisennäköinen, mutta kun minä katson sitä tuolta Pirkanmaan maaseudulta, niin jos nyt tässä muutamia ammattialoja luettelisin, joissa tällä hetkellä on ulkomaista työvoimaa ja joissa palkkataso jää alle tämän 3 000 euron, niin niitä on huomattavan paljon teollisuudessa, maataloudessa, maatalouslo-

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

mituksessa, vihannestarhoilla; marjanpoiminta, hoitoala, siivous ja kiinteistöhuolto, kuljetusala — näitä löytyy vaikka kuinka paljon. Jos nyt ajatellaan sillä tavalla, että Närpiöön ei saa tulla työntekijä kolmansista maista, jos hän ei tienaa vähintään 3 000:ta euroa kuukaudessa nettona, jolloin se maksaa työnantajalle yli 5 000 euroa kuukaudessa, niin se on aivan varmaa, että sen jälkeen Närpiön tomaattia ei ole enää kaupoissa vaan tomaatit tulevat Espanjasta. Jos te haluatte niitä espanjalaisia tomaatteja ostaa, niin se on teidän valintanne. Niitä te voitte ostaa nytkin, mutta minä haluan ostaa suomalaista tomaattia. Tämä on realiteetti.

Ja kun keskusteleekin myöskin näiden työnantajien kanssa omalla paikkakunnalla, sillä alueella, jonka parhaiten tunnen, niin eivät ne työnantajat halua ottaa ensisijaisesti ulkomaista työvoimaa, mutta kun realiteetti on se tilanne, että suomalaista työvoimaa ei ole tarjolla näihin tehtäviin riittävästi, ja se on tietysti iso ongelma. Me olemme esittäneet muutoksia näihin tällaisiin sosiaaliturvajärjestelmiin ja muihin, jotta kannustavuus paranisi, mutta kun se on realiteetti, että ei ole riittävästi tarjolla niitä suomalaisia työntekijöitä niihin tehtäviin, niin sitten niiden yritysten on ajettava toimintaansa alas. Osa siirtää toiminnot ulkomaille, koska ne pystyy sieltä käsin tekemään, ja silloin menevät työt myös niiltä suomalaisilta, jotka siellä tällä hetkellä ovat töissä. Hekään eivät muuten tienaa sitä 3 000:ta euroa niissä teollisuuslaitoksissa, joista tässä yhteydessä puhun, eli ollaan nyt vaikka elintarvikealalla tai rakennusteollisuudessa tai kumialalla, muovialalla, metallissa-kin monin paikoin. Tämä on ihan realiteetti, ja sen jokainen tietää, kun keskusteleekin näitten ihmisten kanssa, jotka joskus ottavat näitä ihmisiä töihin ja jotka ovat näitä yrittäjiä, jotka hakevat sitä työvoimaa. Eli toivon, että pysytään sentään hieman realismissa näissä asioissa.

Me tarvitaan sääntöjä, että tätä järjestelmää ei käytetä väärin, mutta ei voida lähteä [Puhemies koputtaa] tällaisiin, mitkä vievät koko toimintaa alas.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kontula.

18.01 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Mykkänen, noteerasin kyllä sen, että viittasitte omassa aiemmassa puheenvuorossanne avin ja poliisin mielipiteisiin. Minä näen, että he edustavat aika monissa kohdin sitä vanhaa paradigmaa, ja minä en pidä heidän näkemystään tehokkaana nimenomaan silloin, kun me pyritään vähentämään ulkomaalaiseen työvoimaan kohdistuvaa hyväksikäyttöä ja sitä myöten myös sitä, että meille syntyisi erilaisia pelisääntöjä työmarkkinoille. Minä tarkastelen tätä asiaa sosiologina, jonka näkökulma tulee sitä kautta, että ennen kansanedustajaksi ryhtymistä tutkin työkseni ulkomaalaista harmaata työvoimaa ja muun muassa asuin Olkiluodon rakentajien parissa ja haastattelin heitä. Näin useita erilaisia työvoiman hyväksikäytön tapauksia, kuulin vielä useammista, ja yhteenkään niistä meidän viranomaiset eivät päässeet kiinni, koska ne ihmiset, jotka sosiologille saattoivat paljastaa sen maailman, eivät sitä meidän viranomaisille uskaltaneet tehdä. Ja tämä ei ole mikään ainoa paikka tietenkään, mutta vain niin kuin esimerkkinä. Tästä syystä minä en luota siihen hallinnon ja kontrollin kautta tapahtuvaan etenemistapaan, vaikka olenkin sitä mieltä, että myös niitä keinoja tarvitaan. Mutta ne eivät johda yksinään eivätkä edes ensisijaisina kovin pitkälle. Saatavuusharkinnasta luopumisesta olen kanssanne samaa mieltä. Siihen meillä on vahvat perusteet.

Tähän puheeseen siitä, että työntekijät tyypillisesti jäävät tukien varaan: Eivät jää. Näin just tilaston, jonka mukaan 1,2 prosenttia tänne työluvalla tulleista ihmisistä olisi sosiaali-

etuuksien varassa. En muista tai tarkistanut tätä lukua, mutta joka tapauksessa puhe on huomattavasti meidän kantaväestön oikeastaan minkä tahansa osan tilannetta pienemmästä luvusta.

Edustaja Merelle totean, että jos niin paljon väärin ymmärtää toisen puhetta kuultuna, niin sitten kannattaa lukea se, että pääsee perille. Minä en lähde siihen vastaamaan, koska se, mitä oli kuultu, meni niin kauaksi siitä, mitä olin sanonut, että siitä ei synny dialogia.

Edustaja Kaumalle totean, että en kritisoinut sitä, että kun säädetään lakeja, niin otetaan kaikki näkökulmat huomioon. Se on tärkeää, ja se on oikein. Sen sijaan kritisoin sitä, että tiettyjen ryhmien kohdalla otetaan lähtöoletukseksi huomattavasti toisia ryhmiä helpommin, että keskeistä ovat väärinkäytökset eikä suinkaan se, mikä on se pääasia siinä. Edustaja Kauma, montako väärinkäytöshuolipuhetta olette pitänyt [Puhemies koputtaa] tässä salissa suomalaisesta ylemmstä keskiluokasta?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen.

18.04 Kai Mykkänen kok: Arvoisa puhemies! Hyvä, että keskustelu sinänsä oleellisesta asiasta jatkuu, ja edustaja Kontulalle tähän edelleen kiitos seikkaperäisestä reagoinnista myöskin esittämiini asioihin. Ehkä tässä on niin, että te katsotte sosiologina ja minä tämänöisenä sinivihreänä ekonomistina ja ekonomistikoulutukseen voi liittyä tietty realismi, joka voi välillä olla inhorealismiakin ihmisyyden osalta.

Realistina kyllä katson näin — ja myöskin ja erityisesti sisäministerikokemuksen pohjalta, kun olen keskustellut eri maiden tilanteista: Esimerkiksi Ruotsin silloinen työministeri Ylva Johansson, joka on nyt EU:n maahanmuuttokomissaarina, oli Ruotsin kokemusten perusteella kolme vuotta sitten hyvin selvästi sitä mieltä, että ei kannata avata turvapaikanhakijoille mahdollisuutta hakea työperäistä oleskelulupaa, koska Ruotsissa se on johtanut siihen, että tullaan väärillä perusteilla. Nyt käsittelyssä olevassa HE:ssä ei tietystikään sitä käsitellä — se on hallituksella ilmeisesti oma kiistakysymyksensä muualla ulkomailaislaissa — mutta se liittyy samana peilikuvana siihen, että kyllä pelkään, että on ihan normaali tilanne tietyistä maista ulkomaille muutettaessa, että voidaan sinulle todeta, että okei, tulet nyt riisto-olosuhteisiin kahdeksi vuodeksi ja sitten sinä saat toisen oleskeluluvan, kun tästä raportoit viranomaisille. Maailma on myös tällainen, ja sen takia se täytyy ottaa tässä huomioon.

Sinänsä on kyllä olemassa esimerkkejä maista, joissa pystytään ikään kuin laajentamaan työperäistä maahanmuuttoa selvästi siitä, mitä meillä Suomessa on nykyisin, mutta olemaan tarkkoja siitä, että ei tule suurina määrinä tukien varaan elämään pyrkiviä tai, sanotaan, että ei ajauduta tukien varassa olemiseen muista kuin työperäisistä syistä. Esimerkiksi Kanadassa, jonka edustaja Kauma otti esiin, on tämänsuuntaista. Itse asiassa aika iso osa maailman pinta-alasta ja myöskin maailman kehittyneistä ja elintasoltaan korkeista maista harjoittaa ihan toisenlaista maahanmuuttopolitiikkaa kuin mitä meillä Suomessa ja Pohjoismaissa on tiettyyn pisteeseen asti sovellettu. Itse asiassa Ruotsi ja Tanskakin ovat käytäntöjään muuttaneet selvästi pois päin, eli Suomi alkaa olla hyvin harvinainen poikkeus. En tietenkään sano, että meidän pitäisi mennä Japanin tai Australian malliin, mutta nämä ovat olemassa olevia malleja, toisin kuin ehkä edustaja Kontula sanoi.

Toisaalta sitten taas perussuomalaisille toteaisin tästä työmarkkinoiden perustilanteesta, että ylivoimaisesti pääsääntö on se, että suomalaiset työttömät eivät faktisesti kilpaile laillisissa työsuhteissa olevien ulkomaalaisten työntekijöiden kanssa. Kuten täällä edusta-

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

ja Satonen luetteli, on lukuisia tilanteita, joissa meillä on työvoimapulaa, ja meillä on niitä jokaisessa maakunnassa, myös täällä Helsingissä. Valtava määrä työtä ja tuotantoa jäisi syntymättä, jos ei olisi ulkomaalaisia työntekijöitä, ja itse asiassa silloin myöskin työmahdollisuuksia ja hyvinvointia olisi kotimaassa vähemmän.

Otetaan nyt yksi ajankohtainen esimerkki vielä...

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen, arvelen kyllä, että 3 minuuttia on mennyt, mutta voitte siirtyä puhujakorokkeelle, jos haluatte jatkaa.

Okei, en näe kelloa täältä, mutta selvä. — Kaksi kolmasosaa mansikoistakin täytyy poimia ulkomaalaisten toimesta, eikä niitäkään sieltä tulisi, jos ei ulkomaalaisia olisi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Meri.

18.07 **Leena Meri ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Mykkänen ja Satonen, teidän olisi kannattanut lukea tämä meidän eriävämme. Täällä lukee: ”Muiden kuin tarpeellisten kausityöntekijöiden osalta raja voisi olla esimerkiksi 3 000 euroa.” Tämä oli jäänyt lukematta teiltä.

Sitten ilmeisesti Ruotsin kokoomus on täysin väärillä jäljillä, kun he haluavat estää sitä, että sosiaaliturvan varassa tullaan tekemään työtä. Näistähän on tutkimuksia. Esimerkiksi jos ajatellaan pääkaupunkiseutua, niin pelkästään toimeentulotuki on 45 prosenttia maahanmuuttajataustaisilla. Kyllähän se nyt jostain kertoo. [Arto Satosen välihuuto — Kai Mykkänen: En puhunut maahanmuuttajista!] — Jos minä nyt saisin puhua, edustaja Satonen, ottakaa puheenvuoro myöhemmin. — Kyllä näistä paljon on tilastotietoja. Voidaan tästä jatkaa, niin haen ne tutkimustulokset. En ymmärtänyt, että ne tutkimustulokset nyt tässä sinänsä kiistetään.

Mitä tuohon saatavuusharkintaan tulee, niin saatavuusharkinnan vapauttaminenhan koskee nimenomaan kolmansista maista tulevia. Meillä on 500 miljoonan henkilön EU-markkinat, joista voi jo liikkua. Te haluatte siis, että se ei riitä vaan nyt meidän pitää tuoda kolmansista maista. Ja jos te puhutte aina niistä erityisosaajista, niin kyllä kai nyt erityisosaajien palkan pitäisi silloin olla 3 000.

Tässä argumentoinnissa on hirveästi ristiriitaa. Jos haluaa sitä, että palkat eivät nouse ja pysyvät alhaalla, niin se on eri asia. Pitäisi miettiä, miksi suomalaiset eivät työllisty näille aloille. Mitä meidän pitäisi tehdä sille? Ei kai siinä ole mitään järkeä, että suomalaisia pidetään työttömänä, ei uudelleen kouluteta, mietitään verotuksen keventämistä, mietitään paikakunnan vaihtoa, vaan todetaan, että tuodaan sitten maahanmuuttajia tilalle. Eihän siinä ajatuksessa ole mitään järkeä. Kyllähän sitä rakennetta pitää voida muuttaa.

Edustaja Kontula hyvin usein esiintyy täällä jonkinlaisena asiantuntijana. Me olemme täällä kansanedustajia, ja jos nyt kerran täällä saa esiintyä asiantuntijana, niin minäkin voin kertoa, että olen hyvin paljon nähnyt eri tuomioistuimissa työskennellessäni ja edunvalvonnassa työskennellessäni, miten ihmiset voivat myös käyttää erilaisia järjestelmiä hyväkseen. Mutta minusta se, mitä kansanedustaja on ehkä joskus jossain omassa elämässään nähnyt, ei ole sellainen asiantuntija-argumentti, jota nyt lähtisin täällä hirveästi korostamaan, koska se voi olla myös ideologisesti väritynyttä. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kauma.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

18.10 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Muutama yksityiskohta vielä tähän keskusteluun.

Edustaja Kontula, te toitte esiin, että milloin olisin viimeksi puhunut vähempiossaisten tilanteesta tai ulkomaalaistaustaisten hankalasta asemasta, että mieluummin puhun ylemmän keskiluokan kotitalousvähennyksistä ja niin edelleen. Arvoisa puhemies ja arvoisa edustaja Kontula, mielestäni me kansanedustajat olemme kaikkien suomalaisten asialla täällä, ja mitä tulee kotitalousvähennykseen, niin tarkoitus on tietenkin, että siitä kehitetään sellainen järjestelmä, joka hyödyttää mahdollisimman monia suomalaisia. Siihen liittyy muun muassa harmaan talouden ongelmia, että jos sitä ei ole olemassa, niin varmaan aika moni palvelu hankitaan silloin ilman verojen maksua ja ilman työnantajamaksuja.

Toinen ryhmä, mistä mielestäni myöskin kannattaa puhua väärinkäytösten osalta, mitä tulee työmarkkinoihin, ovat nuoret, koska heillä useinkaan ei ole työelämäkokemusta ja kokemusta myöskään työlainsäädännöstä, ja joissakin tapauksissa tulee esiin myöskin väärinkäytöksiä, mitä heitä kohtaan on ollut, alipalkkausta, liian vähäisiä työtaukoja tai väärällä tavalla kohdelluksi tuloa esimerkiksi työvuorojärjestelyissä ja niin edelleen. Eli kyllä meillä on olemassa muitakin ryhmiä kuin vain ulkomaalaistaustaiset, mutta tietenkin heidän tilanteensa on sillä tavalla haavoittuvaisin, että heillä ei lähtökohtaisesti ole täällä verkostoja eikä heillä ole sellaista yhteiskunnan tuntemusta, mistä he saavat apua, kuten monilla muilla on.

Arvoisa puhemies! Vielä tähän loppuun haluaisin sanoa sen, että kyllä tietenkin ulkomaalaistaustaisten työntekijöiden oikeuksien ja väärinkäytöksen estäminen on sellainen asia, jonka suhteen meidän täytyy tehdä työtä. Itse näin äskettäin — ja ehkä moni muukin täällä — ohjelman, jossa puhuttiin Länsi-Afrikan puolelta Kanariansaarille menevistä maahanmuuttajista, jotka sitten kiikkerillä veneillä saapuvat kohdemaahan ja odottavat parempaa elämää, ja kun se parempi elämä heille on sitten sitä, että he asuvat niissä telttakyllissä suurten kaupunkien laidoilla ja käyvät töissä tomaattiviljelmillä 1 tai 2 euron tuntipalkalla, niin se ei varmaankaan vastaa sitä unelmaa elämästä, mikä heillä oli ollut. Sitten kun vielä otetaan huomioon se, että aika usein nämä ongelmat myös laajenevat ja ovat Euroopan tasolla yhteisiä, niin emme tietenkään halua Suomeen tällaista käytäntöä, vaan me haluamme, että ulkomaalaistaustaisten henkilöiden oikeuksista ja ihmisarvon mukaisesta kohtelusta pidetään huolta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kontula.

18.13 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Ensin edustaja Mykkäsen esimerkkiin Kanadasta. Kanadallahan on valtava harmaa sektori, jota osin pitää pystyssä aika valtava paperittomien siirtolaisten määrä, joka johtuu juurikin siitä, että viralliset maahantulokanavat on vedetty niin tiukoille, että sitä kautta pääseminen on huomattavan hankalaa. Kanadassa on myös jo näkyvissä se Suomessa vielä melko tuntematon ilmiö, ylisukupolvinen paperittomuus, jossa ollaan laittomana siirtolaisena maassa jo toista polvea tai joissakin tapauksissa jopa kolmatta polvea.

Edustaja Merelle totean tästä toimeentulotuesta pääkaupunkiseudulla: Sanoitte, että kylähän se jostakin kertoo, että maahanmuuttajataustaiset ihmiset saavat toimeentulotukea pääkaupunkiseudulla poikkeuksellisen usein. Ensinnäkään nämä tilastot eivät koske työperäistä maahanmuuttoa, mutta on totta, että se kertoo jostakin. Se kertoo siitä, että näillä henkilöillä on keskimäärin kantasuomalaisia heikompi pääsy ansiosidonnaisiin etuuksiin.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Täytyy tuntea toimeentulotukijärjestelmä ja sen määräytymisen perusteet, jotta ymmärtää, millaisissa tilanteissa toimeentulotukea saa. Perusasetelma siellä takana on, että kysymys on ihmisistä, jotka ovat perusturvan varassa tai... [Puhujan mikrofonit sulkeutuu]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt ei kuulu mikrofonit.

Nyt mikrofonit on taas päällä. — Ja oleellista on myös huomata, että toimeentulotukihan ei ole useimmille pääasiallinen tuki, vaan se on täydentävä tuki, eli toimeentulotukea saavat myös monet sellaiset, jotka ovat töissä mutta ovat töissä niin pienellä palkalla, että se ei riitä perheen elantoon kokonaan täyttämään. Se ei siis liity mitenkään työttömyyteen.

Edustaja Kauma, yritän vielä kerran: En kritisoinut sitä, oletteko huolissanne pienituloisista tai siitä tai tästä ryhmästä, vaan arvostelin sitä, että kun eri ryhmiä käsitellään tässä salissa, niin jonkin ryhmän kohdalla lähtöoletus on, tietyt kulttuuriset konnotaatiot pistävät meidät pohtimaan, että tuolta varmaan tulee jonkinlaisia vilunkehoja, kun taas toisen ryhmän kohdalla ensisijainen ajatus on, että kyllä se nämä hommat asiallisesti hoitaa, ja jos siellä nyt joitain väärinkäytöksiä onkin, niin se ei ole niin tärkeää, että siitä pitäisi erikseen mainita. Minun väitteeni on, että tyypillisesti — niin kuin tässä keskustelussa hyvin tulee esiin — silloin, kun kysymys on sosioekonomisesti ja kulttuurisesti, kielellisesti kaukana itsestä olevasta yhteiskuntaryhmästä, erilaiset pelot ja kielteiset mielikuvat korostuvat suhteissa siihen, että kyseessä on ryhmä, joka on itselle läheinen tai jopa sellainen, johon itsekin kuuluu. Tästä johtuu, että tässä keskustelussa lähes jokaisessa puheenvuorossa on huolehdittu väärinkäytöksistä, mutta esimerkiksi ylempään keskiluokkaan kohdistuvassa verosäätelyssä ei huolehdita väärinkäytöksistä tässä salissa, vaikka me kaikki tiedetään, että molemmissa näissä esiintyy väärinkäytöksiä, ja kummankaan kohdalla me ei tiedetä tarkkaan, mikä on niiden väärinkäytösten koko tai laajuus.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Wallinheimo.

18.17 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Eräs asia, joka tässä keskustelussa aina pääsee unohtumaan, on se, että Suomessa on Euroopan huonoin huoltosuhde. Me olemme Euroopan Japani. Koko ajan Suomi harmaantuu, meillä siirtyy koko ajan enemmän ja enemmän ihmisiä eläkkeelle, ja tätä kautta ihmisiä poistuu valtavasti työmarkkinoilta. Eräissä tutkimuksissa on laskettu, että me tarvitsisimme noin 15 000 työperäistä maahanmuuttajaa seuraavan 15 vuoden ajan, jotta meidän huoltosuhde korjaantuisi.

Kun oikeastaan tässä puhutaan 200 000—300 000 työperäisestä maahanmuuttajasta, niin tämä on jo niin valtava harjoitus, että siihen emme kykene, vaikka saisimme kaikki tällä hetkellä Suomessa työttömänä olevat ihmiset järjestelmällisesti töihin. Me voimme karkeasti jakaa meidän työttömät kolmeen eri osastoon siinä mielessä, että jos meillä on 300 000—400 000 työttömää keskimäärin, niin kolmasosa niistä pystyy työllistymään aikalailla heti, kolmasosa kuntoutuksen jälkeen ja kolmasosa ei ollenkaan. Ja tämä ei tule riittämään. Meidän pitää tässä salissa, toivottavasti mahdollisimman nopeasti, ratkaista näitä kysymyksiä, kuinka me saamme työvoimaa jatkossa Suomeen.

Ensimmäinen iso askel on siinä, mistä me löydämme hoitajat tähän hoitajamitoitukseen 2030-luvulle. Me tarvitsemme 30 000 uutta hoitajaa tähän maahan. Näillä nykyisillä koulutusmäärillä se ei tule toteutumaan, joten jollain lailla meidän pitää näitä ongelmia ratkaista. Minusta tuntuu, että kaikki poliittiset puolueet tällä hetkellä pitävät aika lailla päitä pen-

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

saassa sen suhteen, mitä me tälle tehdään. Miten me korjaamme huoltosuhteemme jatkossa ja saamme työperäistä maahanmuuttoa tänne enemmän? [Leena Meri: Otetaan tästä ajankohtaiskeskustelu!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen.

18.19 Kai Mykkänen kok: Arvoisa puhemies! Todella tärkeä keskustelunaihe. Tässä olisi sin myös puuttunut siihen, miksi tämä työvoiman maahanmuuton mahdollistaminen kolmansista maista ja sujuvat prosessit ovat aidosti tärkeitä, vaikka meillä on tämä lähes 500 miljoonan ihmisen kotimarkkina, josta toimitaan sujuvammilla luvilla. Toki siihenkin oma byrokratia kuuluu. Tässä edustaja Wallinheimo hyvin kuvasi myös sitä tilannetta, että tämä meidän demografiamme on sentyyppinen, että jos me haluamme kymmenen vuoden päästä ylläpitää hyvinvointipalveluita niin rahoituksellisesti — niin että meillä työssäkäyvien osuus koko väestöstä ei liikaa romahda — kuin itse asiassa sen kannalta, että meillä on tekijöitä palvelualan töihin ihan käytännössä, fyysisesti, niin me tarvitsemme työperäisen maahanmuuton tuplaamista. Hallitus on myös asettanut — tämäkin hallitus — sen tavoitteekseen. Ja EU:n sisällä lähes kaikki maat ovat itse asiassa saman ikääntymishaasteen edessä. Me emme voi EU:n sisäisesti ratkaista tätä kysymystä, vaan täytyy pystyä rekrytoimaan ulkopuolelta ja pärjätä siinä kilpailussa.

No, erityisosaajat ovat erityiskysymys, ja heillähän on jo nyt oma luokkansa, siis tämä 3 000 euron palkkaraja, jota perussuomalaiset nyt ehdottavat kaikkeen maahanmuuttoon — sehän on olemassa, erityisasiantuntijoiden palkkaraja, yhtenä edellytyksenä koulutuksen ohella. Ja on hyvä, että silloin kun tällaisiin tehtäviin rekrytoidaan — usein on kovempi kiire, ja jotta työntekijä yleensäkin on kiinnostunut Suomesta, hän ei halua jäädä puolen vuoden tai vuoden prosessiin kiinni — niin heidän osaltaan toimitaan nopeammin ja he ovat vapautettuja saatavuusharkinnasta. Ja sitäkin aikaa pitäisi puristaa vielä lyhyemmäksi, ja tähänkin on syytä pyrkiä. Mutta me todella tarvitsemme laajasti myös palvelusektorin tehtäviin työntekijöitä, ja silloin rehellinen fakta on se, että me tarvitsemme työntekijöitä myös keskipalkkaa vähemmän tienaaaviin palkkaryhmiin. Meillä ei yksinkertaisesti vetovoima ole sellainen, että suomalaiset löytäisivät yleensäkin riittävästi ihmisiä näihin tehtäviin, ja tämä on ainoa mahdollisuus pyörittää tätä järjestelmää.

Edustaja Kontulalle: Arvostan tämmöistä syvällistäkin pohdiskelua näistä. Ja näihin kotitalousvähennyksen väärinkäytön ja laittoman maahantulon torjunnan filosofisiin eroihin: On varmasti näin, että meillähän on kotitalousvähennyksessä mahdollista kiertää, jos ottaa riskiä ja verottaja ei välttämättä tarkista kuitteja ja näin pois päin, ja siitä varmasti verottaja tekee arvioita, ja heidän on tietysti syytä pyrkiä siihen puuttumaan. Ja voi olla, että totta kai näihin arviointeihin vaikuttaa ehkä se, minkälainen yhteiskunnallinen paine ja minkälainen pelko on siinä. Mutta kyllä laittomassa maahanmuutossa ja siihen liittyvissä lieveilmiöissä ovat ne haittavaikutukset tietysti vielä moninaisempia, ne eivät ole ainoastaan menetettyjä verotuloja, niin että sikäli tässä nyt on tietynlainen ero. Ja se on kuitenkin aika keskeinen huoli, ettei Suomi [Puhemies koputtaa] ajautu tilanteeseen, jossa nämä lieveilmiöt moninkertaistuisivat.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Satonen.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

18.22 Arto Satonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti vielä tähän asiaan. Kun tämä maahanmuuton järjestäminen on monimutkainen asia, niin minä toivoisin, että me ei nyt sekoitettaisi työperäistä maahanmuuttoa ja humanitaarisista syistä tapahtuvaa maahanmuuttoa. Varsinkin perussuomalaisilla, niin kuin edellisissä puheenvuoroissa, nämä menevät helposti ihan tarkoituksellisesti sekaisin.

Sehän on itsestään selvää, että niillä ihmisillä, jotka ovat tulleet Suomeen esimerkiksi turvapaikanhakijoina tai heidän perheenjäseninään — heillä on ollut muu syy tulla tänne kuin työ — se tarkoittaa silloin myös sitä, että monet heistä ovat tulleet pakolaisleireiltä ja heidän koulutuksensa on puutteellinen ja heillä ei ole sellaista ammattitaitoa, jolla he pystyvät helposti Suomessa työllistymään. Totta kai meidän on tärkeää myös heitä saada työllistettyä mahdollisimman paljon. Mutta on itsestään selvää, että varsinkin tietyiltä alueilta tulevat henkilöt, erityisesti Lähi-idän suunnalta ja myös Afrikan suunnalta, tietysti näkyvät niin, että isompi prosenttiosuus heistä on työttömänä ja myös sosiaaliturvan varassa.

Mutta sitten ovat aivan eri asia ne, jotka tulevat suoraan tänne työtehtäviin, ja heitähän tämä keskustelu on nyt koskenut. Ja ilman sitä porukkaa me ei pärjätä, vaan nimenomaan tarvitsemme sitä väkeä tänne myös niistä syistä, jotka Mykkänen äsken mainitsi, eli koska meillä ei itsellämme ole riittävästi työvoimaa näihin kaikkiin tehtäviin, ja kuten täällä edustaja Wallinheimo hyvin kuvasi, me ei kaikkiin paikkoihin kyetä sitä suomalaista työvoimaa löytämään, vaikka meillä onkin paljon työttömiä. Sitäkin täytyisi tehdä paljon paremmin kuin nyt on tehty.

Mutta joka tapauksessa me olemme siinä tilanteessa, että se on tietty realiteetti, että työperäistä maahanmuuttoa tarvitaan, jos ja kun me halutaan pitää kiinni hyvinvointiyhteiskunnasta, me halutaan pitää kiinni Suomen talouskasvusta, me halutaan pitää kiinni verotuloista ja siitä, että tämä koko yhteiskunta ylipäättään pyörii, kun meidän väestö ikääntyy ja sitä kautta myös palvelutarve tietyissä hoiva-alan tehtävissä kasvaa ja niin poispäin. Eli peräänkuuluttaisin tämän ison kuvan ymmärtämistä.

Tämä humanitaarinen puoli on sitten oma asiansa. Totta kai, kun Suomi on mukana kansainvälisessä yhteisössä, me halutaan kantaa siellä omalta osaltamme vastuuta ja meillä on sitten tietty vastuu niistä inhimillisistä tilanteista. Mutta siellä on asioita, joita meidän täytyy säädellä niin, että humanitaarinen maahanmuutto on suhteessa meidän kantokykyyn. Ja silloin pitää myös ymmärtää, että sieltä ei niin helposti työllistytä kuin sen porukan keskuudessa, joka tulee tänne suoraan töihin, on ammattitaitoa, joka on suoraan relevantti niihin tehtäviin, joita täällä on tarjolla.

Eli mielestäni tämän ison kuvan ymmärtäminen tässä asiassa on tärkeää — eikä sotketa näitä kahta erityyppistä asiaa keskenään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kauma.

18.25 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Haluan tuohon edustaja Kontulan puheenvuoroon kommentoida.

Ensinnäkin totesitte äsken, että samaistutte näihin köyhiin maahanmuuttajataustaisiin henkilöihin itsekkin. Tietysti tuohon voisi huomauttaa, että kansanedustajalla on aika hyvä vuosi- ja kuukausipalkkio, niin että jos sillä sitten samaistuu heihin, niin se on kyllä aika erikoista mielestäni, mutta jokaisella meillä on tietysti syynsä, miksi ajattelee niin kuin ajattelee.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Toinen kysymys, mihin puheenvuorossanne kiinnitin huomiota, oli se, että totesitte, että tämä Kanadan express entry -malli olisi syynä siihen, että Kanadassa on paperittomia työntekijöitä laittomissa olosuhteissa, näin ainakin ymmärsin puheenvuorostanne. Nythän on niin, että tämä malli tuli voimaan vuonna 2015 ja sehän tuli voimaan nimenomaan vastauksena siihen, että järjestelmä, jolla maahan tultiin siihen mennessä, ei ollut kunnossa ja oli näitä paperittomia ja erilaisilla lyhyillä ja vähän pidemmällä määräaikaistuvilla luvilla työskenteleviä henkilöitä. Tämä järjestelmä haluttiin luoda, jotta saataisiin yhtenäistetty toimintatapa, eli se oli pikemminkin vastaus kuin niin, että se olisi johtanut näihin paperittomiin.

Arvoisa puhemies! Vielä haluan tuoda esiin sen, että noin vuosi sittenhän julkisuudessa puhuttiin muun muassa afrikkalaistaustaisista siivoojista, joita oli hyvin ikävällä tavalla hyväksikäytetty heidän työsuhteessaan, teetetty työtä ilman palkkaa tai aivan mitättömällä palkalla, mutta valitettavasti tässä jutussa kävi ilmi myöskin se, että osa näistä työnantajista, jotka siinä olivat mukana, ei ollut suinkaan suomalaistaustaisia vaan myöskin he olivat maahanmuuttajataustaisia, eli kun tämä asia on niin monimutkainen, niin tähän liittyy myöskin maahanmuuttajien keskinäistä hyväksikäyttöä. Se ei ole pelkästään sitä, että suomalaiset työnantajat tätä tekisivät, vaan siellä on myöskin tosiaan näitä maahanmuuttajataustaisia työnantajia. Haluan korostaa sitä, että ulkomaalaistaustaisista henkilöistä, jotka tänne tulevat töihin, on suurin osa niitä, jotka haluavat tehdä rehellisesti työtä, mutta on myöskin niitä väärinkäyttäjiä, ja sama koskee tietenkin työnantajakenttää. Se on ikävää, että muutama sellainen väärin toimiva yritys tai organisaatio sitten helposti pilaa koko toimialan maineen, ja tähän pitää saada muutos. Toivon, että tämä laki osaltaan sitten edesauttaa sitä, että otamme askeleita oikeaan suuntaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laiho.

18.28 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Tämän ulkomaalaislakikäsittelyn keskustelu on vähän laajentunut, mutta tämä aihe, että nimenomaan pystytään puuttumaan kaltoinkohteluun ja väärinkohteluun näitä työntekijöitä kohtaan, jotka tulevat tänne oleskeluluvalla, on tärkeä ja kannatettava, niin kuin aikaisemmin nostinkin esille.

On tärkeätä kuitenkin, että meillä on myös ne reunaehdot ja on myöskin selkeästi määritelty se, mitä saa tehdä ja mitä ei saa tehdä, mikä ei ole sallittua, sekä työnantajien että työntekijöiden osalta. Sen takia nyt sitten edustaja Kontulan kommentoissa vähän ihmettelin sitä, että hän rinnastaa nyt niitä väärinkäytöksiä, näitä porsaanreikiä, järjestelmän hyväksikäyttöä, kotitalousvähennyksen hyväksikäyttöön. Kyllähän meillä kotitalousvähennyksessäkin, jos toimii siinä väärin, ilmoittaa väärin, on sanktiot olemassa yhtä lailla kuin muissakin. Meillä on siihen erikseen sovittu menettely, miten Suomessa toimitaan, jos toimii verolain vastaisesti. Että tästä on nyt turha tehdä yhteiskuntaluokkakysymystä. Kyllä meillä pitää olla tietenkin tietyt säännöt, eikä pidä olla myöskään liian sinisilmäisiä asioiden suhteen, mutta heikompia ilman muuta pitää auttaa ja pitää tukea ja auttaa heitä palvelujärjestelmään myöskin niin, että sinne pystyy pääsemään. Ja kuten sanottu, kyllä me Suomessa tarvitsemme työperäistä maahanmuuttoa, ja se tulee vain kasvamaan. On tärkeätä huolehtia siitä, että työolosuhteet ovat kunnossa.

Edustaja Kauma nosti täällä hyvin esille maahanmuuttajaesimiehet. Tämä on todellakin kohta, missä tarvitaan varmasti sitä valistusta ja koulutusta heidän suhteensa, koska aika usein sieltä löytyy tällaisia maahanmuuttajataustaisia, esimerkiksi erilaisia itämaisia ravin-

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

toloita, joissa sitten hyväksikäytetään eikä ehkä nähdä tai tunneta myöskään Suomen oikeusjärjestelmän työsuojelulakeja. Siinä täytyy myös miettiä, millä tavalla tätä asiaa voitaisiin parantaa. Siellähän usein on myös perhekuntia pitkälti töissä ja myöskin lapsia voidaan käyttää, niin että tämä on vähän laajempi vyyhti.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kontula.

18.31 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Satoselle: Olen monilta osin kansanne samaa mieltä, mutta maahanmuuton monimutkaisuushan lähtee liikkeelle siitä, että ihmiset ovat monimutkaisia, että ihmiset eivät oikeasti ole vain työntekijöitä tai humanitäärisen avun tarpeessa tai jonkun puolisoita, vaan useimmat tänne rakkauden takia tulevat haluavat mennä töihin, useat turvapaikkaa täältä hakevat haluavat mennä töihin ja on hyvin mahdollista, että joku tänne työpaikan takia tullut päättääkin perustaa täällä jonkun toisen kanssa perheen ja jääkin tänne perhesyistä. Tämän takia meidän on vaikea käsitellä meidän ulkomaalaislainsäädäntöä pelkästään eriteltynä työperäiseen maahanmuuttoon tai johonkin muuhun, koska ihmiset eivät jakaudu tällä tavalla — niin kuin emme me suomalaisetkaan jakaudu. Kaikki me ollaan olemassa yhtä aikaa monilla eri sektoreilla.

Edustaja Kauma, en mielestäni sanonut samaistuvani jotenkin erityisesti ulkomaalaiseen matalapalkkatyövoimaan. Vähän hassuahan se olisikin, aivan totta.

Kanadan maahanmuuttopolitiikasta. Kanada on pisteyttänyt jo pitkään erityisesti työperäistä maahanmuuttoa ja on ollut esimerkki kansainvälisessä maahanmuuttoliittisessä keskustelussa oman tiensä kulkijana jo ainakin sen parikymmentä vuotta, mitä minä olen sitä seurannut. Eli vaikka nyt on tehty uudistuksia, joiden vaikutuksista ei nyt vielä tiedetä lähiajoilta sen takia, että siellä ovat nyt paperittomuuden määrään vaikuttaneet Trumpin toimet Yhdysvaltojen puolella sekä tietysti tämän vuoden 2015 seuraukset, niin pidemmällä tähtäyksellä me tiedetään, että se linja, mitä Kanadassa on rakennettu, on tuottanut merkittävän paperittomuusilmiön ja nimenomaan harmaan talouden työvoimana.

Edustaja Laiholle: Kaksi kertaa jo koetin tämän asian selittää, enkä oikein tiedä, miten sen paremmin enää sanoisin. En minä väittänyt, että jossakin... Se, miksi minä rinnastin kotitalousvähennyksen ja tämän nyt käsillä olevan asian, johtui siitä, että näissä kahdessa kohderyhmä on sosioekonomisesti ja kulttuurisesti eri. Ja minä väitän, että sen takia, että kohderyhmä on eri, niitä kohdellaan tässä salissa eri tavalla, niihin liitetään erilaisia ennako-oletuksia ja erityisesti molemmista näistä [Puhemies koputtaa] löytyvään väärinkäytöspotentiaaliin suhtaudutaan eri tavalla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäenpää.

18.34 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on käsillä ulkomaalaislain muuttamisesta pieni pykälä. Minun mielestäni siellä on riski, että sitä pystytään käyttämään väärin ja tekemään väärinkäytöksiä sen nojalla. Koska keskustelu on vähän laajentunut, niin... Tuossa päivällä ministeri Saarikko sanoi, että me tarvitaan tänne lisää työvoimaa.

Arvoisa puhemies! Jos tämä yrittäjien verotus ja rankaiseminen tällä tahdilla tässä maassa jatkuu, niin ei me kyllä tänne tarvita enää työntekijöitä mistään ulkomailta. Kaupan alalta vapautuu meille työntekijöitä, jos tällainen kehitys jatkuu. Eli ulkomailta tilataan tavaraa nykyään. Käydään lenkkareita, housuja, pesukoneita ja muita katsomassa joissakin

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

isoissa hypermarketeissa. Katsotaan niitä siinä, otetaan koko ja malli mukaan, mennään kotiin ja tilataan netistä. Sieltä vielä sitten ulkomaalaiset kuljettajat kuljettavat ne tavarat tänne. Jos tämä touhu jatkuu tällaisena, niin se on ihan päivänselvä asia, että sieltä vapautuu runsaasti työvoimaa tekemään niitä töitä, mihinkä täällä nyt haetaan osaajia.

Tuossa pari kolme vuotta sitten tapasin yhden it-alan esimiehen, ja hän sanoi jo silloin, että todellinen osaaja ei tule tänne, koska se osaaja ymmärtää sen, minkälainen verotus täällä on. Ei hänen kannata tulla tänne. He pystyvät verkon yli tekemään niitä töitä muual- la. Jollakin lailla he palkkansa saavat sielläkin, ja jos he ovat semmoisessa maassa, että tarvitsee maksaa vähemmän veroa, niin he ovat hyvin mielellänsä siellä. Eritoten kun monessa maassa on vielä ruokakin halvempaa ja eläminen halvempaa, niin miksi sitä tulisi tänne kylmyyteen talven keskelle?

Aivan niin kuin olisi totaalisesti unohdettu se, että automatisaatio ja robotisaatio kehittyvät. Tässä me aina vain vähemmän tulevaisuudessa uskoakseni tarvitsemme työvoimaa. Monet tekniikat kehittyvät, niin kuin nyt te olette varmaan tietoisia siitä.

Sitten, jos täällä ihmiset haluavat, että tänne tulee ulkomailta joku työntekijä niihin työpaikkoihin — kyllä minä itsekin ymmärrän sen, että joku yrittäjä saattaa ottaa ulkomailta työntekijän tänne — sen kuitenkin pitäisi tapahtua minun mielestäni sillä tavalla, että ensin maahantulija ja työnantaja sopivat jollakin lailla siitä palkkauksesta. Sitten, kun hän tulee tänne, niin työnantajalla on myös jonkinlainen vastuu siitä työntekijästä silloin, kun on ennalta sovittu, että me otetaan sinut töihin. Minä olen itse seurannut tällaisia ja päässyt läheltä näkemään, kun on työluvan kautta tultu. Mielestäni maahantulon pitäisi olla ainoastaan työluvalla sallittua, eliikkä maassa maan tavalla ja maahan työluvalla.

Nyt sen verran osuu lähelle tämä asia vielä, että eilisissä ja tämän päivän uutisissa on ollut siitä, että opistolle tullut kultamuna on taas raiskannut Seinäjoella pari likkaa. Kyllä minua lujaa harmittaa se, että tällainen maahantulija saa kahdessa vuodessa tällaisesta suvaitsevasta oppilaitoksesta kiitettävän peruskoulun päättötodistuksen [Puhemies koputtaa] heittämällä ja...

Puhemies Anu Vehviläinen: Muistutan myös edustajaa vakaasta ja arvokkaasta puheta- vasta.

Arvoisa puhemies! Eliikkä kun näitä nyt maahan tulee, millä tavoin nyt tuleekaan, niin se on epäreilua suomalaisia nuoria kohtaan, että turvapaikanhakijana Suomeen tullut henkilö saa jostakin tällaisesta opistotyypisistä oppilaitoksesta peruskoulun päättötodistuksen jopa noin vuoden tai kahden opinnoilla. Näille oppilaitoksille, jotka näitä myöntävät, on hyvin tyypillistä, että se arvostelu on aika löysää, ja sieltä hyvin kielitaidottomatkin maahanmuuttajat saattavat saada kiitettävät paperit. Näillä on helppo hakea ammattioppilaitokseen.

Esimerkiksi autoala on sellainen, että sinne monet nuoret haluavat, yhtä lailla suomalaiset kuin maahanmuuttajataustaisetkin. Se on väärin suomalaisia nuoria kohtaan, että sinne pääsee kielitaidottomia opiskelijoita kiitettävällä paperilla. He ohittavat nämä suomalaiset nuoret hakujonossa ja saavat ne opetuspaikat. Sitten, kun valitettavan monen kohdalla se kielitaito on niin heikko, suomalaistenkin oppilaiden oppiminen kärsii siellä, koska opettajan aika menee maahanmuuttajien vahtimiseen ja tarkastamiseen ja siihen, onko tämä työ nyt turvallista, jota he tekevät siellä, koska kielitaito on niin heikko, että ei ymmärretä edes opettajan antamia ohjeita.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

Arvoisa puhemies! Toivotaan, että tämä maa joskus pääsisi siihen, että tänne tultaisiin työluvalla eikä millään tarinoilla. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen.

18.41 Kai Mykkänen kok: Arvoisa puhemies! Pidän myös todella tärkeänä, että ei leimata tänne tulevia ihmisiä sillä tavalla, että jää vääriä käsityksiä siitä, mihin mittasuhteisiin mitkään ilmiöt liittyvät. Ja toteaisin, että sinänsä — kuten minä ja monet meistä täällä aikaisemminkin tänään olemme sanoneet — on tärkeätä, että pysyvä oleskelulupa Suomessa ja kansalaisuus perustuisivat riittävään työ- ja opiskeluhistoriaan, ja meidän nimenomaan pitää kotouttaa töihin, ei työttömäksi. Samalla sanon, että suomalaiset oppilaitokset ehdottomasti tekevät oikein, kun myös rekrytoivat järkevillä kriteereillä opiskelijoita ulkomailta. Se on monelle paikkakunnalle tärkeä asia, ja se on myös hyvä tapa saada sidoksia Suomeen ja pitkäjänteistä työvoimaa, joka tuntee suomalaisen koulutuksen. Siinä tietysti kielikysymysten täytyy olla ratkaistuina, ja tällaisiakin haasteita varmasti kyllä on.

Syy, miksi varsinaisesti pyysin vielä tähän loppuun puheenvuoron, on se, että halusin yhteen asiaan kiinnittää huomiota. Tässä hallituksen esityksessä todetaan myös, että ehdotetaan, että ulkomaalaisten työntekijäin työsuhde- ja oleskelulupa-asoiden neuvottelukunta siirrettäisiin sisäministeriöstä työ- ja elinkeinoministeriöön. Ehdotus tukee työvoiman hyväksikäytön ehkäisemistä ja liittyy siihen, että työvoiman maahantulon hallinto siirrettiin sisäministeriöstä työ- ja elinkeinoministeriöön vuoden 2020 alusta lähtien. Tämä tavoite on minusta oikea, ja olen itsekkin suositellut jo viime hallitusneuvotteluiden yhteydessä, kun olin virkaa tekevän hallituksen sisäministerinä, että kootaan maahanmuuttohallintoa yhteen.

Mutta sanonpa vain tässä, kun on jonkun verran koolla ihmisiä, jotka työperäistä maahanmuuttoa eri tilanteissa tai sen lainsäädäntöä pyrkivät hoitamaan, että se, että lainsäädäntövastuu työperäisen maahanmuuton pykälistä siirtyy sisäministeriöstä työ- ja elinkeinoministeriöön, ei vielä kesää tee. Keskeistä olisi koota nimenomaan työnjohdollisesti Maahanmuuttoviraston työ- ja opiskeluperäinen luvitus, ne henkilöt, jotka sitä tekevät, työ- ja elinkeinoministeriöön ja yhteiseen yksikköön TE-toimistojen näitä samoja asioita hoitavien kanssa ja vielä ulkoministeriöön tämän yksikön lähettäminä virkamiehet, jotka hoitavat. Silloin meillä muodostuisi tällainen ikään kuin kansainvälisen rekrytoinnin yksikkö, kutsuttiin sitä virastoksi tai miksikä tahansa. Sinne nykyisistä tehtävistä siirrettäisiin väki, ja tällä yksiköllä olisi selvä johto, joka olisi tulosvastuullinen siitä, että prosessit ovat sujuvia ja myöskin tieto kulkee. Tällä hetkellä TE-toimistojen Ura-järjestelmä ja Maahanmuuttoviraston UMA-järjestelmä eivät oikein tahdo toistensa kanssa keskustella, ja ainakin vielä kolme vuotta sitten lähetettiin jopa faksilla papereita, jotka sitten kirjattiin toiseen järjestelmään. Ei ihme, että yhdeksän kuukautta oli työperäisen oleskeluluvan jono silloin, kun sisäministerinä aloitin. Tämä on tärkeää myöskin hyväksikäytön ehkäisemisessä, koska tässä moni tieto jää matkalle ja on liian vaikeaa koota sitä jälkivalvontaa, kun asiat on hajautettu eri yksiköihin.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 69/2021 vp

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain 11 luvun väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 86/2021 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.6.2021 pidettävään täysistuntoon.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön covid-19-taudin jatkumisen vuoksi tehtäviksi väliaikaisiksi muutoksiksi

Hallituksen esitys HE 64/2021 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 12/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.6.2021 pidettävään täysistuntoon.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain ja veronkantolain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 75/2021 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.6.2021 pidettävään täysistuntoon.

12. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 3.6.2021 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola